

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คหกรรมศาสตรศึกษา)

ปริญญา

คหกรรมศาสตรศึกษา

อาชีวศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Provision of Flower Arrangement Integrated with Sufficiency Economy Philosophy

นามผู้วิจัย นายเชาวน์ สุวรรณชล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จีพสุมน ริงสาธิต, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาพ นัตรากรณ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์สุรัชย์ จิวเจริญสกุล, ศศ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่

เดือน

พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Provision of Flower Arrangement Integrated with
Sufficiency Economy Philosophy

โดย

นายเชาวน์ สุวรรณชล

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คหกรรมศาสตรศึกษา)

พ.ศ. 2553

เชาวน์ สุวรรณชล 2553: การจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คหกรรมศาสตรศึกษา)
สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา ภาควิชาอาชีพศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชีพสมน รังสยาธร, Ph.D. 165 หน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนารายวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รายวิชาที่พัฒนาขึ้น
ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปสอนกับนิสิตในวิชาการจัดดอกไม้เป็นเวลา 1 ภาค
การศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 แผน แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
อนุทิน แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินทักษะ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
นิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 29 คน ที่ลงทะเบียนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพรรณนา t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .001 และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้
ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ นอกจากนี้ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี
ต่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองด้านกระบวนการคิด การจัดการทรัพยากร และ
ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และภาวะโลกร้อน ทั้งนี้ผู้เรียนเสนอแนะว่าควรนำปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงไปบูรณาการกับรายวิชาคหกรรมศาสตร์อื่น

Chao Suwanchol 2010: Provision of Flower Arrangement Integrated with Sufficiency Economy Philosophy. Master of Arts (Home Economics Education), Major Field: Home Economics Education, Department of Vocational Education. Thesis Advisor: Assistant Professor Shiepsumon Rungsayatorn, Ph.D. 165 pages.

This study was aimed to develop flower arrangement course integrated with Sufficiency Economy Philosophy for Kasetsart University students. The developed course was approved by experts prior to implement to the flower arrangement class for one semester.

The research tools consisted of 15 lesson plans on flower arrangement, a Sufficiency Economy Philosophy test, journal, attitude inventory and skill evaluation forms. Data were collected from 29 students who attended the flower arrangement class. Descriptive statistics, t - test and content analysis were employed for data analysis.

The results revealed that the posttest scores on Sufficiency Economy Philosophy of the students were significantly higher than those of the pre-test scores at the .001 level. The development of the students on Sufficiency Economy Philosophy and flower arrangement were found to cover the three domains: cognitive, affective and psychomotor. In addition, students had positive attitude toward instructional management and improved themselves on thinking process, resource management, and environmental and global warming awareness. Moreover, the students suggested that the integrative implications of Sufficiency Economy Philosophy on other home economics courses should be considered.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชีพสุมน รั้งสาทร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และชี้แนะองค์ความรู้ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์และการทำวิจัยที่ถูกต้องเหมาะสม โดยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ และขัดเกลาสำนวนภาษาตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสำเร็จ พิจารณาองค์รวมของงานวิจัยอย่างละเอียด เพื่อให้งานวิจัยมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาพ นัฏราภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้องของการทำวิจัย และภาพรวมของวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์แห่งวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดา สุจริต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ศราษพันธุ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทลี พรธาดาวิทย์ ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือต่างๆ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อันทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษาทุกท่าน ที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่ง ตลอดจนมอบ โอกาสต่างๆ เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ขอกราบขอบพระคุณ บุรพคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้ในศาสตร์ต่างๆ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิจิต คุณแม่วัลลภา สุวรรณชล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทองพันธุ์ และรองศาสตราจารย์อนงค์ พูนสุวรรณ และอาจารย์ดีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติที่เคารพรักยิ่ง สำหรับความรักและความห่วงใยที่มีให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา คุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดามารดา บุรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เชาวน์ สุวรรณชล

เมษายน 2553

สารบัญ

หน้า

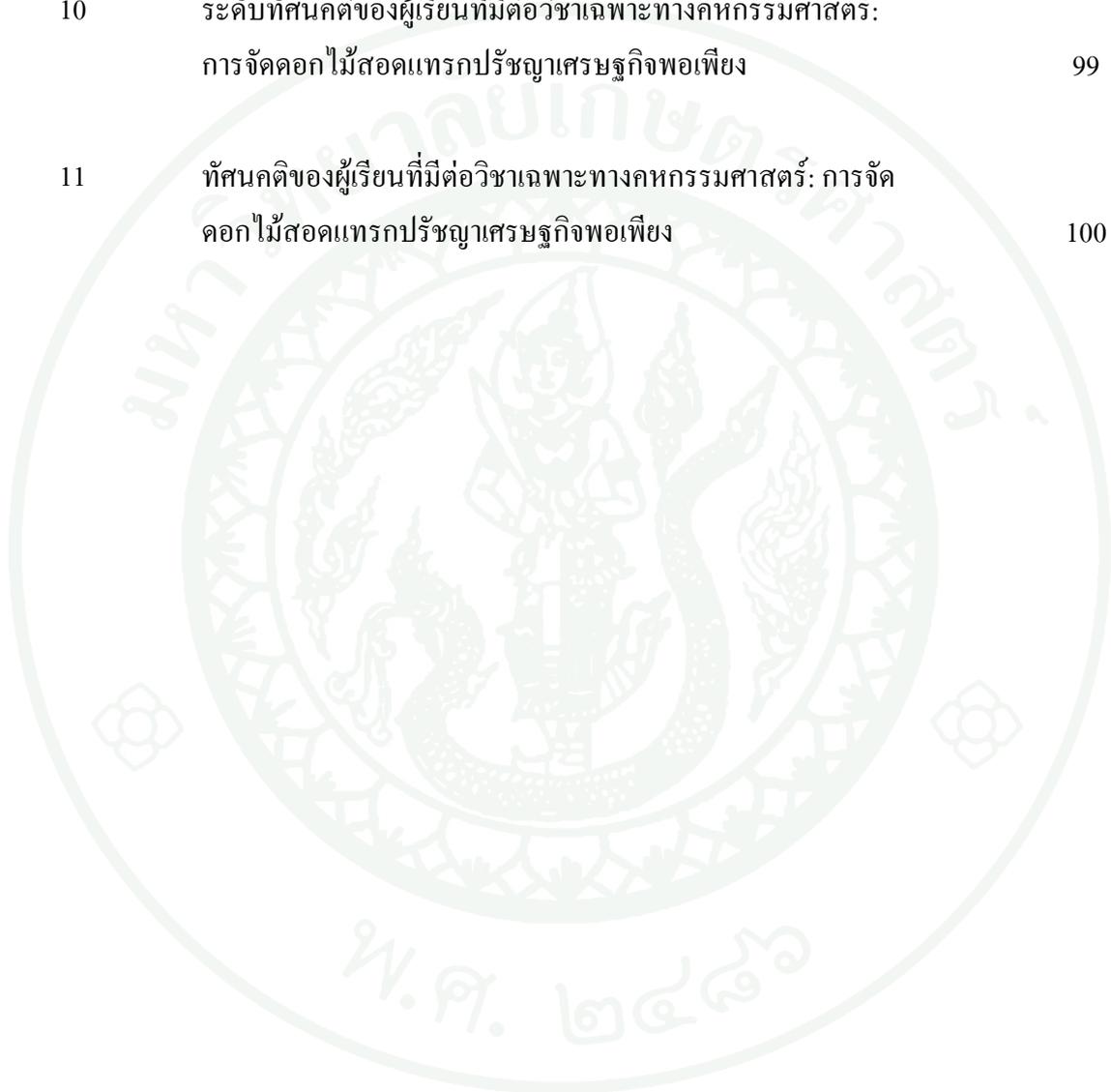
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการสอนคหกรรมศาสตร์	19
การจัดดอกไม้	39
กรอบแนวคิดในการวิจัย	48
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	49
กลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การสร้างเครื่องมือ	52
การทดสอบเครื่องมือ	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	69
ผลการวิจัย	69
ข้อวิจารณ์	114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	52
2	แผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ปรับตามสถานการณ์จริง)	64
3	ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	72
4	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรม (Pretest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	77
5	การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	80
6	ผลการประเมินการเรียนรู้ด้านทักษะ	94
7	สรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน	95
8	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน (Posttest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	98
9	การเปรียบเทียบผลคะแนนของแบบทดสอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ระดับทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	99
11	ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัด ดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	100

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	10
2	ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผล	20
3	วัตถุประสงค์ด้านสติปัญญา	24
4	วัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ	25
5	วัตถุประสงค์ด้านทักษะ	27

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้สภาพการณ์ปัจจุบัน ประเทศไทยประสบปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาโลกร้อน ปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูล ภัยธรรมชาติ ปัญหาคนว่างงาน ปัญหายาเสพติดเยาวชนติดเกม ปัญหาคนขาดคุณธรรมจริยธรรม วิกฤตเศรษฐกิจ ปัญหาการเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยโดยรวม ก่อให้เกิดเป็นปัญหาซ้อนทับ ฝังลึก ยากที่จะแก้ไข ด้วยพระปรีชาชาญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยให้ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทรงพระราชทานแนวคิดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548)

ดังนั้น แนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคือ การน้อมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิต ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งมุมมอง หลักการ วิธีการ วิธีคิดและหลักปฏิบัติ ซึ่งทำให้ผู้ที่นำไปปฏิบัติมีความพอดี พอเพียง มีคุณธรรม อันประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักพึ่งพาตนเองก่อนพึ่งพาคนอื่น โดยมีความพอในความต้องการ มีความโลภน้อย และเมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย มีความคิดที่ทำอะไรอย่างพอเพียง พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก ก็จะทำให้บุคคลนั้นและสังคมรอบข้างมีความสุข

ปัจจุบันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แผ่ขยายไปสู่ชนทุกหมู่เหล่า หนึ่งในนั้นคือ นิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ ดังพระราชดำรัส

ที่ว่า “ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน พากเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ”

อย่างไรก็ดี ภาพลักษณ์ของนิสิตนักศึกษายังคงสวนทางกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย การขาดความสนใจในการเรียน ขาดความขยันขังใจ เสพอบายมุข ประพฤติตนสวนทางกับวัฒนธรรมของตน ไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ขาดคุณธรรม เมื่อจบการศึกษาออกไปประเทศชาติจะได้บุคลากรที่มีเพียงความรู้ แต่ขาดคุณธรรม รวมถึงปฏิบัติตนสวนทางกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การที่จะให้นิสิตนักศึกษาเหล่านั้นเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปปรับใช้ได้อย่างแท้จริงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากในขณะที่กำลังศึกษา นิสิตนักศึกษาสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยติดตัว เมื่อจบการศึกษา ประเทศชาติก็จะมีบุคลากรที่พร้อมด้วยความรู้ คุณธรรม ปฏิบัติตนสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง นำความพอเพียงและคุณธรรมสู่สังคม นำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2550)

อย่างไรก็ดี การที่จะให้นิสิตนักศึกษาเหล่านั้นเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่หลายฝ่ายกำลังดำเนินการและได้ดำเนินการไปแล้ว ทั้งการบรรยาย การเปิดเป็นวิชาเฉพาะ การจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาต่างๆ ซึ่งบางครั้งอาจเป็นสิ่งที่น่าเบื่อเพราะนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นไม่ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่เริ่มต้น มองว่าเป็นเรื่องยาก ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ และคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง จึงขาดความสนใจในการเรียนรู้และไม่ได้พยายามนำไปปรับใช้อย่างแท้จริง ดังนั้น การทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและต้องการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปปรับใช้ให้สุดเพื่อการพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ

การเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณค่า และเป็นสมาชิกครอบครัวที่สร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่อง ที่จะสามารถนำความรู้ไปใช้เพื่อแก้ปัญหาในครอบครัวและชุมชน พัฒนาความสนใจ ค่านิยม และทัศนคติของผู้เรียน (สุภาพ นัตรากรณ์, 2548ก) ซึ่งประกอบด้วยวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตมนุษย์ และศิลปของการดำรงชีวิตในสังคม มีทั้งวิชาที่อิงความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ด้านศิลป ด้านจิตวิทยาและสังคม ตลอดจนด้านการจัดการทรัพยากร

การจัดดอกไม้เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มวิชาที่อาศัยพื้นฐานทางด้านศิลปะเป็นองค์ประกอบและวิชานี้เป็นวิชาที่บุคคลทั่วไปให้ความสนใจ เพราะนอกจากจะได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ และเพลิดเพลินกับการจัดวางดอกไม้และใบไม้แล้ว ผลงานที่ได้ยังแสดงถึงผลสำเร็จของความพยายามก่อให้เกิดความภูมิใจในตนเอง เมื่อเรียนแล้วจึงเกิดความสุขและทัศนคติที่ดี ผลงานที่ได้สื่อให้เห็นว่า ความรู้ที่เป็นหลักการ กฎเกณฑ์ ทฤษฎี สามารถนำมาปรับใช้ได้ง่ายและใช้ได้จริง (Webb, 1982) หากผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่สนใจ ควบคู่ไปกับแนวคิดที่มีคุณค่าต่อชีวิตและการพัฒนาความเป็นอยู่ ก็จะเป็นทางหนึ่งในการพัฒนาบัณฑิตอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครบทั้ง 3 ด้านของการเรียนรู้ คือ ด้านสติปัญญา โดยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่มา หลักการและความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประโยชน์และความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านทัศนคติ โดยพัฒนาทัศนคติและคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีทัศนคติที่ดี และเกิดค่านิยมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านสุดท้าย คือ ด้านทักษะ โดยพัฒนาทักษะและความสามารถในการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้เรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมและนำไปปรับใช้จริง โดยใช้การจัดดอกไม้เป็นสื่อกลาง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ โดยการสื่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจง่ายผ่านการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้ที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาว่าการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีผลต่อนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหรือไม่อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยนี้อาจใช้เป็นแนวทางให้สถาบันการศึกษาต่างๆ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนในระดับอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการสอนจัดดอกไม้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และความรู้ที่หลากหลาย ไม่ได้ยึดติดกับหลักการใดหลักการหนึ่ง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการจัดดอกไม้ ดังนี้

1. มงกุฎดอกไม้
2. การจัดดอกไม้แบบ Parallel และ Grouping
3. การจัดดอกไม้ทรงครึ่งวงกลม
4. การจัด Flower Ball
5. การจัดช่อดอกไม้ทรงกลม
6. การจัดดอกไม้แบบอิกิบานะ
7. การจัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหาร
8. การจัดดอกไม้ประดับต้นไม้
9. การประดิษฐ์มาลัยขำร่วย
10. ทักษะศึกษา “ตลาดนัดสวนจตุจักร”
11. Walk rally การจัดช่อดอกไม้แบบยาว
12. การจัดดอกไม้แบบ Jewel
13. การนำดอกไม้ไปใช้ในการตกแต่งงานประดิษฐ์
14. ทักษะศึกษา “ปากคลองตลาด”
15. การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดดอกไม้ของฉัน”

ขอบเขตเชิงประชากร

นิติตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา
วิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Selected
Topics in Home Economics Education: Provision of Flower Arrangement Integrated with
Sufficiency Economy Philosophy) รหัสวิชา 01180496 ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2552

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน
และองค์กรต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. สถาบันการศึกษาต่างๆ นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียน
การสอนที่สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำ
ผลการวิจัยมาใช้ปรับแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนใน
ระดับอุดมศึกษา

นิยามศัพท์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ทางสายกลาง ซึ่งจะต้องประกอบด้วย “เงื่อนไข” ความรู้ และคุณธรรม โดยมีองค์ประกอบคือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกัน ทั้งสามองค์ประกอบนี้มีได้แยกออกจากกัน แต่ขึ้นอยู่กับซึ่งกันและกัน (Interdependence) (อภิชาติ พันธเสน, 2551) หรือกล่าวได้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 อย่างพร้อม ๆ กัน (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จะต้องผ่านเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น บริโภคในระดับที่พอประมาณ พิจารณาจากการใช้ดอกไม้และใบไม้ในการจัดอย่างพอประมาณ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและรู้คุณค่า คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม

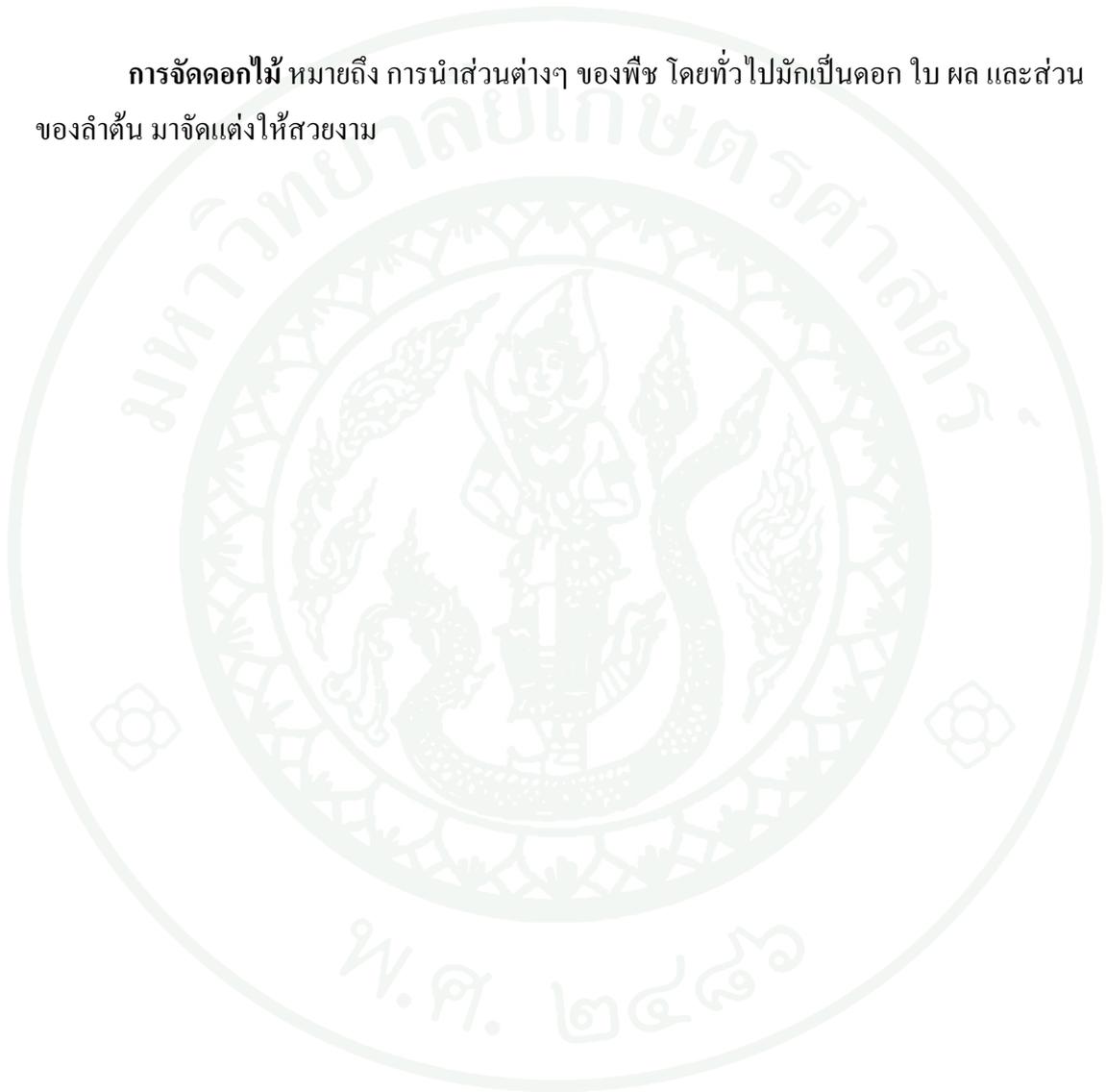
ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ พิจารณาจากการเลือกใช้ดอกไม้และวัสดุอุปกรณ์อย่างมีเหตุผล สามารถนำความรู้ไปประกอบการตัดสินใจ และการกระทำต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล พิจารณาจากการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ระหว่างการเรียนวางแผนการทำงานโดยคำนึงถึงผลกระทบต่างๆ และหาวิธีป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ พิจารณาจากความตั้งใจฟังความรู้จากผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดดอกไม้ที่จะปฏิบัติ ปฏิบัติอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต พิจารณาจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ลอกผลงานของผู้อื่น พยายามจัดดอกไม้ให้สำเร็จลุล่วง แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การจัดดอกไม้ หมายถึง การนำส่วนต่างๆ ของพืช โดยทั่วไปมักเป็นดอก ใบ ผล และส่วนของลำต้น มาจัดแต่งให้สวยงาม

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนการตัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำการตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ได้แก่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับการสอนคหกรรมศาสตร์ และการตัดดอกไม้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548)

ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548: 5) ได้กลั่นกรองพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป โดยสรุปเป็นกรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า

...เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็น

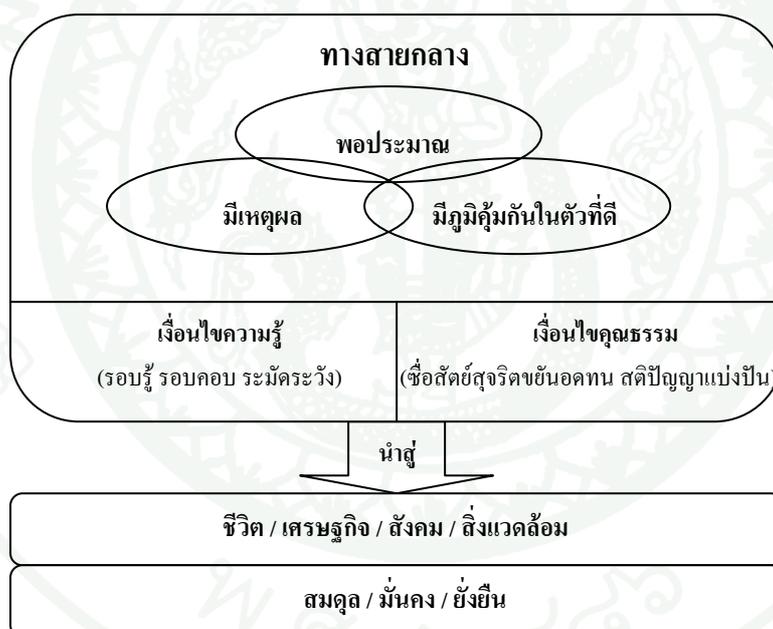
ที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี...

การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ โดยมีหลักพิจารณา 5 ส่วนดังนี้

- 1) กรอบแนวคิด มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยวิกฤตเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา
- 2) คุณลักษณะ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนตามทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
- 3) คำนิยาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 อย่างพร้อม ๆ กัน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและบริโภคในระดับที่พอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล

4) เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับที่พอเพียงนั้นจะต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5) แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ภาพที่ 1 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2548: 15)

อย่างไรก็ตามมีงานวิชาการจำนวนมาก แสดงถึงความเข้าใจไม่ถูกต้องในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อภิชาติ พันธเสน (2551) ได้กล่าวเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากได้มีงานวิชาการจำนวนมากอธิบายความหมายของควมมีเหตุผล ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม ในลักษณะของการให้ความหมายของคำแต่ละคำ เสมือนหนึ่งว่าแต่ละคำมีความหมายแยกจากกันไม่เกี่ยวข้องกัน และไม่เป็นเงื่อนไขซึ่งกันและกัน ซึ่งนับว่าห่างออกไปจากเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่แสดงไว้ในรูป “สามห่วง” ที่ซ้อนกันอยู่ซึ่งมีความหมายรวมที่หมายถึงทางสายกลาง ซึ่งจะต้องประกอบด้วย “เงื่อนไข” ความรู้ และคุณธรรม โดยภาพรวมของเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ทางสายกลาง” ซึ่งทางสายกลางเป็นกระบวนการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีองค์ประกอบทั้ง 3 คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกัน ทั้งสามองค์ประกอบนี้มีได้แยกออกจากกัน แต่ขึ้นอยู่กับซึ่งกันและกัน (Interdependence) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จะต้องผ่านเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขของคุณธรรมก่อน การแยกแต่ละองค์ประกอบอาจจะทำให้เกิดการตีความหมายของคำแต่ละคำแตกต่างกัน แล้วยังอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ว่าแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะแยกขาดออกจากกัน ซึ่งก็ไม่สะท้อนความหมายที่แท้จริงของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะในที่สุดหัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่การกระทำทุกชนิดที่ต้องมีคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับการกระทำเหล่านั้นและผู้ที่จะปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมตลอดไป จะต้องเป็นผู้ที่มีปัญญาที่ถูกควบคุมด้วยสติตลอดเวลา ผลผลิตของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการพัฒนาที่ไม่ทำลายทุน ทั้งนี้เพราะกระบวนการที่ทำลายทุน ไม่ว่าจะรูปแบบใดก็จะทำให้ทุนเหล่านั้นค่อย ๆ หดหายไป ถ้าทุนลดลงผลผลิตก็จะลดลง ความยั่งยืนย่อมไม่เกิด ทุนในที่นี้สามารถจำแนกออกเป็นประเภทที่สำคัญได้ 4 ประเภท ได้แก่

ทุนมนุษย์ คือ ความสามารถในการผลิตของแต่ละคน อันประกอบด้วยทักษะและปัญญา

ทุนทางสังคมหรือทุนทางวัฒนธรรม คือ ทุนที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์
ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคีกลมเกลียว การช่วยเหลือ

ทุนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ถือเป็นทุนที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็น วัตถุประสงค์ พลังงาน และสภาพแวดล้อม ที่จำเป็นสำหรับสิ่งมีชีวิตเช่นกัน แต่ก็ยังเป็นรองทุนมนุษย์ และสังคมจากมุมมองของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพราะทุนดังกล่าวมนุษย์สามารถฟื้นฟู ขึ้นมาได้ถ้าหากมีทุนมนุษย์และทุนสังคมอย่างเพียงพอ

ทุนทางกายภาพ เป็นทุนที่มนุษย์สร้างขึ้นได้เองเพื่อใช้เป็นปัจจัยในการผลิต จึงถือว่าเป็น ทุนที่มีความสำคัญน้อยที่สุดสำหรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่กลับเป็นจุดเน้นที่สำคัญมากที่สุด ของลัทธิทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนเป็นเหตุให้มนุษย์ จะไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ในที่สุด

กระบวนการใดก็ตามถ้าจะให้ยั่งยืนก็จะต้องไม่ทำลายทุนทุกประเภทที่กล่าวมา

ผลลัพธ์ (Outcome) ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือผลที่ตามมา คือ ความอยู่เย็นเป็นสุข หรือสถานะที่มีความทุกข์ลดน้อยลงหรือหมดไปในที่สุดนั่นเอง ส่วนความสุขที่เป็นผลลัพธ์ในที่สุด เป็นผลต่อเนื่องจากผลผลิตที่มีเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่สมดุล มั่นคงและยั่งยืน เมื่อมิติต่างๆ เหล่านี้ มีความสมดุล มั่นคง ยั่งยืนแล้ว การสร้างภูมิคุ้มกันย่อมส่งผล ให้เกิดความสงบสุขหรือความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าเป็นครอบครัวก็จะเป็นครอบครัวที่มีความสุข ถ้า เป็นชุมชนก็จะเป็นชุมชนที่มีความสุข ถ้าเป็นองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ หรือองค์กรใด ๆ ถ้า สมาชิกในองค์กรมีการดำเนินงานและมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะเป็นองค์กรที่มี ความสุข ถ้าหากเป็นสังคมกว้างก็จะเป็นสังคมที่มีความสุข ถ้าหากทั้งประเทศมีแนวทางการ พัฒนาและมีวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเทศนั้นก็มีความสุข ถ้าโลกหันมา พัฒนาคตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริงก็จะเป็น โลกที่มีความสุข ดังนั้น จะเห็น ได้ชัดว่าหน่วยของการปฏิบัติปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีได้ทุกระดับ

ผลในที่สุด (Impact) จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ “ประโยชน์สุข” สำหรับสิ่งมีชีวิต ทั้งหมด คำว่า “ประโยชน์สุข” นี้ นำมาจากพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะปกครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” คำว่าประโยชน์สุขมีความหมายถึงการมี ความสุขเนื่องจากได้ทำสิ่งที่ดีมีประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น จึงเป็นความสุขจากสิ่งที่มีสาระหรือมี แก่นสารที่ต่างจากโลกีย์สุขหรือความสุขที่ไม่มีแก่นสาร ประโยชน์สุขดังกล่าวจึงควรจะต้องเกิดกับ สิ่งมีชีวิตทั้งหมดที่เป็นผลมาจากการเบียดเบียนกันน้อยที่สุด

จะเห็นว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ ครอบคลุมมิติที่สำคัญ 4 ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม และมิติด้านจิตใจ อาจสังเกตได้ว่า 3 มิติแรก จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยมิติด้านจิตใจของบุคคลแต่ละคนเป็นสำคัญ เมื่อบุคคลมีจิตลักษณะแบบพอเพียงก็จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายมากขึ้น ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นจนเกิดโทษ จึงจะทำให้ครอบครัวของตนมีความเข้มแข็ง ชุมชนของตนมีเศรษฐกิจที่เติบโตแบบพึ่งตนเองได้มากขึ้น เกิดความรับผิดชอบกลมเกลียวกัน ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้มากอย่างแท้จริง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

แนวทางหนึ่งในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสู่สถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถยึดมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต การที่ผู้เรียนซึ่งจะเป็นกำลังหลักของประเทศชาติในอนาคตมีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ย่อมทำให้สังคมไทยมีความสุขและความเจริญยั่งยืน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2550: 5) สอดคล้องกับแผนงานสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงที่ดำเนินการในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 จนถึงธันวาคม พ.ศ. 2550 (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, ม.ป.ป.) ที่ให้มีการพัฒนาวิชาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหลักสูตรการเรียนทั้งในและนอกระบบ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพในทุกระดับ ทั้งระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา จนถึงระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก และให้นักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในและนอกระบบมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ และแม้ว่าปัจจุบันเป็นปี พ.ศ. 2551 ก็ยังมีหลายฝ่ายที่เสนอให้มีการทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ดังข้อความส่วนหนึ่งในบทความการวิจัยและพัฒนาขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของ อภิษฐ์ พันธเสน (2551: B-1 – B-2) ว่า “...การทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่จำเป็น อย่างน้อยก็เป็นการหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นการเตรียมความพร้อมอย่างต่อเนื่อง...” หรือการอัญเชิญหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาชี้นำในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 9 ต่อเนื่องมาจนถึงฉบับที่ 10 สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน หรือในรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 (1)

การบริหารราชการแผ่นดินอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ปรียานุช พิบูลยสรารุช, 2551ก; 2551ข)

กุมารี วัชชวงษ์ (2550) ระบุว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการสอดคล้องกับ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (ม.ป.ป.) มาจนถึงปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญเป็น ลำดับแรกในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ผ่านโครงการต่างๆ ในแต่ละระดับ ได้แก่

1. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา เพื่อเป็นการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้คุณธรรมนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ โดยให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พร้อมสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิธีชีวิตพอเพียงให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลอย่างยั่งยืน

2. การศึกษาเอกชน ได้จัดการประชุมสัมมนาเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

3. ระดับอาชีวศึกษา ได้มีการประชุมปฏิบัติการบูรณาการแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ในการจัดการเรียนการสอน การบูรณาการกิจกรรม และการดำเนินการศูนย์การเรียนรู้ของ ชุมชน

4. ระดับอุดมศึกษา ได้ให้สถาบันอุดมศึกษาน้อมนำพระราชดำรัสเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในส่วนของระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้บรรจุเนื้อหาการเรียนการสอน และการจัดทำตำราทางวิชาการที่เชื่อมโยงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรสำหรับ นักศึกษา แต่การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับแต่ละมหาวิทยาลัยจะนำไปใช้อย่างไร บางแห่งสอดแทรกลงไป ในเนื้อหาการเรียนการสอน บางแห่งใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เช่น โครงการบัณฑิตศึกษาใน

ระดับมหาวิทยาลัย และศูนย์บัณฑิต หลักสูตรพัฒนบูรณาการศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เปิดโอกาสให้ทำวิทยานิพนธ์และปริญญานิพนธ์เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บางแห่งเปิดสอนเป็นรายวิชา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดสอนรายวิชาพัฒนาชุมชนบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บางแห่งเปิดเป็นหลักสูตร เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปิดหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของกิจกรรมนักศึกษาก็ได้เชื่อมโยงแนวคิดเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นกัน เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคามจัดกิจกรรมออกค่ายพาน้องดำนาศึกษาปัญหาชุมชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีโครงการชวนน้องดำนาศึกษา เป็นต้น (ประชาไท, 2551)

นอกจากนี้ กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2546) ได้ยกตัวอย่างผลงานของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. กรอบแนวคิดทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลงานที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในด้านนี้ เช่น ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นต้น

2. การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมในระดับต่างๆ เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างประเทศ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ ระดับองค์กร ระดับชุมชนเมือง/ชุมชนชนบท เป็นต้น โดยมีตัวอย่างผลงานที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในด้านนี้ เช่น การประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่ตามแนวทางพระราชดำริ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชนบทไทย (มหาวิทยาลัยรามคำแหง) เป็นต้น

3. การบริหารเศรษฐกิจรายสาขา เช่น สาขาเกษตรกรรมและสาขาอุตสาหกรรม ตัวอย่างผลงาน เช่น โครงการเกษตรธรรมชาติ บ้านดอนเปา ต.ดอนเปา อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (สถาบันวิจัยและพัฒนา) การศึกษาความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบพอเพียงของเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี หนองคายและหนองบัวลำภู (สถาบันราชภัฏอุดรธานี) เป็นต้น

4. ด้านการเมืองการบริหารและการปกครอง ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมผลงานจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ในขณะนี้ พบว่ายังไม่มีผลงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ใดๆ เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับด้านการเมือง ยกเว้นบทความของ อนันต์ อนันตกุล

5. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวอย่างผลงานที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในด้านนี้ อาทิ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับป่าชุมชน โศกใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จ. มหาสารคาม (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม) การวิจัยและพัฒนาระบบการเกษตรแบบยั่งยืนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม: มิติใหม่ของการเกษตรเพื่อสุขภาพและความอยู่รอด (มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ. เชียงใหม่) Sufficiency Economy: The Resources Management for Peaceful and Sustainable Development (มหาวิทยาลัยสยาม) เป็นต้น

6. ด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม อาทิ ด้านจริยธรรมการดำเนินชีวิต ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และด้านภูมิปัญญา ฯลฯ ตัวอย่างผลงานที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในด้านนี้ ได้แก่ ความพอเพียงกับการอยู่รอดของสังคมชนบทไทย: กรณีหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช) เป็นต้น

แนวทางการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระในการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นแนวทางใดผู้สอนหรือผู้พัฒนาหลักสูตรควรเน้นการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนใน 3 ด้านและจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2550: 5) ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ คือ

1. ด้านการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้สอน วิเคราะห์และสังเคราะห์ว่า จะให้ผู้เรียน เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ สิริวรรณ ศรีพหล (2550: 5) ได้กล่าวถึงการพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นประกอบด้วย แต่ในระดับอุดมศึกษานั้นจะต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ประการ เจเนอไซของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดหมายจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพระราชดำริต่างๆ ที่พระราชทานให้แก่คนไทย

นอกจากเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และระบบเศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ความรู้เกี่ยวกับสังคม ปัญหาสังคม และแนวทางการแก้ไขปัญหาสังคม กระแสโลกาภิวัตน์ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ และสภาพชุมชนของไทย

การกำหนดขอบข่ายดังกล่าว จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถพัฒนาเป็นความคิดรวบยอด (Concept) และหลักการตามลำดับ

2. ด้านการพัฒนาทัศนคติและคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว การพัฒนาหลักสูตรในส่วนนี้ ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องวิเคราะห์ว่า ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีทัศนคติและคุณธรรมอะไรบ้างที่ควรพัฒนาให้แก่ผู้เรียนที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้สะท้อนถึงทัศนคติและคุณธรรม ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การเป็นคนมีเหตุผล การมีเมตตาธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนและความเพียร ความรับผิดชอบในการทำงาน ความไม่เห็นแก่ตัว ความสามัคคีในหมู่คณะ ความประหยัดและอดออม การพึ่งตนเอง ความจงรักภักดี การรักษาสีสิ่งแวดล้อม ความพอดี ความพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ การแบ่งปัน ไม่โลภไม่ตระหนี่ ความรับผิดชอบงานของตนเองและส่วนรวม ความมีระเบียบในการทำงาน ความมีมานะ ความมุ่งมั่นในการทำงาน การไม่เบียดเบียน ความร่วมมือปรองดองสามัคคีกัน ความกตัญญูรู้คุณ ความเสียสละ มีจิตสาธารณะ

คุณธรรมเหล่านี้ ผู้สอนควรสอดแทรกไว้ในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่เป้าหมายอย่างแท้จริง

3. ด้านการพัฒนาทักษะและความสามารถในการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

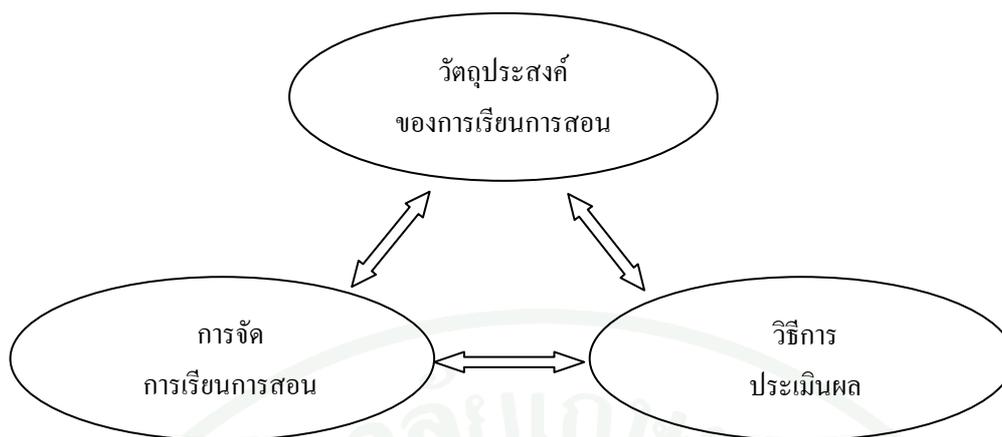
การที่ผู้เรียนจะใช้ชีวิตอยู่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้สอนควรวิเคราะห์และสังเคราะห์ถึงทักษะหรือความสามารถที่ควรมีจากสาระสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น มีทักษะในการคิด มีทักษะในการตัดสินใจ มีทักษะการแก้ปัญหา มีความสามารถในการจัดทำแผนงาน มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม มีความสามารถเป็นผู้นำและเป็นผู้ตาม

การกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระโดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ความเข้าใจ พัฒนาด้านเจตคติและคุณธรรม รวมทั้งฝึกฝนทักษะและความสามารถ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างสมบูรณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนคหกรรมศาสตร์

การสอนจัดดอกไม้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาคหกรรมศาสตร์ ซึ่งคหกรรมศาสตร์ หมายถึง วิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยมุ่งพัฒนา ครอบครัวด้วยการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอาชีพและเสริมสร้าง คุณภาพชีวิต ความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ซึ่งมุ่งหวังให้ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากความมุ่งหวังของผู้สอน การที่จะให้ผู้เรียน เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทาง ในการวางแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการ ประเมินผลสำเร็จของผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นวิชาใด ซึ่งในที่นี้คือวิชาการจัด ดอกไม้ จะต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรม หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งสุดท้ายคือส่วนของการ ประเมินผลที่จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการจัดการเรียนการสอน การกำหนดผลการ เรียนรู้อย่างชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นขั้นแรกของการสอนที่ดี และจำเป็นสำหรับการ ประเมินผลผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และการประเมินผลที่ดี จะต้องสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนที่คาดหวังไว้ (ซึ่ง มักจะเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) ซึ่งทั้งสามส่วนนี้จะต้องสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกัน (สุภาพ นัตรภรณ์, 2548ก: 126; ชีพสุมน รังสยาธร, 2551: 10) ดังแผนภาพ

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผล

ที่มา: สุภาพ นัตรารักษ์ (2548ก: 126) และ ชีพสุมน รังสยาธร (2551: 10)

วัตถุประสงค์ทางการศึกษา

กิจกรรมหลักของการศึกษา คือการเปลี่ยนแปลงบุคคลในเรื่องต่างๆ เช่น เพิ่มพูนความรู้ที่มีอยู่ให้มากขึ้น ช่วยให้บุคคลมีทักษะในการปฏิบัติงาน พัฒนาความประทับใจ และการหยั่งรู้ประโยชน์ที่แสดงถึงผลลัพธ์ที่ต้องการ หรือที่คาดหวังนี้เรียกว่า วัตถุประสงค์ทางการศึกษา (Educational Objectives) (สุภาพ นัตรารักษ์, 2548ก) สอดคล้องกับชีพสุมน รังสยาธร (2551) ที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ครอบคลุมผลของการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์ความรู้ ทักษะ ทศนคติ ฯลฯ

วัตถุประสงค์เป็นข้อความที่อธิบายการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนที่ผู้สอนคาดหวังว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ โดยวัตถุประสงค์บ่งบอกถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องทำหรือแสดง เพื่อแสดงให้เห็นว่าบรรลุวัตถุประสงค์ ไม่มีใครสามารถมองเห็นหรืออ่านความคิดของผู้อื่น เพื่อที่จะตรวจสอบสิ่งที่เขารู้ เราสามารถตรวจสอบหรือตัดสินความรู้ หรือทักษะของผู้เรียนได้จากการสังเกตพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้เรียน อาจเป็นการแสดงออกทางวาจาหรือท่าทาง ผู้เรียนอาจจะตอบคำถามโดยการพูดหรือเขียน แสดงความสามารถโดยการสาธิตทักษะเฉพาะอย่างหรือหาวิธีแก้ปัญหาเฉพาะอย่าง โดยการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนควรจะอยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้และวัดผลได้ หากผู้สอนเขียนวัตถุประสงค์ไม่

ชัดเจน ไม่เฉพาะเจาะจงก็จะทำให้ประเมินผลยาก และการเลือกเนื้อหา วิธีการสอน และวัสดุ อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนก็ยากเช่นกัน (สุภาพ นัตรภรณ์, 2548ก; ชีพสุมน ริงสาทร, 2551)

ประเภทของวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ได้ผลจะต้องเริ่มจากการคาดหวังอย่างกว้างๆ หลังจากนั้นจึงระบุให้แคบลง เพื่อความชัดเจนและง่ายต่อการประเมินผลและการจัดการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (สุภาพ นัตรภรณ์, 2548ก) คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป เป็นประโยคหรือข้อความที่เขียนกว้างๆ ไม่ชัดเจน ไม่ได้ระบุพฤติกรรมเฉพาะเจาะจง เช่น ผู้เรียนรู้หลักศิลป์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ ผู้เรียนเข้าใจขั้นตอนของการทำช่อดอกไม้ ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการดูแลรักษาดอกไม้หลังการจัด การเขียนวัตถุประสงค์ในลักษณะนี้เป็นการเขียนอย่างกว้าง ๆ มีเป้าหมายเพื่อชี้แนะแนวการสอนเท่านั้น คำว่า รู้ เข้าใจ เห็นความสำคัญ เป็นคำที่ไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะประเมินผู้เรียนอย่างยุติธรรมได้
2. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นประโยคหรือข้อความที่ระบุพฤติกรรมหรือการแสดงผลออกของผู้เรียนที่สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงได้หลังจากการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ เช่น ผู้เรียนบอกหลักศิลป์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ได้ ผู้เรียนเขียนลำดับขั้นตอนของการทำช่อดอกไม้ได้ ผู้เรียนเขียนรายงานเรื่องการดูแลรักษาดอกไม้หลังการจัดได้ การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นการเขียนที่เฉพาะเจาะจงและระบุพฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องการประเมิน คำว่า บอก เขียนลำดับขั้นตอน เขียนรายงาน เป็นคำที่ชัดเจน เป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ ทำให้ประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ได้ง่ายกว่า

เกณฑ์ในการเลือกวัตถุประสงค์

กระบวนการเลือกวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของบุคคลหลายระดับและหลายฝ่ายด้วยกัน แต่ในที่นี้จะเน้นเฉพาะการเลือกวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการเรียนการสอนในห้องเรียนและการประเมินผลเท่านั้น

เกณฑ์ที่ควรพิจารณาในการเลือกวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมมีดังนี้ (จีพสุมน รังสยาธร, 2551)

1. วัตถุประสงค์ควรครอบคลุมการเรียนรู้ที่สำคัญในวิชานั้นๆ ผู้สอนมักจะคุ้นเคย และให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้าน ความรู้ และทักษะ ทำให้ละเลยหรือใส่ใจ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้านทัศนคติและประสบการณ์ทางสังคมของผู้เรียนน้อยลง เช่น วิชาจัดดอกไม้ นอกจากจะเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการจัดดอกไม้แล้ว ควรให้ผู้เรียนเห็น ความสำคัญและภูมิใจในการจัดดอกไม้ให้ตนเองและบุคคลในครอบครัวด้วย

2. วัตถุประสงค์ที่เลือกต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโรงเรียน วัตถุประสงค์รายวิชาที่ ผู้สอนแต่ละคนกำหนดนั้นต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือค่านิยมของโรงเรียน

3. วัตถุประสงค์ควรสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ เพราะว่าวัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดผลที่คาดหวังจากการเรียน ดังนั้นวัตถุประสงค์ควรสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ นั่นคือวัตถุประสงค์ควรจะ

- 1) เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน (หลักของความพร้อม)
- 2) สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (หลักการสนใจ)
- 3) ก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ถาวร (หลักของความคงทน)
- 4) ครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้หลายสถานการณ์ (หลักการถ่ายโอนความรู้)

4. วัตถุประสงค์ควรมีความเป็นไปได้ ในการเลือกหรือกำหนดวัตถุประสงค์มักจะ ประสบปัญหาในแง่ของความเป็นไปได้ วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่จะดูดี น่าประทับใจ แต่ทว่าไม่สามารถปฏิบัติตามได้ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความเป็นไปได้ควรพิจารณาถึงความสามารถของผู้เรียนโดยรวม มีเวลาเพียงพอที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น พร้อมทั้งมีวัสดุอุปกรณ์และ เครื่องอำนวยความสะดวกเพียงพอ การกำหนดวัตถุประสงค์น้อยข้อแต่มีความชัดเจนและเป็นไปได้สูง ย่อมดีกว่าการกำหนดวัตถุประสงค์มากข้อแต่ปฏิบัติตามได้ยาก

หลักการเขียนวัตถุประสงค์

การเขียนวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เฉพาะเจาะจงและเข้าใจง่าย (ซีฟสุมน รังสยาธร, 2551) สรุปได้ดังนี้

1. ควรเขียนเป็นประโยคบอกเล่าที่ระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง ซึ่งอยู่ในรูปของกริยา ที่เป็นการกระทำ (Action Verbs) เช่น เตรียม จัดทำ เขียน เปรียบเทียบ
2. ควรเขียนโดยมีพฤติกรรมอย่างเดี๋ยวนั้นในแต่ละวัตถุประสงค์ จะทำให้ประเมินผลได้ง่ายกว่า เช่น ถ้ากำหนดวัตถุประสงค์ว่า “ผู้เรียนระบุวิธีการเลือกซื้อและดูแลรักษาดอกไม้สดได้” ผู้เรียนบางคนอาจทำได้เฉพาะพฤติกรรมแรกเท่านั้น แต่ไม่สามารถทำพฤติกรรมที่สองได้ ในกรณีนี้ ผู้สอนไม่อาจสรุปได้ว่าผู้เรียนบรรลุหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์นี้ เพราะผู้เรียนบรรลุเพียงครั้งเดียวเท่านั้น
3. ควรระบุเงื่อนไขหรือเกณฑ์การแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถ เพื่อให้วัตถุประสงค์นั้นเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น เช่น “ผู้เรียนจัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารสำหรับ 12 ที่ได้เสร็จภายใน 45 นาที”

การจำแนกวัตถุประสงค์

การจำแนกวัตถุประสงค์ได้แนวคิดมาจาก Benjamin Bloom นักจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งได้จำแนกวัตถุประสงค์ทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน (Bloom Taxonomy) ตามประเภทของการเรียนรู้คือ 1) ด้านสติปัญญา หรือ พุทธิปัญญา (Cognitive Domain: Knowledge) 2) ด้านอารมณ์ หรือ ทัศนคติ หรือจิตพิสัย (Affective Domain: Attitude) 3) ด้านทักษะ (Psychomotor Domain: Skills) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลายสาขาวิชา รวมถึงคหกรรมศาสตร์ศึกษา

วิชาต่างๆ ในสาขาศึกษาศาสตร์แต่ละวิชา ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านมากน้อยต่างกัน และแม้ว่าในแต่ละวิชาจะมุ่งหวังในวัตถุประสงค์ด้านใดด้านหนึ่งมากกว่าด้านอื่นๆ ก็ตาม แต่ก็ไม่ควรละเลยวัตถุประสงค์อีก 2 ด้านที่เหลือ ผู้สอนควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านพร้อมๆ กัน (สุภาพ นัตรภรณ์, 2548ก; ชีพสุมน รังสยาธร, 2551)

1. วัตถุประสงค์ด้านสติปัญญา หรือ พุทธิปัญญา (Cognitive Domain)

การเรียนรู้ด้านนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ความคิด ความจำ ความรู้ เป็นการเรียนรู้ความจริง และนำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาประยุกต์ โดยครอบคลุมระดับต่างๆ ของการแสดงออกซึ่งความสามารถทางด้านสติปัญญา ดังที่ Benjamin Bloom et al. (1956 อ้างถึงใน สุภาพ นัตรภรณ์, 2548ข) ได้แบ่งวัตถุประสงค์ด้านสติปัญญาออกเป็น 6 ชั้น ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ (การประยุกต์ใช้) การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

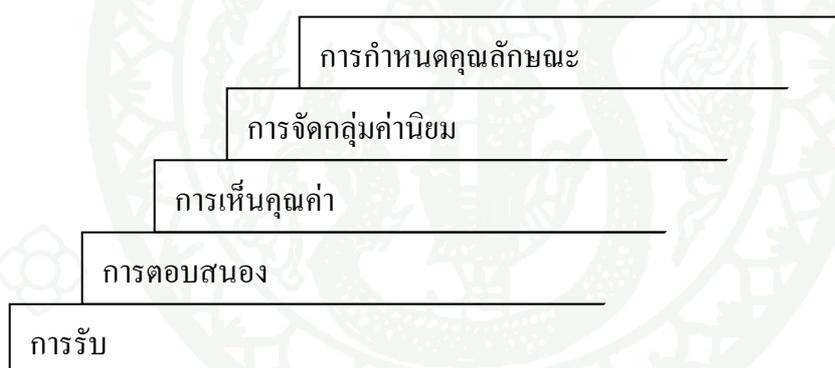
ภาพที่ 3 วัตถุประสงค์ด้านสติปัญญา
ที่มา: สุภาพ นัตรภรณ์ (2548ก: 36)

วัตถุประสงค์เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนสามารถแจกแจงความจริง ยกตัวอย่าง นำหลักการไปใช้ วิเคราะห์สถานการณ์ คิดวางแผนแก้ปัญหา และประเมินผลได้ ซึ่งผู้สอนสามารถติดตามผลการเรียนรู้เหล่านี้ได้โดยให้ผู้เรียนแจกแจงความรู้หรือความจริง เขียนรายการสิ่งที่รู้ ยกตัวอย่าง ประยุกต์กฎต่างๆ ที่เรียนไป นำหลักการไปวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผน แก้ไขปัญหา และประเมินผลได้ (สุภาพ นัตรภรณ์, 2548ก)

2. วัตถุประสงค์ด้านอารมณ์ หรือ ทักษะ หรือ จิตพิสัย (Affective Domain)

การเขียนและประเมินผลวัตถุประสงค์ด้านนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการเขียนและประเมินผลวัตถุประสงค์ด้านอื่นๆ โดยเน้นคุณภาพของบุคคลหรือลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ทักษะ ค่านิยม อารมณ์ ความซาบซึ้งประทับใจ มนุษยสัมพันธ์ ซึ่งพฤติกรรมด้านนี้วัดผลได้โดยการสังเกตเท่านั้น ดังนั้นการเขียนวัตถุประสงค์ในด้านนี้ จึงต้องเขียนให้ชัดเจน (สุภาพ นัตราภรณ์, 2548ก)

David R. Krathwohl et al. (1964 อ้างถึงใน สุภาพ นัตราภรณ์, 2548ง) จัดลำดับ วัตถุประสงค์ด้านนี้เป็น 5 ระดับ คือ การรับ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดกลุ่มค่านิยม และการกำหนดคุณลักษณะ

ภาพที่ 4 วัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ
ที่มา: สุภาพ นัตราภรณ์ (2548ก: 47)

3. วัตถุประสงค์ด้านทักษะ (Psychomotor Domain)

พฤติกรรมทางด้านนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางกายภาพ (Physical skill) เน้นหนักหรือเกี่ยวข้องกับการวางท่าทางให้ถูกต้องเหมาะสมกับการปฏิบัติงานแต่ละชนิด ซึ่งจะสังเกตพฤติกรรมเหล่านี้ได้จากความว่องไว ความคล่องแคล่ว ความถูกต้อง ความแม่นยำ ความสม่ำเสมอ กระฉับกระเฉง และการทำงานอย่างประหยัดทั้งเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์ (สุภาพ นัตรารณณ์, 2548ก)

ทั้งนี้นักจิตวิทยาการศึกษาหลายท่านได้แบ่งวัตถุประสงค์ด้านทักษะออกเป็นแต่ละด้านต่างกัน อาทิ Dave (1975 cited in Donald, 2007a) จากหนังสือ Developing and Writing Behavioral Objectives ได้แบ่งวัตถุประสงค์ด้านนี้ออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ Imitation, Manipulation, Precision, Articulation, Naturalization และ Examples และ Harrow (1972 cited in Donald, 2007b) จากหนังสือ A Taxonomy of Psychomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives ได้แบ่งวัตถุประสงค์ด้านนี้ออกเป็น 6 ระดับเช่นเดียวกันกับ Dave แต่มีรายละเอียดในแต่ละระดับต่างกัน ได้แก่ Reflex movements, Fundamental movements, Perception abilities, Physical abilities, และ Nondiscursive communication ส่วน Simpson (1975 cited in Donald, 2007c) จากหนังสือ The Classification of Educational Objectives in the Psychomotor ได้แบ่งวัตถุประสงค์ด้านนี้ออกเป็น 7 ระดับ คือ Perception, Set, Guided Response, Mechanism, Complex Overt Response, Adaptation และ Origination

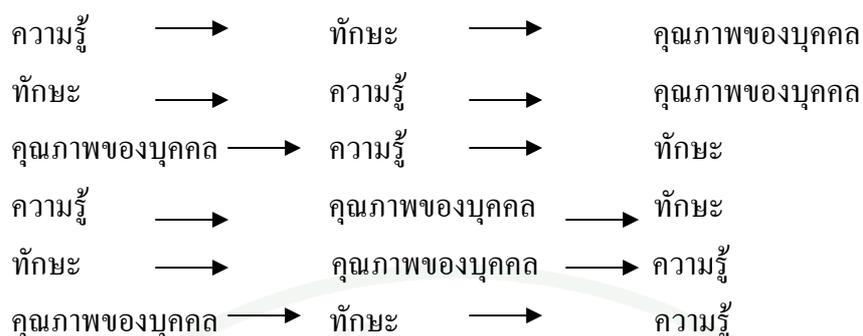
ในที่นี้ผู้ทำวิจัยได้ยึดหลักของ Simpson เนื่องจากเป็นที่ยอมรับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ นัตรารณณ์ (2548ก) ที่แบ่งวัตถุประสงค์ด้านนี้ เป็น การรับรู้ การเตรียมพร้อม การปฏิบัติงานโดยอาศัยผู้แนะ การปฏิบัติงานได้เอง การปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ การดัดแปลงได้อย่างเหมาะสม และการเป็นต้นแบบ

ภาพที่ 5 วัตถุประสงค์ด้านทักษะ

ที่มา: สุภาพ นัตราภรณ์ (2548ก: 55)

วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์กัน บ่อยครั้งที่การเรียนการสอนแต่ละครั้งอาจเกิดการเรียนรู้สองหรือสามประเภทพร้อม ๆ กัน ผู้สอนจึงควรพิจารณาตัดสินใจว่าจะเลือกการเรียนรู้ประเภทใดเป็นวัตถุประสงค์หลัก ส่วนที่เหลือเป็นวัตถุประสงค์รอง บางครั้งอาจเป็นไปได้ที่จะรวมวัตถุประสงค์ทั้งสามด้านเข้าด้วยกันในการเรียนการสอน ผู้เรียนอาจพัฒนาทักษะและในขณะเดียวกันก็อาจเกิดทัศนคติหรือค่านิยม และเกิดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะนั้นด้วย บ่อยครั้งที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการแสดงทักษะหรือปฏิบัติงาน และความสำเร็จในงานนั้นจะส่งผลต่อทัศนคติหรือค่านิยม จะเห็นได้ว่า ความรู้ คุณภาพของบุคคล และทักษะทางคหกรรมศาสตร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ วัตถุประสงค์หลักจะนำไปสู่วัตถุประสงค์รอง เช่น ได้รับความรู้ก่อนลงมือปฏิบัติงาน งานหรือชุดของกิจกรรมจะถูกสรุปเป็นความคิดรวบยอดและหลักการ ทัศนคติหรือค่านิยมเป็นผลมาจากกระบวนการดังกล่าว ความสนใจที่กำหนดไว้จะชี้ให้เห็นถึงความรู้และทักษะที่จำเป็น ดังแสดงในตัวอย่าง (จีพสุมน รังสยาธร, 2551)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอด/แนวคิด เข้าใจลึกซึ้งในส่วนที่เป็นนัยทั่วไป และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนควรเป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านสติปัญญา แม้ว่าการจัดการเรียนการสอนทางด้านสติปัญญา เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้มากในห้องเรียน อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ไม่สามารถแยกกิจกรรมด้านกายภาพ สังคม และอารมณ์ ออกจากการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ทั้งนี้เพราะ การจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการวางแผนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ทักษะ และทัศนคติ (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก)

การวางแผนการสอน

แผนการสอนเปรียบเสมือนแผนที่หรือไกด์นำเที่ยว ที่แสดงให้เห็นจุดหมายปลายทางและให้โอกาสผู้สอนในการปรับเปลี่ยนแผนการสอนและสร้างสรรค์วิธีที่จะบรรลุเป้าหมายตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน ซึ่งการวางแผนการสอนเป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้ อาศัยทั้งความคิดและการฝึกปฏิบัติ แผนการสอนช่วยผู้สอนในการจัดระเบียบเนื้อหา สื่อ และวิธีสอน การพัฒนาแผนการสอนของตนเองจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น แผนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพจะสื่อสารหรือถ่ายทอดเป็นกิจกรรมการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหา

แผนของหน่วยการสอน (Unit Plan) เป็นแผนสำหรับการสอนความคิดรวบยอดหรือแนวคิดในหลักสูตร ซึ่งอาจจะใช้เวลาสอนหลายวันหรือหลายสัปดาห์ ในหน่วยการสอนจะระบุขอบเขต หรือสิ่งที่สอนและลำดับของเนื้อหาอย่างกว้างๆ ส่วนรายละเอียดจะปรากฏในแผนการสอนประจำวัน ประกอบด้วย กรอบความคิดรวบยอด/กรอบแนวคิดหรือโครงร่างที่ระบุหัวข้อของ

เนื้อหาที่จะสอน วัตถุประสงค์ทั่วไปในระดับสูง ประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมหลัก
ทรัพยากรหรือสื่อการสอน การประเมินผลเฉพาะกิจกรรมสำคัญ

แผนการสอน (Lesson Plan) คือสิ่งที่เขียนขึ้นเป็นแนวทางการสอนสำหรับตนเอง ผู้สอน
ควรเตรียมชั้นเรียน สิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ และต้องระลึกเสมอว่าการทำงานของตน ต้องบรรลุ
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เลือกวิธีสอนที่ดีที่สุด คิดถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และวิธีแก้ไขปัญหานั้นๆ วัสดุ
และอุปกรณ์ที่ต้องการเวลาสอนและการใช้เวลาให้คุ้มค่า และหาทางป้องกันอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น
แผนการสอนจะต้องยืดหยุ่นเพราะผู้เรียนไม่หยุดนิ่ง มนุษย์ชาติย่อมมีอารมณ์และตกอยู่ภายใต้
อิทธิพลของประเพณี ประสบการณ์ในอดีต และเจตคติปัจจุบัน ผู้สอนจะต้องฝึกตนเองให้ยอมรับ
สิ่งที่จะเกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน ถึงแม้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจะผิดแผกแปลกไปจากสิ่งที่เตรียมไว้ ถ้าเพิกเฉย
ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะต้องการสอนตามลำดับขั้นที่เตรียมมาอาจจะเสียโอกาสที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียน
เกิดความคิด การวางแผนและการกระทำด้วยตนเอง สิ่งสำคัญคือ ไม่มีแผนการสอนใดที่สมบูรณ์แบบ
แบบทุกอย่าง ผู้สอนจะต้องวางแผนของตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน สถานการณ์ และเนื้อหา
(สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก)

บทเรียนทั่ว ๆ ไปแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินการสอนและ
สรุป/ประเมินผล โดยที่การนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเริ่มต้นบทเรียน โดยให้ผู้เรียนคิดถึงสิ่งที่กำลัง
จะเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ โดยทั่วไปการนำเข้าสู่บทเรียนจะต้องสั้น รวดเร็ว
ดึงดูดความสนใจ และตรงประเด็น การนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน
ในส่วนของการดำเนินการสอนซึ่งเป็นส่วนสำคัญของบทเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม
การเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา การดำเนินการสอนหรือการจัดประสบการณ์เรียนรู้เป็นกิจกรรม
ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะต้องใช้กิจกรรมมากกว่า 1 อย่าง เพื่อให้
บรรลุแต่ละวัตถุประสงค์ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
และเนื้อหาวิชา สุดท้ายจึงนำเข้าสู่การสรุป/ประเมินผล การสรุปเป็นการใช้เวลาสำหรับผู้เรียนถาม
ปัญหา เป็นการสรุปใจความสำคัญ เป็นการประเมินผลและการกระทำหรือความสำเร็จในรูปของ
วัตถุประสงค์ ผู้สอนควรจะเกริ่นเรื่องราวที่จะเรียนต่อไปในคราวหน้าเพื่อกระตุ้นความสนใจของ
ผู้เรียน

การจัดทำแผนการสอนอาจเขียนเป็นรายการต่อกันตามลำดับเนื้อหาหรือขั้นตอน หรือเขียนในตารางหรือแบบฟอร์มก็ได้ ข้อดีของการเขียนในตารางจะช่วยให้ผู้เตรียมการตรวจสอบความสอดคล้องของการดำเนินกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาได้ง่าย (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก)

การสอนและการเลือกวิธีการสอน

ผู้สอนคหกรรมศาสตร์ต่างก็ต้องการที่จะทำงานของตนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสอนส่วนใหญ่จะต้องเน้นบทบาทผู้สอน และผู้สอนต้องให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ กระบวนการกลุ่ม แรงจูงใจ การสื่อความหมายหรือการสื่อสาร และพฤติกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ ผู้สอนยังต้องมีความชำนาญ ความเข้าใจ และเล็งเห็นคุณค่าในเรื่องบ้าน ชีวิตครอบครัว พัฒนาการ และสิ่งแวดล้อมมนุษย์ การสอนจะเป็นที่น่าสนใจของผู้สอนและผู้เรียนมากขึ้น ถ้าผู้สอนมีวิธีสอนแตกต่างกันหลาย ๆ วิธี ผู้สอนควรฝึกใช้วิธีสอนใหม่ๆ อยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนให้มีหลายๆ วิธีประสมประสานกัน จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านสติปัญญาและการทำงานร่วมกัน ผู้สอนจึงไม่ควรยึดหรือเลือกใช้วิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่งเท่านั้น ซึ่ง Glatthorn (1987 อ้างใน สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ค) ได้สรุปผลการวิจัยของนักการศึกษาที่เกี่ยวกับการสอนไว้ดังนี้

1. การเรียนการสอนที่ให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็น และมีการประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนดีกว่าการสอนด้วยวิธีเน้นที่ตัวผู้สอน นอกจากนี้ ความคงทนของเนื้อหาวิชา (การจำเนื้อหาวิชาได้) เจตคติ และการรู้จักตนเองของผู้เรียนยังดีกว่าด้วย

2. การเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีการประสานงานกัน เรียนรู้ด้วยกัน (Cooperative Learning) ทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผู้เรียนทุกคนจะได้รับมอบหมายงานและใช้ความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผลที่ได้หรือรางวัลที่ได้รับจะเป็นรางวัลที่ได้รับร่วมกัน

3. การเรียนการสอนในปัจจุบันที่มีผู้นิยมใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction = CAI) เป็นการเรียนลักษณะที่ให้ความรู้ มีแบบฝึกหัดให้ทำ และมีการทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนด้วยคอมพิวเตอร์กับวิธีธรรมดาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนสูงขึ้น แต่ทัศนคติต่อวิชาที่เรียนลดลง นอกจากนี้มีผู้ตั้งข้อสังเกตอีกว่า CAI เหมาะกับผู้เรียนที่เรียน

ไม่ดี และควรใช้ประกอบโดยมีผู้สอนอยู่ด้วย ไม่ใช่แต่ CAI โดด ๆ ส่วนความกงทนของเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับต่ำกว่าการสอนแบบธรรมดา

การจัดกลุ่มวิธีการสอน

การจัดกลุ่มวิธีการสอนมีหลายรูปแบบ ซึ่ง Danh and Murray (2008) ได้แบ่งประเภทวิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา วิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้านสติปัญญา ได้แก่ การบรรยาย การฝึกซ้อมหรือฝึกหัด การสอนแบบก้าวหน้า การอภิปราย การเลียนแบบ เกม กรณีตัวอย่าง การปฏิบัติการ โครงการเดี่ยว โครงการกลุ่ม การเรียนนอกสถานที่ สอดคล้องกับ ไพศาล สุวรรณน้อย (ม.ป.ป.) ที่กล่าวถึง เทคนิคการสอนด้านสติปัญญา ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การอภิปรายกลุ่ม และการบรรยาย

ด้านทัศนคติ วิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การแสดงเป็นตัวอย่าง/การเลียนแบบ การแสดงบทบาท โครงการกลุ่ม การศึกษานอกสถานที่ โครงการอิสระ (เดี่ยว) การฝึกปฏิบัติ การวิจัย การอภิปรายกลุ่ม สอดคล้องกับ ไพศาล สุวรรณน้อย (ม.ป.ป.) ที่กล่าวถึง เทคนิคการสอนด้านทัศนคติ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ การวิจัย การอภิปรายกลุ่ม และการศึกษานอกสถานที่

ด้านทักษะ วิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้านทักษะ ได้แก่ การสาธิต การฝึกฝนและปฏิบัติ เกม การแสดงบทบาท Peer Teaching สถานการณ์จำลอง การศึกษานอกสถานที่ สอดคล้องกับไพศาล สุวรรณน้อย (ม.ป.ป.) ที่กล่าวถึงเทคนิคการสอนด้านทักษะได้แก่ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ การฝึกงาน

วิธีการสอน

การเรียนการสอนโดยทั่วไป ในช่วงแรกของการเรียนการสอนผู้สอนมักจะให้ผู้เรียนเกิดความรู้ หลังจากนั้นจึงให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และมีการสอดแทรกทัศนคติตามแต่ผู้สอน อาจจะสอดแทรกก่อนการเข้าสู่เนื้อหาหรือในช่วงระหว่างการเรียนการสอน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นช่วงใดของการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ทักษะ และทักษะ ซึ่งการที่จะให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้ วิธีการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญ วิธีสอนแต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสียในการนำไปใช้ ผู้สอนจึงควรใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีสอนต่างๆ ให้เหมาะสม วิธีการสอนที่เลือกใช้ในการวิจัยมีดังต่อไปนี้ (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก)

การบรรยาย

การสอนโดยการบรรยาย (Lecture) เป็นการสื่อสารหรือให้ข้อมูลกับผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว เป็นการสื่อความหมายแบบทางเดียว (One -Way Communication) กล่าวคือ ผู้สอนเป็นผู้พูดคนเดียว ซึ่งผู้สอนสามารถเสนอรายละเอียดเนื้อหาได้โดยไม่มีการขัดจังหวะเกิดขึ้น การสอนโดยการบรรยายจะต้องมีการเตรียมการอย่างรอบคอบและจดมุ่งหมายของการสอนต้องชัดเจน ผู้สอนควรเตรียมเนื้อหาให้ครอบคลุม และมีความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการบรรยาย แล้วจึงเตรียมขั้นตอนจัดทำโครงร่างการบรรยาย พร้อมทั้งตรวจสอบว่าจะต้องใช้สื่อหรืออุปกรณ์ใดบ้างประกอบคำบรรยาย เพื่อจูงใจและกระตุ้นผู้เรียนให้ติดตามเนื้อหา ส่วนใหญ่เมื่อจบคำบรรยายแล้ว ผู้สอนมักจะตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดและศึกษาต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

คำถาม - ตอบ

คำถามที่ดีทำให้ผู้เรียนต้องคิด ระดับการคิดมีตั้งแต่การคิดทบทวนความจำไปจนถึงระดับการคิดที่สูงขึ้นหรือท้าทายมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน คำถามจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ คำถามที่ใช้จะต้องลำดับขั้นตอนตามเนื้อหา และสอดคล้องกับภูมิหลังของผู้เรียน ซึ่งควรเริ่มจากคำถามง่ายๆ ไปยาก ผู้เรียนที่ตอบคำถามแรกๆ หรือง่ายๆ ได้ จะมีความมั่นใจและรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ มีแนวโน้มที่จะมีเจตคติในทางบวกต่อการเรียนการสอน ทำให้อุบายเรียน อยากทดลองตอบคำถามที่ยากขึ้น คำถามเป็นสิ่งที่ผู้สอนใช้เพื่อหาคำตอบเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและฝึกความคิด ในการจัดการเรียนการสอนคหกรรม

ศาสตร์ ผู้สอนมักใช้คำถามเพื่อ การนำเข้าสู่บทเรียน การกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่อง และแนวทางให้ผู้เรียนคิด และประเมินการเรียนรู้ ซึ่งคำถามที่ใช้มีทั้งคำถามที่เฉพาะเจาะจงหรือเป็นคำถามกว้างๆ

การอภิปราย

การตั้งคำถามอาจจบด้วยการตอบคำถามหรือเป็นจุดเริ่มต้นของการอภิปราย การตั้งคำถามที่ดีมักนำไปสู่การอภิปรายที่สนุกและน่าสนใจ นอกจากนี้ถ้าผู้อภิปรายเคารพในสิทธิของเพื่อนร่วมกลุ่ม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ การอภิปรายจะก่อให้เกิดผลประโยชน์นานัปการ ผู้อภิปรายจะเรียนรู้ที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยขยายวิสัยทัศน์ของซึ่งกันและกัน ผู้อภิปรายจะมีทักษะในการวิจารณ์ประเด็นหรือปัญหา แทนที่จะวิจารณ์บุคคล นอกจากนี้ ผู้อภิปรายยังมีโอกาสได้พัฒนาทักษะการสื่อความหมาย/สื่อสารกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา คิดถึงใจเขาใจเราและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างตรงประเด็น การนำเสนอบทเรียน เนื้อหาที่อยู่ในความสนใจหรือเป็นประเด็นโต้แย้งกัน ความกระตือรือร้นและการกระตุ้นจากผู้สอน ความหลากหลายและความแตกต่างของผู้เรียน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการอภิปราย ซึ่งการอภิปรายในห้องเรียนแบ่งได้เป็นหลายประเภท แต่ที่นำมาใช้ในการสอนคหกรรมศาสตร์ ได้แก่ การอภิปรายทั้งชั้น การอภิปรายแบบวงกลม การอภิปราย 66 การอภิปรายแบบ Buzz Group การอภิปรายหน้าชั้นแบบ Panel Discussion, Symposium, Forum, Colloquium การโต้วาที และการระดมปัญญา

การสาธิต

การสาธิต (Demonstration) คือ การแสดงประกอบการอธิบาย เป็นการแสดงกระบวนการอธิบายเทคนิควิธีใหม่ ๆ เข้าใจง่าย กระตุ้นความสนใจได้ดี ผู้เรียนสามารถได้ยืมคำอธิบายและได้เห็นขั้นตอนประกอบกันก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่กระจ่างชัด สามารถทดลองทำเองได้ ผู้สอนจะใช้การสาธิตเมื่อต้องการบอกเล่าหรือสร้างความสนใจโดยการแสดงวิธีการในกระบวนการต่างๆ ซึ่งการสาธิตแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การสาธิตวิธี (Method Demonstration) ซึ่งจะนิยมใช้ในการสอนคหกรรมศาสตร์ค่อนข้างมาก และการสาธิตผล (Result Demonstration) การถ่ายทอดความรู้โดยการสาธิตจะมีประสิทธิภาพที่ดี ผู้สอนต้องมีการดำเนินการและการเตรียมการอย่างดี มีความเข้าใจอย่าง

ถ่องแท้ในสิ่งที่จะต้องสาธิต และรู้จักขนบขวยหาความรู้เพิ่มเติม การเตรียมความพร้อม ส่งผลให้เกิดความมั่นใจ และสามารถแสดงการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนได้อย่างชำนาญและถูกต้อง

ประสบการณ์จำลอง

ประสบการณ์จำลองเป็นการจัดการเรียนการสอน โดยนำเนื้อหาวิชามาใช้กับชีวิตในลักษณะที่เป็นการแสดงหรือแสดงออกตามความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น การแสดงบทบาท (Role Playing) และกรณีตัวอย่าง (Case Study) ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีที่เน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้คนภายในกลุ่มมีโอกาสมีส่วนร่วมตามความต้องการของตนเอง และความสนใจของตนเองที่มีต่อปัญหาในบทเรียน การสอนด้วยวิธีการแสดงนาฏการเป็นวิธีที่ช่วยผู้สอนทฤษฎีศาสตร์ได้มาก ผู้เรียนจะมีความสุขสนุกสนาน อยากเรียนภายใต้สถานการณ์ที่ผู้สอนจำลองขึ้น การสอนโดยใช้ประสบการณ์จำลองจะให้ประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย ผู้เรียนที่นั่งชมอยู่ควรพิจารณาวิจารณ์บทบาทของผู้แสดงและการแสดง ซึ่งจะต้องมีการอภิปรายปัญหาและวิธีแก้ปัญหาหลังจากชมการแสดง นอกจากนี้ การแสดงบทบาทเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะทางสังคมในสถานการณ์ที่ไม่ตึงเครียด ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงออกซึ่งความรู้สึก เจตคติ และความเชื่อ ฝึกแสดงออกซึ่งอารมณ์และความรู้สึกเข้าใจผู้อื่น

เกม

เกมเป็นสถานการณ์จำลองอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากสถานการณ์จำลองอื่นๆ เช่น ภาพยนตร์ และการแสดงนาฏการ การใช้เกมประกอบการสอน มีส่วนกระตุ้นและชักจูงความสนใจของผู้เรียน ในเนื้อหาวิชานั้น ทำให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องเดียวกันในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีประสบการณ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การพิจารณาผลลัพธ์ที่ได้ และแรงกดดันจากสถานการณ์ในชีวิต ผู้เรียนจะได้ฝึกเผชิญกับปัญหา และสำรวจแนวทางการอยู่รอดโดยไม่ลำบาก เกมที่ใช้ในการสอนมีตั้งแต่เกมง่ายๆ ใช้เวลาสั้นๆ ไปจนถึงเกมที่ซับซ้อน ใช้เวลานาน การใช้เกมในการสอน เป็นการสอนแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกิจกรรมด้วยตนเอง ในเวลาใช้เกมจะต้องมีความรอบคอบ และคำนึงว่าการเป็นผู้ชนะไม่ได้สำคัญกว่าการเรียนรู้ เกมไม่ควรมีอิทธิพลเหนือหลักสูตร ไม่ใช่มาจนไม่มีความหมาย หรือไม่มีประสิทธิภาพในการสอน

การระดมปัญญา

ความเป็นมาของการใช้เทคนิคการระดมปัญญาหรือการระดมพลังสมอง (Brainstorming) เริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1941 โดย Alex Osborn ผู้บริหารธุรกิจด้านการโฆษณา ที่พบว่าการประชุมทางธุรกิจที่เคยปฏิบัติกันมา มีปัญหาเกี่ยวกับการเสนอความคิดใหม่ๆ Osborn จึงเสนอกฎกติกาบางอย่างเพื่อช่วยกระตุ้นการเสนอความคิดเห็นหรือคำตอบให้กับที่ประชุม กติกาที่จะให้สมาชิกมีอิสระเสรีทางความคิดและพูดถึงที่เป็นประกายแวบขึ้นมาในทันทีที่ได้ยินคำถาม นักการศึกษาได้นำเทคนิคการระดมปัญญาหรือการระดมพลังสมอง มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เรียนในการเสนอแนะข้อคิดเห็น แก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง ให้ได้ความคิดเห็นมากที่สุดเท่าที่จะให้ได้โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ เป็นลักษณะการเรียนการสอนที่มีบรรยากาศเป็นกันเอง วิธีนี้มักจะใช้หลังจากเสนอปัญหา หรือกรณีศึกษา หรือดูภาพยนตร์ที่ให้

ทัศนศึกษา

การทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นวิธีการนำผู้เรียนไปดูงานและศึกษาสถานการณ์และสถานที่ต่างๆ ในชุมชนเพื่อศึกษาหาความรู้จากสภาพความเป็นจริง ผู้เรียนจะได้แนวคิดใหม่ๆ และความประทับใจที่จะจดจำไปได้ยาวนาน เกิดความคิดริเริ่มและมองดูโลกกว้างขึ้น เกิดความเข้าใจความเป็นอยู่ของคนเรา ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนในห้องเรียนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้นเพราะเชื่อมโยงกับสถานการณ์ชีวิตจริง แหล่งความรู้สำหรับทัศนศึกษา เช่น โรงงานอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์บ้านเรือน ร้านค้าทุกชนิด ตลาดสด พิพิธภัณฑ์ หน่วยงานต่างๆ ในชุมชน

การปฏิบัติการทางคหกรรมศาสตร์

การปฏิบัติการ (Laboratory) ทางคหกรรมศาสตร์ เป็นการให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนในการวางแผนและดำเนินการด้วยตนเองในกิจกรรมในห้องเรียน มีการนำหลักการหรือทฤษฎีไปประยุกต์ และได้ฝึกให้มีพฤติกรรมตามต้องการดังที่กำหนดในวัตถุประสงค์ การจัดภาคปฏิบัติให้แก่ผู้เรียนจะต้องจัดให้ครอบคลุมตามเนื้อหาหรือแนวคิด/ความคิดรวบยอดนั้นๆ โดยทั่วไปการปฏิบัติการทางคหกรรมศาสตร์แบ่งเป็น 3 อย่าง คือ การปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลผลิต การปฏิบัติการโดยการทดลอง การปฏิบัติการโดยการสังเกตการณ์

การปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลผลิต (Productive Laboratory) เป็นการปฏิบัติการเพื่อเน้นการพัฒนาทักษะการทำงาน และเพิ่มประสบการณ์ในการจัดการทรัพยากร ถึงแม้ว่า ความสำคัญของการปฏิบัติการแบบนี้จะทำให้ได้ผลผลิตออกมา (Final Product) แต่กรรมวิธีหรือกระบวนการผลิต (Process) ก็มีความสำคัญทัดเทียมกัน

การปฏิบัติการโดยการทดลอง (Experimental Laboratory) จะต้องอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพราะผู้เรียนจะต้องศึกษาโดยการทดลองเพื่อหาคำตอบให้กับคำถามหรือปัญหา มากกว่าจะเป็นการทำงานตามสั่ง

การปฏิบัติการโดยการสังเกตการณ์ (Observational Laboratory) ผู้สอนจะต้องเตรียมแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการสังเกตให้เป็นที่เข้าใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสขยายความคิดรวบยอด (Concept) นั้น ๆ ดียิ่งขึ้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักสรุปและตัดสินใจในสิ่งที่สังเกตเห็น ซึ่งการปฏิบัติการโดยการสังเกตการณ์นี้ ผู้เรียนไม่ได้แสดงออกทางด้านกายภาพเหมือนการปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลผลิต และการปฏิบัติการโดยการทดลอง แต่เป็นการแสดงออกทางสติปัญญา

การประเมินผล

การประเมินผลทางคหกรรมศาสตร์เกิดขึ้นเพื่อต้องการประเมินคุณภาพของความสามารถของสิ่งที่ต้องการประเมิน ทั้งคุณภาพ (Qualitative) และปริมาณ (Quantitative) ของพฤติกรรมของผู้เรียน ตลอดจนการประเมินค่านิยม (สุภาพ จิตราภรณ์, 2548ก) การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตัดสินคุณค่า ข้อมูลที่ได้มาจาก การวัดผลและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การใช้แบบสอบถาม การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ การประเมินผลอาจจะใช้หรือไม่ใช้ข้อมูลจากการวัดผลก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ข้อมูลที่ดีของการวัดผล จะช่วยส่งเสริมให้มีการประเมินผลที่ดี (ชีพสุมน รังสยธร, 2551)

การประเมินผลกับการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน

ในการประเมินผล ควรบ่งชี้ชัดเจนว่าประเมินด้วยวิธีใด เช่น การทำข้อสอบ การให้เขียนบรรยาย การสังเกตผู้เรียน โดยดูจากการตอบสนองของผู้เรียนทั้งในด้าน สติปัญญา ทักษะ และ ทักษะ ซึ่งการอาศัยวิธีการประเมินผลหลายๆ วิธี จะช่วยให้การประเมินผลยุติธรรมกับผู้เรียน

นอกจากนี้ ผู้ประเมินจะต้องประเมินความสำเร็จของผู้เรียนของตนอย่างยุติธรรมและตรงไปตรงมา และมีหลักเกณฑ์ในการตัดสิน (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก)

การประเมินผลด้านสติปัญญา (Evaluating cognitive objectives)

การประเมินผลความรู้ด้านสติปัญญา ส่วนมากทดสอบด้วยการเขียนตอบในกระดาษ (Paper and Pencil Tests) การทดสอบด้วยการเขียน เป็นวิธีการทดสอบที่มีประสิทธิภาพ แต่อาจเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนบางคนที่อ่าน-เขียนไม่ดี ทั้งๆ ที่รู้เนื้อหา ดังนั้นเพื่อป้องกันการเข้าใจผิดของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรอ่านคำถามให้ผู้เรียนฟังเมื่อผู้เรียนสงสัย ใช้ภาษาง่ายๆ ในการตั้งคำถาม ตั้งคำถามให้สั้นและชัดเจน ถ้าจำเป็นอาจจะใช้ภาพประกอบและตรวจสอบว่าผู้เรียนเข้าใจคำสั่ง ในการทดสอบความรู้ ความจำ และความเข้าใจของผู้เรียน ทำได้โดยใช้แบบทดสอบต่างๆ ได้แก่ ข้อสอบแบบบรรยาย ข้อสอบแบบถูก-ผิด ข้อสอบแบบเลือกคำตอบ ข้อสอบแบบจับคู่ ข้อสอบแบบเติมคำ ซึ่งข้อสอบแต่ละอย่างมีลักษณะเฉพาะตัว จึงควรเลือกใช้ให้เหมาะสมและหลากหลาย (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก)

การประเมินผลด้านทัศนคติ (Evaluating affective objectives)

เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักการศึกษาว่าการวัดผลหรือการประเมินผลด้านทัศนคติหรือด้านอารมณ์นี้ทำได้ยาก แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เหตุผลที่ว่าวัตถุประสงค์ด้านทัศนคติวัดผลยาก มีดังนี้ 1) ทัศนคติและค่านิยมเป็นสิ่งที่พัฒนาไปอย่างช้าๆ อาจจะไม่ปรากฏให้เห็นในขณะวัดผล 2) พฤติกรรมในระดับสูงจากการเห็นคุณค่าขึ้นไป เป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างจะเป็นเรื่องส่วนบุคคล แบบประเมินผลที่ใช้ในการประเมินผลด้านทัศนคติ ได้แก่ Checklist และ Rating Scale (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก) นอกจากนี้ ล้วน สายยศ (2543) ระบุว่า วิธีการประเมินผลที่นิยมใช้ มี 5 วิธีคือ การสัมภาษณ์ การสังเกต (Observation) การรายงานตนเอง (Self-Report) เทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques) การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement)

การประเมินผลด้านทักษะ (Evaluating psychomotor objectives)

วัตถุประสงค์ด้านทักษะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลงานหรือกระบวนการ ผู้สอนมักจะประเมินแต่ผลผลิตหรือผลงานขั้นสุดท้ายของผู้เรียน โดยไม่คำนึงถึงขั้นตอนการทำงาน การประเมินผลงานควรพิจารณาในด้านคุณภาพพร้อมๆ กับการประเมินผลกระบวนการทำงานทีละขั้นตอน ซึ่งผู้สอนควรจัดหรือเขียนวัตถุประสงค์เป็นตอนย่อยๆ เพื่อสะดวกต่อการประเมินผล ถ้าผู้สอนละเลยไม่ประเมินผลการทำงานของผู้เรียนทีละขั้น อาจจะวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ถูกต้อง ส่วนผู้สอนที่เริ่มประเมินผลตั้งแต่ต้นของการทำงานจะมีส่วนช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้เรียน การประเมินผลความรู้ความสามารถในการทำงานของผู้เรียน ควรประเมินทักษะในการทำงานตามขั้นตอน (Skill) ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ผลงาน (Product) แบบประเมินผลที่ใช้ในการประเมินผลด้านทักษะ ได้แก่ Checklist และ Rating Scale (สุภาพ นิตราภรณ์, 2548ก)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ โดยใช้เครื่องมือประเมินผลดังนี้

ด้านสติปัญญา ใช้แบบทดสอบแบบเลือกคำตอบ ทั้งนี้เพราะแบบทดสอบแบบเลือกคำตอบ สามารถใช้ประเมินผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว ง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้ นอกจากนี้คุณสมบัติที่สำคัญคือ มีความเป็นปรนัย

ด้านทัศนคติ ใช้การรายงานตนเองผ่านการเขียนอนุทิน เพื่อให้ผู้เรียนบรรยายความคิดทัศนคติของตนออกมาได้อย่างเสรี นอกจากนี้ผู้วิจัยให้ผู้เรียนประเมินผู้เรียนด้วยกันเองผ่านการเขียนอนุทิน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของผลการประเมินที่ได้ และใช้แบบประเมินทัศนคติแบบ Rating Scale ในการประเมินทัศนคติของผู้เรียน

ด้านทักษะ ใช้แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติการ และใช้แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ซึ่งมีหัวข้อ ในการประเมินด้านทักษะของผู้เรียนในการสอบปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนสร้างผลงาน และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามเงื่อนไขที่ผู้สอนกำหนด

การจัดดอกไม้

มนุษย์มีความต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติ เพราะการใกล้ชิดธรรมชาติก่อให้เกิดความรู้สึกด้านบวกหลายๆ อย่าง มนุษย์รู้จักจำลองธรรมชาติมาไว้ใกล้ตัว การจัดดอกไม้ก็เป็นวิธีการหนึ่งในการจำลองธรรมชาติมาไว้ใกล้ตัว การจัดดอกไม้แรกเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยอียิปต์ซึ่งเป็นการปักวางดอกไม้กันอย่างเรียบง่ายไม่มีกฎเกณฑ์ โดยอาศัยความงามตามธรรมชาติของดอกไม้ (Hunter, 2000) เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป รูปแบบการจัดดอกไม้มีการพัฒนาขึ้น ตามแต่ยุค ตามแต่สมัย ตามแต่การพัฒนาของแต่ละเชื้อชาติ ก่อให้เกิดรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ อาศัยกฎเกณฑ์และหลักการมากน้อยต่างกัน อย่างไรก็ตาม โดยพื้นฐานแล้วจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของดอกไม้ ใบไม้ และสิ่งต่างๆ ที่จะนำมาจัด รวมไปถึงการดูแลรักษาดอกไม้ ใบไม้ ให้มีความสวยงามยาวนานเท่าที่จะทำได้ การจัดดอกไม้ไม่เพียงแต่จะเป็นการสร้างสรรค์ผลงาน แต่เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้จัดในด้านต่างๆ เช่น ช่วยฝึกอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์และจินตนาการ (วนิษา เรช, 2550)

ความรู้เกี่ยวกับดอกไม้และใบไม้

ดอกไม้และใบไม้มีความสัมพันธ์กับมนุษย์ในหลากหลายสาขา ดังนั้นในศาสตร์หรือสาขาต่างๆ ต่างแบ่งชนิดและประเภทของดอกไม้แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การที่ผู้จัดรู้ถึงประเภทหรือรูปแบบการจำแนกรูปร่างและลักษณะของดอกไม้และใบไม้ ก็อาจเป็นการได้เปรียบในการนำดอกไม้และใบไม้ชนิดต่างๆ มาใช้ ดอกไม้และใบไม้ต่างมีรูปร่างและลักษณะที่แตกต่างกัน รูปร่างและลักษณะเหล่านี้ถูกจัดจำแนกตามการออกแบบและจุดประสงค์ของการจัด การใช้รูปร่างและลักษณะที่ต่างกันในงาน จะทำให้ผลงานนั้นมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ไม่จำเป็นจะต้องมีครบทั้งหมดในหนึ่งชิ้นงาน รูปร่างและลักษณะของดอกไม้และใบไม้จำแนกออกเป็น 4 ประเภทคือ Line, Form, Mass และ Filler (Hunter, 2000; Pryke, 2006) รูปร่างและลักษณะของดอกไม้ได้แก่ Line Flowers, Form Flowers, Mass Flowers และ Filler Flowers

Line Flower มักเป็นดอกไม้ที่เป็นกลุ่มช่อ โดยมีลักษณะการจัดเรียงดอกเป็นเส้นตรง หรือเส้นโค้ง ส่วนใหญ่ดอกไม้ฐานมีขนาดใหญ่กว่าดอกไม้ปลาย มีลักษณะเป็นเส้นนำสายตา ผู้จัดสามารถใช้ Line Flowers สร้างความสูง ความกว้าง ความลึก ของชิ้นงาน Line Flowers ง่ายต่อการนำไปใช้เป็นกรอบกำหนดขอบเขต รูปร่าง และขนาดของชิ้นงาน ดอกไม้ในกลุ่ม Line Flower ใช้นำสายตาจากจุด Focus Point ไปยังเส้นและกลับมาที่จุดเดิม ซึ่งจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในผลงาน

Line Flower เช่น แกลดิโอลัส ลีอะทิส รูปถ่าย ลีนมังกร

Form Flowers เป็นดอกไม้ที่มีลักษณะรูปร่างเด่นชัดเจน เนื่องจากรูปร่างที่เด่นชัด เป็นที่น่าสนใจ Form Flowers จึงถูกใช้วางในตำแหน่งขอบหรือใกล้ๆ ขอบของภาชนะเพื่อให้เป็นจุดโฟกัส (Focus Point) อย่างไรก็ตามก็สามารถวาง Form Flowers ไว้ในตำแหน่งอื่นได้เช่นกัน ดอกไม้ที่มีลักษณะเป็น Form Flowers เช่น ปักษาสวรรค์ ลิลลี่ คาล่าลิลลี่ ฮอร์ส กล้วยไม้ เฮลิโกเนีย

Mass Flowers มักเป็นดอกไม้เดี่ยว ค่อนข้างกลม และมักอยู่ส่วนปลายของก้านดอก การใช้ Mass Flowers ประกอบจะช่วยให้ชิ้นงานดูมีน้ำหนักได้ง่ายและเร็วที่สุด อย่างไรก็ตาม หากต้องการใช้เฉพาะ Mass Flowers จะต้องใช้สีและขนาดที่ต่างกัน รวมไปถึงการจัดวางให้เกิดช่องว่างและความลึก Mass Flower เช่น กุหลาบ คาร์เนชั่น เบญจมาศ ทิวลิป

Filler Flowers มีลักษณะเป็นดอกไม้ขนาดเล็กๆ บ้างก็ข้อย่อยๆ Filler Flowers ใช้เติมช่องว่างของชิ้นงาน และทำให้ชิ้นงานดูสมบูรณ์ ซึ่งใช้เป็นลำดับสุดท้ายในการทำชิ้นงาน Filler Flowers เช่น เอสเตอร์ คัตเตอร์ ฟิคัส มากาเร็ต สแตติส แคลสเปียร์ สร้อยทอง

รูปร่างและลักษณะของใบไม้จำแนกได้เป็น 4 ประเภทเช่นกัน คือ Line Foliage, Form Foliage, Mass Foliage และ Filler Foliage

Line Foliage เป็นใบไม้ที่มีรูปร่างและลักษณะเป็นเส้น มักใช้คู่กับ Line Flowers เพื่อเป็นการซ้ำ Line Flowers ให้มีความแข็งแรงขึ้น เด่นชัดขึ้น และทำให้เกิดการเคลื่อนไหว ช่วยในการนำสายตา Line Foliage ได้แก่ ใบแกลดิโอลัส แพลกซ์ ใบรูปถ่าย หญ้าชนิดต่างๆ

Form Foliage เป็นใบไม้ที่มีรูปร่างและลักษณะโดดเด่นแปลกตา ด้วยรูปร่าง สี ผิวสัมผัส ที่น่าสนใจ จึงเหมาะในการใช้เสริมคู่กับ Form Flowers Form Foliage เช่น ใบชานาคู พลูนิค กกรม

Mass foliage เป็นใบไม้ที่มีขนาดกลาง รูปร่างไม่โดดเด่นเหมือน Form Foliage ใช้น้ำหนักจึงช่วยในการเพิ่มน้ำหนักของชิ้นงานได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สามารถใช้ปิดโอเอซิสหรือวัสดุอื่นๆ ได้ดี ควรใช้ใบไม้มากกว่าหนึ่งชนิดในหนึ่งชิ้นงาน Mass Foliage เช่น เฟิร์นนาคราช ใบพุด ใบคามิลเลีย

Filler Foliage เป็นใบไม้ที่มีขนาดเล็กๆ ใช้ในกรณีที่ไม่ต้องการเพิ่มสีตันของชิ้นงาน แต่ใช้เพิ่มผิวสัมผัส หรือปิดช่องว่าง เช่นเดียวกับ Filler Flowers ตัวอย่าง Filler Foliage เช่น ใบไอวี่ ใบปริก

นอกจากดอกไม้และใบไม้ที่เป็นองค์ประกอบหลักในการจัดดอกไม้แล้ว ภาชนะและวัสดุตกแต่ง ก็มีความสำคัญเช่นกัน ภาชนะไม่เพียงแต่ใช้ในการยึดดอกไม้และใบไม้เท่านั้น แต่ยังช่วยในการเน้นดอกไม้และใบไม้ประเภทต่างๆ ภาชนะทุกแบบสามารถใช้กับ Mass Flowers และ Mass Foliage ได้ทั้งหมด ภาชนะทรงสูงจะช่วยเสริมเส้นของ Line Flowers และ Line Foliage ทำให้ชิ้นงานดูเป็นทรงสูงมากยิ่งขึ้น หากเป็นภาชนะทรงเตี้ยและยาวจะทำให้ชิ้นงานนั้นดูเป็นการจัดแนวราบ ภาชนะที่มีรูปร่างที่น่าสนใจ แปลกตา จะช่วยเน้นผลงานที่ใช้ Form Flower และ Form Foliage มากยิ่งขึ้น วัสดุตกแต่งที่มีลักษณะเป็นเส้น (Line) ได้แก่ เทียนไขทรงยาว กิ่งไม้ ริบบิ้น ขนนกต่างๆ วัสดุตกแต่งที่ใช้ร่วมกับ Form Flowers ได้แก่ ผลไม้ ฝักต่างๆ วัสดุตกแต่งที่ทำให้เกิดน้ำหนักเช่นเดียวกับ Mass Flowers ได้แก่ ตุ๊กตา ขนม ลูกอม ของตกแต่งเนื่องในเทศกาลต่างๆ วัสดุตกแต่งที่ทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับ Filler Flowers และ Filler Foliage จะต้องมีความเล็กได้แก่ ของตกแต่งชิ้นเล็กๆ นกประดิษฐ์ตัวเล็กๆ ลูกสนเล็กๆ

อย่างไรก็ตามรูปแบบที่กล่าวมาเป็นเพียงความรู้ขั้นพื้นฐานเท่านั้น ผู้จัดดอกไม้ควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการดัดแปลงวัตถุดิบใกล้ตัว ดอกไม้ ใบไม้ และวัสดุตกแต่งต่างๆ ไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าจะต้องเป็นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเสมอไป ผู้จัดสามารถปรับเปลี่ยนดอกไม้ ใบไม้ ภาชนะ และวัสดุตกแต่งต่างๆ ไปมาได้ เช่น จาก Line Flowers ไปเป็น Mass Flowers, Form Flowers หรือ Filler Flowers ได้ตามเทคนิคและความคิดสร้างสรรค์ของตน

สิ่งสำคัญนอกจากการรู้ถึงรูปร่างและลักษณะของดอกไม้และใบไม้ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ คือ การดูแลรักษาดอกไม้และใบไม้ให้มีอายุยาวนาน การที่ผู้จัดรู้วิธีการยืดอายุดอกไม้และใบไม้ให้ยาวนาน ก็จะเป็นการยืดอายุของผลงานไว้ใช้งานได้นานยิ่งขึ้น เมื่อตัดดอกไม้เพื่อใช้ในการจัดดอกไม้ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (นิธิยา รัตนาปนนท์ และ ดนัย บุญเกียรติ, 2537)

1. มีดหรือกรรไกรที่ใช้ต้องคมหรือสะอาด
2. ตัดดอกไม้ในระยะการบานที่เหมาะสมเพื่อให้มีอายุการใช้งานได้นานที่สุด
3. แช่ดอกไม้ที่ตัดลงในน้ำสะอาดทันที
4. เมื่อปักดอกไม้ลงในแจกันควรใช้น้ำอุ่นใส่ในแจกัน

ควรล้างแจกันด้วยผงซักฟอก แล้วล้างออกด้วยน้ำร้อน ถ้ามีเชื้อจุลินทรีย์ที่เหลืออยู่ในแจกันที่ล้างไม่สะอาด เชื้อจุลินทรีย์จะเพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็ว เมื่อนำไปใช้ใส่ดอกไม้อีกครั้ง และก่อนนำดอกไม้ไปใช้งานควรตัดก้านดอกออกทิ้งประมาณ 2 เซนติเมตร เด็ดใบที่จะแช่น้ำอยู่ ออกให้หมด เพราะใบเหล่านี้จะเน่าอย่างรวดเร็ว สารที่ปล่อยออกมาจากก้านและใบจะมีสารประกอบพวกคาร์โบไฮเดรต กรดอะมิโน และสารอื่นๆ ที่เป็นอาหารอย่างดีของเชื้อจุลินทรีย์ ออกมาด้วย ทำให้เชื้อจุลินทรีย์เพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็วและสูท่อน้ำในก้าน ทำให้ท่ออุดตันและคุดน้ำในก้าน ไม่ได้ ดังนั้นเชื้อจุลินทรีย์จะเร่งการเหี่ยวของดอกไม้ให้เร็วขึ้น

การซื้อดอกไม้จากร้านจำหน่ายดอกไม้ เมื่อมาถึงบ้าน ดอกไม้จะเหี่ยวเล็กน้อย เพราะดอกไม้สูญเสียน้ำระหว่างเดินทาง ดอกไม้ที่แสดงอาการดังกล่าวควรได้รับการแช่น้ำนานประมาณ 2-3 ชั่วโมง แล้วจึงนำไปปักลงแจกัน ดอกไม้ที่ผ่านการแช่น้ำแล้วจะสดขึ้น ก้านแข็งแรง อย่างไรก็ตาม ก่อนปักแจกันควรตัดก้านออกประมาณ 2-3 เซนติเมตร

ดอกไม้ที่มีก้านเป็นดอกไม้เนื้อแข็ง เช่น กุหลาบ และเบญจมาศ เมื่อเกิดอาการเหี่ยว อาจแช่เฉพาะส่วนของโคนก้านลงในน้ำร้อนนานประมาณ 60 วินาที ในระหว่างแช่น้ำร้อนนี้จะต้องป้องกันไม่ให้ส่วนของใบและดอกได้รับอันตรายจากไอน้ำร้อน

ดอกไม้ที่มียางหรือมีของเหลวไม่มีสีไหลออกจากรอยตัดที่ก้าน เช่น พอยน์เซตเตีย และฝิ่น ควรจุ่มโคนก้านดอกลงในน้ำเดือด หรือลนไฟเพื่อหยุดการไหลของของเหลวภายใน ซึ่งในกรณีนี้ หากแช่ในน้ำเดือด ควรจุ่มลงไปนาน 60 วินาที หรืออาจผ่าโคนก้านตามยาวให้แยกออกจากกัน ยาวประมาณ 2-3 เซนติเมตร แล้วลนไฟนาน 30 วินาที แต่ต้องทำด้วยความระมัดระวังอย่าให้ส่วนของใบและดอกเสียหาย

ดอกไม้บางชนิดจะมีอายุยาวนานเมื่อตัดก้านดอกไม้ได้ฝืนน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้อากาศเข้าไปในท่อ ดอกไม้ที่ควรตัดก้านได้ฝืนน้ำ คือ ดอกคาร์เนชั่น แอสเตอร์ เบญจมาศ ดาวเรือง กุหลาบ ลินมังกร สวีทพี และดอกบัว

เมื่อนำดอกไม้ไปปักในแจกันควรแช่ดอกไม้ให้ลึกลงไปเพียง 3-10 เซนติเมตร เพื่อลดปัญหาเรื่องการเน่า ควรเปลี่ยนน้ำที่แช่ดอกไม้ทุกวัน และควรตัดก้านออกทิ้งประมาณ 2-3 เซนติเมตร ทุกครั้งที่เปลี่ยนน้ำด้วย

ปัจจัยของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่ออายุการใช้งาน ปัจจัยที่มีผลต่ออายุการใช้งาน ได้แก่ อุณหภูมิ แสง ความชื้นสัมพัทธ์ และเอทิลีน (นิธิยา รัตนาปนนท์ และ คนัย บุญเกียรติ, 2537)

อุณหภูมิ ดอกไม้ที่ปักอยู่ในแจกันจะมีอายุการใช้งานนานขึ้น เมื่อวางแจกันไว้ในบริเวณบ้านที่มีอุณหภูมิต่ำ ควรจะวางไว้ห่างจากเตาไฟ ไม่ควรวางบนเตาอบ หรือใกล้เครื่องทำความเย็น ไม่ควรเก็บรักษาดอกไม้ไว้ในห้องที่ร้อน มีอากาศแห้ง

แสง ดอกไม้ที่ตัดแล้วจะทนต่อแสงอาทิตย์โดยตรงไม่ได้ เพราะแสงอาทิตย์จะเพิ่มอุณหภูมิของดอกไม้ให้สูงขึ้น และเร่งการเหี่ยวของดอกไม้ นอกจากนี้ยังทำให้ดอกไม้ชืดเร็วด้วย ในทางตรงข้ามแสงในหลอดไฟจะมีผลในการช่วยยืดอายุการใช้งานของดอกไม้ และยังช่วยให้ดอกไม้พัฒนาได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ใบสดและมีสีเขียวอยู่นานกว่าปกติด้วย

ความชื้นสัมพัทธ์ ดอกไม้จะคงความสดอยู่ได้นานเมื่ออากาศมีความชื้นสัมพัทธ์สูง ถ้าเก็บดอกไม้ไว้ในห้องที่มีอากาศแห้ง ควรจะฉีดพ่นละอองน้ำให้กับดอกไม้ วันละ 1-2 ครั้ง หรืออย่างน้อยวันเว้นวัน อย่างไรก็ตามแจกันไว้ในที่ๆ มีการเคลื่อนที่ของอากาศมาก เพราะจะทำให้ดอกไม้เหี่ยวเร็ว ห้องที่ติดเครื่องปรับอากาศจะมีอุณหภูมิต่ำ แต่อากาศก็มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำด้วย

เอทิลีน แหล่งที่สำคัญของเอทิลีนในบ้าน คือ เตาก๊าซ การเผาไหม้ของน้ำมัน คandles และควันบุหรี่ ไม่ควรวางแจกันไว้ใกล้กับผลไม้สุก นอกจากนี้ดอกไม้พลาสติก ดอกไม้ที่กำลังร่วงโรย ดอกไม้ที่กำลังเหี่ยว ดอกไม้ที่ช้ำและเป็นโรค ก็เป็นต้นกำเนิดของเอทิลีน

องค์ประกอบศิลป์ที่จำเป็นในการจัดดอกไม้

องค์ประกอบศิลป์ที่สำคัญในการนำมาประยุกต์ในการจัดดอกไม้ ประกอบด้วย สมดุล สี เส้น จังหวะ และการทำซ้ำ (Hunter, 2000; Pryke, 2006)

สมดุล (Balance) การจัดดอกไม้ให้มีความสมดุล หมายถึง การจัดดอกไม้แล้วได้ความรู้สึกว่ามีน้ำหนักเท่ากันทั้งด้านซ้ายและด้านขวา ไม่ให้ด้านหนึ่งมีความสนใจมากกว่าอีกด้านหนึ่ง ซึ่งสมดุลแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ Bisymmetrical Balance หรือ Symmetrical Balance คือสมดุลที่เท่ากันทั้ง 2 ด้าน Asymmetrical Balance คือสมดุลที่ดูลงตาว่าเท่ากันทั้ง 2 ด้าน และ Radial Balance คือสมดุลตามแนวรัศมี

สี (Colour) การที่นักจัดดอกไม้มีความรู้ความเข้าใจและจิตวิทยาในการใช้สี ทำให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างไม่จำกัด และมีประสิทธิภาพ หลักการใช้สีมี 2 แบบใหญ่ๆ คือ 1) สีที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นการใช้ดอกไม้สีเดียวแต่มีความเข้มอ่อนต่างกัน เช่น ใช้ดอกไม้สีแดงที่มีความเข้มอ่อนต่างกัน หรือการใช้ดอกไม้ที่มีสีในโทนเดียวกัน เช่น ใช้สีเหลือง สีเขียวเหลือง และสีส้มเหลืองในผลงานหนึ่งชิ้น แต่ทั้งนี้ไม่ควรเกิน 4 สีเพราะจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัด และ 2) สีที่มีความขัดแย้งกัน เป็นการใช้สีตรงข้ามกันซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น การใช้สีม่วงกับสีเหลือง สีม่วงน้ำเงินและสีม่วงแดงกับสีส้มเหลืองและสีเขียวเหลือง สีส้มเหลืองและสีส้มแดงกับสีน้ำเงิน สีเหลืองกับสีแดงกับสีน้ำเงิน เป็นต้น

เส้น (Line) เป็นเครื่องมือสำคัญของนักจัดดอกไม้ เส้นมีผลเป็นอย่างยิ่งในชิ้นงาน เส้นก่อให้เกิดความรู้สึกแก่ผู้พบเห็น ได้โดยตรง เส้นก่อให้เกิดรูปร่างและโครงสร้าง เส้นทำให้สายตาเกิดการเคลื่อนไหว และก่อให้เกิดจังหวะ เส้นที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในการจัดดอกไม้ มี 3 ชนิด คือ เส้นแท้จริง (Actual Line) เป็นเส้นที่ปรากฏอยู่จริง แสดงความคมชัดและความเข้ม เส้นโดยนัย (Implied Line) เป็นเส้นที่ขาดหายไปบางส่วน หรือหลายๆ ส่วนของเส้นแท้จริงแต่สามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็น และเส้นที่ไม่มีตัวตนหรือเส้นโดยจิต (Psychic Line) เป็นเส้นที่เกิดจากความรู้สึกหรือจินตนาการ เมื่อได้เห็นแล้วเกิดความเชื่อมโยงเป็นเส้นสมมติ แต่ความเป็นจริงไม่มีเส้น นอกจากนี้ทิศทางและลักษณะของเส้นสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เส้นแนวตั้ง (Straight Line) มีลักษณะตั้งฉากกับพื้นให้ความรู้สึกถึงความสูง ความสง่า มั่นคง เส้นนอน (Horizontal Line) มีลักษณะขนานกับพื้น ให้ความรู้สึกราบเรียบ นิ่งเฉย พักผ่อน ความกว้าง เส้น

เฉียง (Diagonal Line) เป็นเส้นที่ไม่ขนานหรือตั้งฉากกับพื้น ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว พุ่งออกไป มีชีวิตชีวา ช่วยพุ่งหรือค้ำยัน เส้นหยัก (Zigzag Line) เป็นเส้นคดโค้งสอดประสานไปมาไม่เป็นระเบียบ ให้ความรู้สึกยุ่งเหยิง มีอันตราย ตื่นเต้น ลึกลับ เส้นโค้ง (Curved Line) เป็นเส้นที่ลากในลักษณะโค้ง เส้นโค้งให้ความรู้สึก เคลื่อนไหวอย่างนุ่มนวล สม่่าเสมอ อ่อนหวาน คลายความกระด้าง เส้นคลื่น (Undulating Line) เป็นเส้นโค้งที่สลับขึ้นลง เส้นคลื่นให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ซ้ำ ๆ สุภาพอ่อนโยน สบายนุ่มนวล เส้นโค้งก้นหอย (Spiral Line) เป็นเส้นโค้งวนจากวงนอกเข้ามาในเป็นรูปก้นหอย ให้ความรู้สึกกวนงง เคลื่อนไหวหมุนเวียนไปมา

จังหวะ (Rhythm) คือการทำซ้ำที่เป็นระเบียบและมีเอกภาพ มีความหมายจากระเบียบง่าย ๆ จนถึงซับซ้อนขึ้นเป็นรูปทรงของศิลปะเป็นการจัดวางเส้น แสงเงา และสี ให้ความความประสานสัมพันธ์กัน จังหวะเกิดจากการซ้ำของหน่วยกับช่องไฟ และการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องของเส้น น้ำหนัก สี และรูปร่าง ในการจัดดอกไม้ให้เกิดจังหวะเกิดจากการจัดวางดอกไม้ ใบไม้ และองค์ประกอบอื่นๆ โดยให้ความสัมพันธ์กันต่อเนื่องกันกับจุดโฟกัส โดยเมื่อจัดแล้วจะสามารถนำสายตาจากจุดโฟกัส ออกไปสู่ทุกส่วนของชิ้นงาน เกิดเป็นจังหวะในการนำสายตาไปสู่ส่วนต่าง ๆ (Visual Movement) ของชิ้นงาน

การทำซ้ำ (Repetition) เป็นการใช้จังหวะที่ง่ายที่สุด และเป็นจุดเริ่มต้น (Basis) ที่จะนำไปสู่จังหวะ (Rhythm) เป็นการใช้ลวดลายเหมือนกันมาจัดองค์ประกอบให้ได้จังหวะที่เหมาะสม เกิดเป็นลวดลาย ที่มีระเบียบได้จังหวะซ้ำๆ กันไป เต็มระหว่างเนื้อที่ๆ ต้องการ ช่วยให้การกำหนดตำแหน่งต่างๆ เกิดความเป็นกลุ่มก้อน เช่น อาจใช้รูปทรงเหมือนกัน ใช้สีเดียวกัน ใช้เส้นหรือลวดลายเหมือนกัน ตัวอย่างการซ้ำของสี เช่น ชิ้นงานที่มีจุดโฟกัสเป็นสีเหลือง และมีองค์ประกอบอื่นๆ ในผลงานเป็นสีเหลือง เมื่อมองผลงานสายตาก็จะมองอย่างอัตโนมัติในการมองสีที่เหมือนกัน หรือในกรณีของรูปทรงของดอกไม้ สายตาก็จะมองอย่างอัตโนมัติในการมองดอกไม้ที่รูปทรงเหมือนกันหรือคล้ายกัน

รูปแบบในการจัดดอกไม้

การจัดดอกไม้มีรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการพัฒนาของบุคคลในแต่ละเชื้อชาติและยุคสมัย ก่อให้เกิดรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับ และมีความเอกลักษณ์ อาศัยกฎเกณฑ์และหลักการมากน้อยต่างกัน รูปแบบการจัดดอกไม้ที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้ได้แก่ รูปแบบการจัดดอกไม้แบบสากลตะวันตก รูปแบบการจัดดอกไม้ของญี่ปุ่น รูปแบบการจัดดอกไม้ของไทย และรูปแบบการจัดดอกไม้แบบอื่นๆ

รูปแบบการจัดดอกไม้แบบสากลตะวันตก

การจัดดอกไม้แบบสากลตะวันตก เน้นที่ปริมาณและสีสันของดอกไม้โดยให้ความสนใจในความงามของดอกไม้เป็นส่วนใหญ่ และการใช้รูปทรงที่เหมาะสม รูปทรงของการจัดดอกไม้ชั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดดอกไม้ทรงสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า การจัดดอกไม้ทรงสามเหลี่ยมด้านเท่า การจัดดอกไม้ทรงกลม การจัดดอกไม้รูปทรงพัด การจัดดอกไม้ทรงสูง การจัดดอกไม้รูปทรงแนวอน การจัดดอกไม้รูปวงรี การจัดดอกไม้รูปทรงวงพระจันทร์ การจัดดอกไม้ทรงโค้ง โศการ์ธ การจัดดอกไม้แบบกลุ่มแนวคู่ขนาน และการจัดดอกไม้รูปทรงเหลี่ยมผืนผ้า (กิริติ ชนา, 2549)

รูปแบบการจัดดอกไม้ของญี่ปุ่น

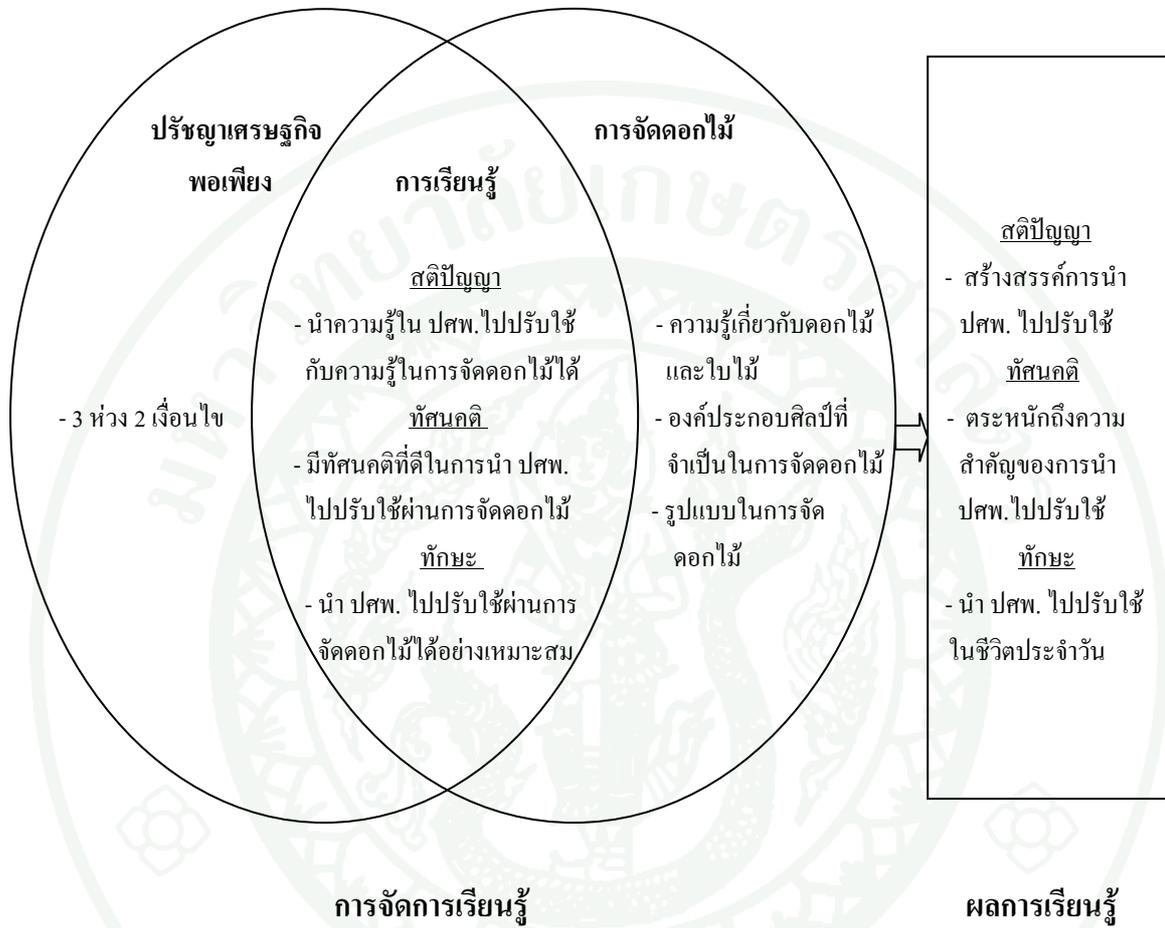
ในขณะที่การจัดดอกไม้แบบตะวันตกเน้นความสมมาตรในการจัดวางดอกไม้ ใบไม้ ลงในแจกัน การจัดดอกไม้แบบญี่ปุ่น (Ikebana) มีความซับซ้อนกว่า มีโรงเรียนสอนจัดดอกไม้หลายแห่งที่ได้รับความนิยมในญี่ปุ่น ได้แก่ Ikenobo, Sogetsu และ Ohara ซึ่งต่างก็มีรูปแบบการจัดดอกไม้ที่ต่างกัน โดยที่ Ikenobo เป็นโรงเรียนที่เก่าแก่ที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อมองในภาพรวมพบว่า ปัจจุบันการจัดดอกไม้แบบญี่ปุ่นแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ Moribana เป็นการจัดลงในแจกันแนวราบและ Nageire เป็นการจัดลงในแจกันทรงสูง ซึ่งการจัดดอกไม้ทั้ง 2 ประเภทมีรูปแบบที่เหมือนกัน คือ แบบแนวตั้ง แบบแนวเฉียง และแบบห้อยย้อย การจัดดอกไม้ของญี่ปุ่นจะปักลงบนตะปูที่เรียกว่า Kenzan หรือที่ชื่อแบบอื่นๆ ก่อนการจัด ผู้จัดจะวาดไคอะแกรม (Kakeizu) ซึ่งแสดงให้เห็นด้านหน้าและด้านบนของชิ้นงาน หลังจากนั้น จึงวางตะปูลงบนแจกัน และจัดโดยใช้กิ่งหลัก ตามด้วยจุดเด่น และการเก็บรายละเอียด (Anonymous, n.d.)

รูปแบบการจัดดอกไม้ของไทย

การจัดดอกไม้ของไทยเน้นความประณีตวิจิตรบรรจง แบ่งเป็น ศิลปะการประดิษฐ์เครื่องแขวน ศิลปะการประดิษฐ์ใบตอง และศิลปะการจัดดอกไม้ไทย ศิลปะการประดิษฐ์เครื่องแขวนเป็นการใช้ดอกไม้ในการประดับอาคารสถานที่ใน โอกาสต่างๆ มีชื่อเรียกต่างๆ เช่น รัย้าน้อย รัย้าแปลง รัย้าใหญ่ โคมหวด โคมไฟ โคมจีน พวงแก้ว พวงกลาง พวงกลางใหญ่ เป็นต้น ศิลปะการประดิษฐ์ใบตอง เป็นศิลปะที่สืบทอดมาแต่โบราณ ต้องใช้ความประณีต เช่น การพับใบตองเป็นจีบประดับขอบชามทำบายศรีปากชาม การประดิษฐ์ใบตองเป็นกลีบประดับรูปทรงบายศรีชนิดต่าง ๆ การประดิษฐ์กระทงใบตอง งาน ที่รองถาดหรือรองพานในการจัดอาหารหรือจัดสิ่งของ เช่น พานเครื่องขันหมาก กระทงดอกไม้สำหรับใช้ในพิธีการ กระทงลอยในงานลอยกระทง กรวยใส่ดอกไม้ การห่อขนมไทย ศิลปะการจัดดอกไม้ไทย แบ่งเป็น 1) การร้อยดอกไม้เป็นกระแตเกะกิ่งไม้ หรือสัตว์ต่างๆ 2) การร้อยมาลัยดอกไม้สดแบบต่างๆ เช่น มาลัยชีก มาลัยเกลียว มาลัยคชกฤษ มาลัยตัวนอน มาลัยแบน มาลัยข้าวหลามตัด ส่วนใหญ่ใช้ดอกมะลิ ดอกพุด ดอกเข็มกระแต ดอกบานไม่รู้โรย ดอกกรัก กลีบกุหลาบ ใบกระป๋อง ใบแก้ว เป็นวัสดุหลักในการร้อยมาลัย 3) การร้อยดอกไม้เป็นอุบะแบบต่างๆ เช่น อุบะไทย อุบะร้อยสน อุบะไทยทรงเครื่อง อุบะแขก 4) การจัดพานดอกไม้ ในอดีตใช้ขี้เถ้าจัดเป็นทรงต่าง ๆ เช่น ทรงพุ่ม ทรงเหลี่ยม ทรงกลีบ ปีกดอกไม้ลงบนผิวขี้เถ้าที่จัดทรงไว้ เดิมขี้เถ้าและปีกดอกไม้ไปตามทรงจนเสร็จ โดยอาจมีลวดลายเพิ่มความสวยงาม ดอกไม้ส่วนใหญ่ที่ใช้คือ ดอกบานไม่รู้โรยและดอกกรัก แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้โฟมแทนขี้เถ้าเพื่อความสะดวก ซึ่งการจัดดอกไม้แต่ละประเภทต่างมีความผูกพันกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ของคนไทย (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, 2548)

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการจัดดอกไม้แบบอื่นๆ เช่น Flower Ball มาลัยคล้องศีรษะ การจัดดอกไม้เลียนแบบธรรมชาติ ทรัคแสดงความยินดี ทรัคแสดงความเสียใจ การจัดดอกไม้ได้นำการจัดช่อมือถือ การจัดช่อดอกไม้ติดหน้าอก การจัดดอกไม้แบบโทปอารี เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ลงเรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Selected Topics in Home Economics Education: Provision of Flower Arrangement Integrated with Sufficiency Economy Philosophy) รหัสวิชา 01180496 ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2552 จำนวน 29 คน เป็นนิสิตชาย 10 คน นิสิตหญิง 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบประเมินการเรียนรู้เรื่องการจัดดอกไม้และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อนุทิน แบบประเมินทักษะแบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

แผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการสอนมีทั้งหมด 15 แผน (แผนละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง) เป็นการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้ โดยในแต่ละครั้งไม่ได้แยกแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกจากกัน คือสอนครบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขทุกครั้ง ในแต่ละครั้งจะเน้นองค์ประกอบและความรู้ความเข้าใจในมุมมองต่างๆ กันและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในมุมมองต่างๆ ผ่าน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข สัปดาห์ที่ 1 เน้นที่มา ความสำคัญ ความรู้ความเข้าใจในแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) ด้านความ

พอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว 4) ด้านเงื่อนไขความรู้ 5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม สัปดาห์ที่ 2 เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ ได้แก่ มิติสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติวัฒนธรรม สัปดาห์สุดท้าย เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในกลุ่มต่างๆ เช่น นิสิตนักศึกษา ภาคการเกษตร ภาคธุรกิจเอกชน ตามแนวทางของตน และนำเสนอผลงานที่สื่อถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวันสุดท้าย โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมปัญญา การบรรยาย การถาม – ตอบ เกม การอภิปราย การสาธิต การปฏิบัติการทางคหกรรมศาสตร์ ประสบการณ์จำลอง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของเทคนิคการสอนในสัปดาห์ที่ 2 และ 3

แบบประเมินการเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้

แบบประเมินการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมการประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประเมินความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีทั้งหมด 30 ข้อ โดยครอบคลุมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม รวมถึงการนำไปปรับใช้ในมิติต่างๆ และในกลุ่มต่างๆ ให้คะแนนโดย ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน คะแนนรวมสูงสุดเท่ากับ 30 คะแนน

2. อนุทิน โดยให้ผู้เรียนเขียนอนุทินบรรยายความรู้สึกต่อการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการนำความรู้ที่ได้รับทั้งด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ไปประยุกต์ใช้ จำนวนทั้งหมด 15 ครั้ง ตามจำนวนครั้งที่มีการจัดการเรียนการสอน

3. แบบประเมินทักษะ มีทั้งหมด 13 ชุด เพื่อใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอน 13 ครั้ง ซึ่งเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมแบบบัตรคะแนน (Scorecard) โดยกำหนดให้มีคะแนนเต็ม 40 คะแนน

4. **แบบประเมินทัศนคติ** เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะของข้อคำถามจะเป็นทัศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดตกแต่งปริญญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 12 ข้อ เป็นข้อนิเสธจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 5, 7 และ 8 โดยเกณฑ์การให้คะแนนคือ

คำถามเชิงบวกให้คะแนนดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถามเชิงลบให้คะแนนดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
2	หมายถึง	เห็นด้วย
1	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. **แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน** แผนการสอนครั้งสุดท้ายเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถอย่างเสรีภายใต้โจทย์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานการจัดดอกไม้ที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เครื่องมือที่นำมาประเมินคือ บัตรคะแนน ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อในการประเมิน 2 ส่วนคือ การนำปริญญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงาน และผลงานการจัดดอกไม้

การสร้างเครื่องมือ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

แผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดดอกไม้ และจัดทำแผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. นำแผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
3. นำแผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
4. ปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 1 แผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ครั้งที่	เรื่อง	รูปแบบการจัดดอกไม้ที่ใช้	เศรษฐกิจพอเพียงที่สอดแทรก
1	- มงกุฎดอกไม้กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	- มงกุฎดอกไม้	- การรู้จัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เบื้องต้น
2	- Parallel คุณธรรมและความรู้ สิ่งที่ต้องคู่กัน	- การจัดดอกไม้แบบ Parallel	- เน้นเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมเบื้องต้น
3	- ไทยกับสากล ความเหมือนที่แตกต่าง	- Flower Ball แบบสากลกับการจัดเครื่องแขวนของไทยอย่างง่าย	- เน้นความพอประมาณ บนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	รูปแบบการจัดดอกไม้ที่ใช้	เศรษฐกิจพอเพียงที่สอดแทรก
4	- ธรรมชาติรอบตัวกับการจัดดอกไม้ทรงเครื่องวงกลม	- พื้นฐานการจัดดอกไม้ทรงเครื่องวงกลม	- เน้นความมีเหตุผลที่นำไปตัดสินระดับความพร้อมประมาณบนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม
5	- พื้นฐานง่าย ๆ แต่นำไปใช้ได้หลากหลาย	- การประยุกต์การจัดดอกไม้ทรงเครื่องวงกลม (ช่อดอกไม้ทรงกลมและอื่น ๆ)	- เน้นการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (ครบทั้ง 3 ห่วง) บนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม
6	- สามเหลี่ยมและทรงสูงกับความรู้อย่างแน่นหนา	- การจัดดอกไม้ทรงสามเหลี่ยมและทรงสูงแบบตะวันตก	- เน้นเงื่อนไขความรู้ที่นำไปสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
7	- การจัดดอกไม้แนวตะวันตกกับคุณธรรมที่ควรเน้นย้ำ	- การจัดดอกไม้แนวตั้งและแนวเฉียงแบบตะวันออก	- เน้นเงื่อนไขคุณธรรมที่นำไปสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
8	- การจัดดอกไม้แสดงความรู้สึก	- การทำพวงมาลัยอย่างง่าย	- เน้นเงื่อนไขคุณธรรมที่นำไปสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
9	- การจัดดอกไม้ของไทยได้อะไรมากกว่าการจัดดอกไม้	- การจัดเครื่องแขวนไทย	- เน้นเงื่อนไขคุณธรรมที่นำไปสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
10	- ทัศนศึกษา “ตลาดนัดสวนจตุจักร”	-	- เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	รูปแบบการจัดดอกไม้ที่ใช้	เศรษฐกิจพอเพียงที่สอดแทรก
11	- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ง่ายแค่ลงมือปฏิบัติ ตอนที่ 1 เศรษฐกิจและสังคม	- การจัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารและสถานที่	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในด้านเศรษฐกิจและสังคม
12	- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ง่ายแค่ลงมือปฏิบัติ ตอนที่ 2 สิ่งแวดล้อม	- การจัด Backdrop	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในด้านสิ่งแวดล้อม
13	- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ง่ายแค่ลงมือปฏิบัติ ตอนที่ 3 วัฒนธรรม	- การจัดดอกไม้ในวัฒนธรรมไทย	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในด้านวัฒนธรรม
14	- ทักษะศึกษา “ปากคลองตลาด”	-	- เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม
15	- การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดดอกไม้ของฉัน”	- ไม่กำหนดรูปแบบการจัดดอกไม้	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในแต่ละคน

การสร้างแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. สร้างแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีลักษณะเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ
3. สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคำสั่ง และ ขั้นตอนในการทดสอบ

4. นำแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ตรวจสอบและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
6. ปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ และปรับปรุงแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามข้อเสนอแนะ
7. นำแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย อำนาจจำแนก และประสิทธิภาพตัวลอง
8. นำแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดทำสำเนาตามต้นฉบับจริงใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนการเรียนครั้งที่ 1 และหลังการเรียนครั้งที่ 15

อนุทิน

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. กำหนดหัวข้ออนุทิน โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด
3. กำหนดรูปแบบ และ ขั้นตอนในการใช้อนุทิน
4. นำหัวข้ออนุทินที่ได้ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ตรวจสอบ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
5. นำหัวข้ออนุทินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
6. ปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ และปรับปรุงหัวข้ออนุทินตามข้อเสนอแนะ

แบบประเมินทักษะ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. สร้างแบบประเมินทักษะ โดยมีลักษณะเป็นบัตรคะแนน (Scorecard)
3. สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบประเมินทักษะ ประกอบด้วยคำสั่ง และขั้นตอนในการใช้
4. นำแบบประเมินทักษะที่ได้ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ตรวจสอบและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบประเมินทักษะที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

6. ศึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแบบประเมินทักษะตามข้อเสนอแนะ

แบบประเมินทัศนคติ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. สร้างแบบประเมินทัศนคติ โดยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale)
3. สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบประเมินทัศนคติ ประกอบด้วยคำสั่ง และขั้นตอนในการใช้
4. นำแบบประเมินทัศนคติที่ได้ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบประเมินทัศนคติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
6. ศึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแบบประเมินทัศนคติตามข้อเสนอแนะ

แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้
2. สร้างแบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยมีลักษณะเป็นบัตรคะแนน (Scorecard) ที่ประกอบด้วยหัวข้อในการประเมิน 2 ส่วนคือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงาน และผลงานการจัดดอกไม้
3. สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ประกอบด้วยคำสั่ง ขั้นตอนในการใช้ และเกณฑ์การให้คะแนน
4. นำแบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนที่ได้ ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
6. ศึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงบัตรคะแนนตามข้อเสนอแนะ

การทดสอบเครื่องมือ

ในส่วนของแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังจากปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบเครื่องมือ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เพื่อตรวจสอบความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ประสิทธิภาพของตัวลง และความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

2. เรียงลำดับคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งหมด 60 ชุด โดยเริ่มจากคะแนนสูงสุด ไปหาคะแนนต่ำสุด และแบ่งคะแนนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 ชุด และนำกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด และกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด (รวม 40 ชุด) มาวิเคราะห์จำนวนคำตอบที่นิสิตตอบในแต่ละข้อ โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าความยากของข้อสอบ หาค่าอำนาจจำแนก และประสิทธิภาพของตัวลงในคำตอบแต่ละข้อ ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบ สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1) ข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายตามเกณฑ์ คืออยู่ในช่วง 20.00 – 80.00 (เสาวพร เมืองแก้ว, 2531) มีทั้งหมด 27 ข้อ ที่ไม่ตรงตามเกณฑ์มี 3 ข้อ คือ ข้อ 4, 6 และ 30 ปรับแก้โดยการเปลี่ยนคำถามให้ชัดเจนขึ้น ไม่ซับซ้อน

2) ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกในเกณฑ์ คือมีค่าอำนาจจำแนก 20.00 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกพอใช้เป็นข้อสอบที่พอใช้ได้ (เสาวพร เมืองแก้ว, 2531) มีทั้งหมด 21 ข้อ ที่ไม่ตรงตามเกณฑ์มี 9 ข้อ คือ ข้อ 2, 6, 10, 12, 20, 22, 25, 26 และ 30 โดยทั่วไป แล้วประสิทธิภาพของตัวลงจะสัมพันธ์กับค่าอำนาจจำแนก ถ้าค่าอำนาจจำแนกต่ำแสดงว่าตัวลงไม่มีประสิทธิภาพ (เสาวพร เมืองแก้ว, 2531) ดังนั้นจึงปรับแก้โดยการปรับเปลี่ยนคำถามและปรับตัวเลือก (ตัวลง) ให้มีความชัดเจนขึ้น

3. สุ่มคะแนนที่ได้จากการทดสอบมา 30 ชุด จากคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งหมด 60 ชุด มาวิเคราะห์หาค่า KR-20 ซึ่งการหาค่าความเชื่อมั่นวิธีนี้ จะใช้แบบทดสอบฉบับเดียว ไปทดสอบกับผู้สอบครั้งเดียว โดยมีการให้คะแนน เป็นระบบ 0 - 1 คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน สูตรของ Kuder - Richardson มี 2 สูตร คือ สูตร KR-20 และ KR-21 (Ebel and

Frisbee, 1986 อ้างใน ปรีวัตร เขื่อนแก้ว, 2552ก) โดยในที่นี้เลือกใช้ KR-20 เนื่องจากค่าความยากในแต่ละข้อ ไม่เท่ากัน (Fraenkel and Wallen, 1993 อ้างใน ปรีวัตร เขื่อนแก้ว, 2552ข) โดยเครื่องมือชุดนี้ มีค่า KR-20 เท่ากับ .90493 แสดงว่า แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง จึงนำมาใช้ในการทำวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนและดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เพื่อวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ทดสอบคือแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนการจดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนิสิตปริญญาตรี ตามแผนการสอนที่จัดทำขึ้น โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยหยุดหนึ่งสัปดาห์ก่อนสัปดาห์สุดท้าย เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการในเทศกาลสงกรานต์
3. ขณะดำเนินการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน และประเมินพฤติกรรมโดยใช้แบบประเมินทักษะ
4. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ผู้เรียนเขียนอนุทินแสดงทัศนคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการเรียนการสอน
5. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด ผู้เรียนทำแบบประเมินทัศนคติเพื่อประเมินทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนการจดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
6. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด ทดสอบผู้เรียนหลังการเรียน (Posttest) เพื่อวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ทดสอบคือแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การปรับแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการปรับแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

จากการตรวจเอกสารเพิ่มเติมจากวันที่ส่งโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสอน การทำแบบทดสอบ และการทำสื่อการเรียนการสอน ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในกลุ่ม นิสิตนักศึกษา ภาคการเกษตร ธุรกิจเอกชน และความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในการจัดดอกไม้ ดังนั้นจึงปรับแผนการสอนใหม่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยลดการเรียนรู้ในเงื่อนไขคุณธรรมในครั้งที่ 6, 7, 8 และ 9 ลง ส่วนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในมิติต่างๆ ยังคงอยู่โดยเลื่อนจากสัปดาห์ที่ 3 มาเป็นสัปดาห์ที่ 2 และเพิ่มการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในกลุ่ม นิสิตนักศึกษา ภาคการเกษตร ธุรกิจเอกชน ในสัปดาห์ที่ 3 แม้ว่าผู้สอนจะลดการเรียนรู้ในเงื่อนไขคุณธรรมในครั้งที่ 6, 7, 8 และ 9 ลง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้สอนยังคงเน้นประเด็นของคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง

ผู้วิจัยวางแผนจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน 20 คน ซึ่งมีผู้สนใจลงทะเบียนเรียนถึง 40 คน แต่สามารถรับได้เพียง 29 คน จำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น พื้นฐานของผู้เรียน และความต้องการที่ต่างกัน ส่งผลต่อการปรับแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

จำนวนผู้เรียน

จำนวนผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นส่งผลอย่างยิ่งต่องบประมาณที่จำกัดในการจัดซื้อ และการจัดการทรัพยากร ทางเลือกหนึ่ง ผู้วิจัยจึงคิดรูปแบบการจัดดอกไม้ที่ประหยัดทรัพยากรมากขึ้น เช่น การจัดดอกไม้แบบอิคะบานะอย่างง่ายในครั้งที่ 6 การจัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารในครั้งที่ 7 การจัดดอกไม้ประดับต้นไม้ในครั้งที่ 8 เพื่อทดแทนรูปแบบการจัดที่สิ้นเปลืองเมื่อมีผู้เรียนจำนวนมาก เช่น เครื่องแขวนไทย และ Backdrop เป็นต้น

นอกจากนี้ จำนวนผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้เวลาในการจัดการต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น เวลาที่ใช้ในการให้คำแนะนำผู้เรียนขณะปฏิบัติการ และการประเมินผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในระหว่างการ

เรียนการสอน และการอ่านอนุทินของผู้เรียน ซึ่งตามแผนการสอนเดิมมีการจัดดอกไม้ครั้งละ 2 แบบ แต่เนื่องจากจำนวนผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น งบประมาณเท่าเดิม แต่การใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับผู้เรียนหลายคนให้ความคิดเห็นว่า ชอบการจัดแบบเพลินๆ ไม่เร่งรีบ จึงปรับเหลือเพียงการจัดดอกไม้วันละ 1 แบบในการเรียนครั้งที่ 3 เป็นต้นไป นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยการมีผู้ช่วยสอน 1 คนซึ่งสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของผู้วิจัยได้เป็นอย่างมากในการจัดเตรียมทรัพยากร และวัสดุอุปกรณ์ที่เพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากผู้เรียนมีจำนวนมากทำให้การทำกิจกรรมต่างๆ ใช้เวลามากขึ้น เช่น เกมเด็กมีปัญหาในครั้งที่ 1 จากเดิมที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นคู่ จึงปรับเป็นกิจกรรมกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มให้แบ่งเป็นสองฝ่ายโดยมีฝ่ายใบ้ และฝ่ายทาย หรือเกมสุดโด่งพอประมาณในครั้งที่ 3 และเกมความมีเหตุผลในครั้งที่ 4 จากเดิมให้ผู้เรียนเล่นเป็นกลุ่ม แต่ปรับเป็นกิจกรรมระดมความคิดที่สามารถตอบได้ทั้งชั้นเรียนแทนเพื่อประหยัดเวลา

นอกจากนี้ จำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นทำให้เรียนรู้ได้ไม่ทั่วถึง เช่น กิจกรรมการนำมงกุฎดอกไม้มาคล้องกันเป็นรูป 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำกรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มากขึ้น ในวันถัดไปจึงจัดให้มีเกมพิเศษเพิ่มขึ้น คือ เกม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างทั่วถึง

การมีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นภายใต้พื้นที่ ที่จำกัดคือห้อง ศษ3-207 ซึ่งขนาดของห้องเหมาะสำหรับการสอนปฏิบัติการประมาณ 20 คน ดังนั้น จึงมีการปรับพื้นที่ใช้สอยเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยการจัดโต๊ะเป็นครึ่งวงกลม 2 วงซ้อนกัน เพื่อให้มีพื้นที่ที่เป็นส่วนกลางมากขึ้น และไม่ทำให้ผู้เรียนบางส่วนรู้สึกวุ่นวายตนเองนั่งอยู่หลังผู้เรียนคนอื่นๆ คน นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ใช้สอยหลังห้องสำหรับวางวัสดุอุปกรณ์ การจัดการพื้นที่ส่งผลอย่างชัดเจนในการแบ่งงานเป็นกลุ่มตามโต๊ะที่นั่งอย่างเลียงไม่ได้ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม รวมถึงการจัดการทรัพยากรโดยอิงกลุ่มตาม โต๊ะที่นั่ง

พื้นฐานของผู้เรียน

เนื่องจากผู้เรียนมาจากต่างคณะ ต่างสาขา และต่างชั้นปี จึงมีพื้นฐาน และความรู้ความเข้าใจ ทั้งในการจัดดอกไม้ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ซึ่งผลการทดสอบก่อนการเรียนทำ

ให้ผู้วิจัยทราบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คลาดเคลื่อนบางประเด็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับแผนบางส่วนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการเกษตร ความรู้ในด้านการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามนำไปสอดแทรกในการเรียนการสอนให้มากขึ้น และให้ผู้เรียนได้ระดมความคิดและแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยพยายามส่งเสริมผู้เรียนให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้น เช่น กิจกรรมสุดโต่งพอประมาณ ซึ่งนำมาแทนเกมสุดโต่งพอประมาณในครั้งที่ 3 โดยจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของความสุดโต่งและความพอประมาณมากขึ้น เกม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่งเพิ่มขึ้นมาในครั้งที่ 2 เพราะกิจกรรมการนำมงกุฎดอกไม้มาสื่อถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งที่ 1 ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร โดยทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมใครได้ประโยชน์ ที่เพิ่มเข้ามาในครั้งที่ 8 ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในมิติเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

จากการสอบถามจากผู้เรียน พบว่าผู้เรียนจำนวนหนึ่งมีพื้นฐานในการจัดดอกไม้เล็กน้อย และผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานเลย ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์รูปแบบการจัดดอกไม้ขึ้นใหม่ ให้สามารถทำได้ง่าย และสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งส่งผลต่อแผนการสอนและการสาธิตเล็กน้อย เช่น การจัดดอกไม้แบบอิคะบานะอย่างง่ายในครั้งที่ 6 การจัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารในครั้งที่ 7 การจัดดอกไม้ประดับต้นไม้ในครั้งที่ 8 เป็นต้น แต่รูปแบบเดิมที่เป็นที่นิยมก็ยังคงนำมาสอน แต่พยายามลดข้อจำกัดของผู้เรียนที่ไม่เคยทำ เช่น ในการจัดดอกไม้ทรงเครื่องวงกลม ผู้วิจัยจึงให้ผู้เรียนลองหัดปักกับดอกไม้ปลอมที่มีก้านเล็กๆ ก่อนเพื่อเป็นการซ้อมมือ เมื่อปักชำนาญ จึงให้ปักกับดอกไม้จริง นอกจากนี้ การที่ผู้เรียนได้หัดปักกับดอกไม้ปลอมยังช่วยเพิ่มความมั่นใจ และเป็นการลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเมื่อใช้ดอกไม้จริงได้ เช่น โอเอซิสเป็นรูปพวงมาลัยมากเกินไป หรือดอกไม้ก้านหัก เป็นต้น

ในการเรียนการสอนช่วงแรก ผู้เรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอที่จะเก็บดอกไม้ใบไม้ ไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะเก็บดอกไม้ใบไม้แบบใดมาจัด ไม่สามารถนำความพอเพียงไปใช้ได้ ผู้วิจัยจึงต้องเตรียมดอกไม้ใบไม้ให้ผู้เรียนในการทำมงกุฎดอกไม้ในครั้งที่ 1 หลังจากนั้นจึงให้ผู้เรียนนำดอกไม้ใบไม้มาเพียงบางส่วน โดยมีดอกไม้ของผู้วิจัยเป็นหลัก เช่น การจัดดอกไม้แบบ Parallel ในครั้งที่ 2 การจัดดอกไม้ทรงเครื่องวงกลมในครั้งที่ 3 การจัด Flower Ball ในครั้งที่ 4 การจัดช่อดอกไม้แบบกลมในครั้งที่ 5 การจัดดอกไม้แบบอิคะบานะอย่างง่ายในครั้งที่ 6 แต่เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีความเข้าใจเพียงพอทั้งในด้านการจัดดอกไม้และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงมอบหมายให้ผู้เรียนออกไปเก็บดอกไม้และใบไม้เอง โดยที่ผู้วิจัยเก็บเพียงบางส่วนมาให้ เช่น การ

จัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารในครั้งที่ 7 การจัดดอกไม้ประดับต้นไม้ในครั้งที่ 8 การจัดช่อดอกไม้แบบยาวในครั้งที่ 11 การจัดดอกไม้แบบ Jewel ในครั้งที่ 12 เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนตระหนักในสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว และเห็นคุณค่าของสิ่งรอบตัวมากยิ่งขึ้น

ความต้องการของผู้เรียน

ในการเรียนการสอนทุกครั้ง ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งประเด็นที่ผู้เรียนต้องการ ได้แก่

ผู้เรียนต้องการเรียนจัดช่อดอกไม้แบบยาว ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่า การจัดช่อดอกไม้แบบยาวเป็นการจัดที่สิ้นเปลืองทรัพยากร โดยเฉพาะกับผู้เรียนจำนวน 29 คน หากการจัดเป็นกลุ่มอาจทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประหยัดทรัพยากร แต่ในส่วนของทักษะ ผู้เรียนจะได้ไม่เท่ากับเรียนเป็นรายบุคคล อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการจัดช่อดอกไม้แบบยาว เพราะเป็นที่นิยม และใช้ได้จริง เพราะสามารถใช้แสดงความคิดเห็นในโอกาสต่างๆ เช่น งานรับปริญญา งานวันเกิด หากแต่มีข้อจำกัดในเรื่องของการใช้ทรัพยากรที่สิ้นเปลือง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ในครั้งที่ 11 ประกอบกับเป็นการเริ่มเรียนอีกครั้งหลังจากที่หยุดยาว 10 วัน โดยจัดการเรียนการสอนโดยเดินเก็บดอกไม้ไปด้วย สอนการจัดดอกไม้ไปด้วย และให้ผู้เรียนจัดดอกไม้ไปด้วย ซึ่งพบว่านอกจากจะเป็นการลดข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรได้แล้ว ผู้เรียนยังตระหนักถึงธรรมชาติรอบตัว รู้สึกสนุกสนาน ได้เปลี่ยนบรรยากาศ และได้ทบทวนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้

ผู้เรียนระบุในอนุทินว่า ชอบการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และต้องการให้ผู้วิจัยจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับรูปแบบการสอนเพื่อให้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น ในแผนครั้งที่ 6 เป็นต้นไป โดยผู้วิจัยให้เพียงหลักการ และวิธีการอย่างคร่าวๆ โดยให้ผู้เรียนฝึกคิดด้วยตนเอง เช่น ครั้งที่ 8 ผู้วิจัยสอนเพียงการประดิษฐ์ที่ปักดอกไม้ และให้ผู้เรียนออกแบบการจัดดอกไม้ประดับต้นไม้เอง ครั้งที่ 6 และ 7 ผู้วิจัยบอกเพียงวิธีการทำโครงแจกันและให้ผู้เรียนออกแบบตกแต่งแจกันด้วยตนเอง ครั้งที่ 7 ผู้วิจัยบอกเพียงว่าให้ใช้ดอกกุหลาบเพียง 2 ดอก และให้อิสระผู้เรียนในการจัด ครั้งที่ 9 ผู้วิจัยให้ผู้เรียนมีอิสระในการประดิษฐ์อุบะ ครั้งที่ 12 และ 13 ผู้วิจัยสอนเพียงแต่หลักการ และให้ผู้เรียนต่อยอดความคิดด้วยตนเอง เป็นต้น

หลังจากผู้เรียนได้ทำกิจกรรมในครั้งที่ 8 ซึ่งเป็นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติสังคม ผู้เรียนจำนวนมากระบุในอนุทินว่า ชอบการทำงานกลุ่มมาก และอยากให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้อีก ผู้วิจัยจึงปรับกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มมากขึ้น เช่น ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มในการเรียนการสอนในวันที่ 11 แทนการทำเป็นรายบุคคล บางกิจกรรมที่ผู้วิจัยวางแผนให้ผู้เรียนทำงานเดี่ยว เปลี่ยนเป็นจัดกลุ่มผู้เรียนและให้มีการช่วยเหลือภายในกลุ่มมากขึ้น เช่น การจัดการทรัพยากรในการประดิษฐ์มาลัยข้าวสวย การจัดดอกไม้ขนาดเล็กเพื่อการประดับตกแต่ง

นอกจากนี้ ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยจะพาผู้เรียนไปทัศนศึกษาตลาดนัดสวนจตุจักรในครั้งที่ 10 แต่ต้องถูกยกเลิกไปเนื่องจากรัฐบาลประกาศให้เป็นวันหยุดฉุกเฉิน ซึ่งเดิมผู้วิจัยคาดหวังว่าในวันนี้มีการพูดคุยกับผู้เรียนหลายเรื่อง เพราะต้องหยุดทั้งสัปดาห์ในสัปดาห์ต่อไป และจะเปิดเรียนอีกครั้งในวันจันทร์ ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรม Walk rally ขึ้นในการเรียนครั้งที่ 11 เพื่อทบทวนความรู้ ประกอบกับเหตุผลที่กล่าวในตอนต้นคือ ผู้เรียนอยากเรียนการจัดช่อดอกไม้แบบยาว และชอบการทำงานกลุ่ม ส่วนการไปทัศนศึกษาตลาดนัดสวนจตุจักรที่ไม่ได้ไป ผู้วิจัยจึงมอบหมายให้ผู้เรียนไปเอง แต่เมื่อใกล้จบการเรียนการสอนพบว่าผู้เรียนบางส่วนยังไม่ได้ไป ประกอบกับผู้เรียนยังไม่มีความพร้อมในการนำเสนอผลงาน ผู้วิจัยจึงเลื่อนการนำเสนอผลงานเป็นวันจันทร์ และให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษาในวันศุกร์นั้นแทน

จะเห็นได้ว่าแผนการสอนได้มีการปรับเปลี่ยนอย่างยืดหยุ่นตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แผนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ปรับตาม
สถานการณ์จริง)

ครั้งที่	เรื่อง	รูปแบบการจัดดอกไม้ที่ใช้	เศรษฐกิจพอเพียงที่ สอดแทรก
1	- มงกุฎดอกไม้กับ 3 หัวง 2 เงื่อนไข	- มงกุฎดอกไม้	- การรู้จัก 3 หัวง 2 เงื่อนไข เบื้องต้น
2	- ความรู้ และคุณธรรม สิ่ง ที่ต้องคู่กัน	- การจัดดอกไม้แบบ Parallel และ Grouping	- เน้นเงื่อนไขความรู้และ คุณธรรม
3	- ความพอประมาณกับการจัด ดอกไม้ทรงเครื่องวงกลม	- การจัดดอกไม้ทรงเครื่อง วงกลม	- เน้นความพอประมาณ บน พื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม
4	- ความมีเหตุผลกับการจัด Flower Ball	- การจัด Flower Ball	- เน้นความมีเหตุผลที่ใช้ ตัดสินใจระดับความ พอประมาณ บนพื้น ฐานความรู้คู่คุณธรรม
5	- พี่สาวคนสวยขอความช่วยเหลือ	- การจัดช่อดอกไม้ทรงกลม	- เน้นการมีภูมิคุ้มกันในตัว ที่ค้ำบนพื้นฐานความรู้คู่ คุณธรรม
6	- อีเคบานะ กับสิ่งแวดล้อม รอบตัว	- การจัดดอกไม้แบบ อีเคบานะ	- เน้นการนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปรับ ใช้ในมิติสิ่งแวดล้อม
7	- จัดดอกไม้ให้เหมาะกับ เศรษฐกิจ	- การจัดดอกไม้ประดับโต๊ะ อาหาร	- เน้นการนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปรับ ใช้ในมิติเศรษฐกิจ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	รูปแบบการจัดดอกไม้ที่ใช้	เศรษฐกิจพอเพียงที่นำไป สอดแทรก
8	- Dream Team ต้นไม้ของขวัญ	- การจัดดอกไม้ประดับต้นไม้	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติสังคม
9	- งานดอกไม้ในวันวัฒนธรรมไทย	- การประดิษฐ์มาลัยข้าวสวย	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติวัฒนธรรม
10	- ทักษะศึกษา “ตลาดนัดสวนจตุจักร”	-	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในภาพรวม
11	- Walk rally “ช่อดอกไม้แบบยาว กับ Miss Universe”	- การจัดช่อดอกไม้แบบยาว	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในภาพรวม (ทบทวนหลังจากหยุดเรียน 1 สัปดาห์)
12	- เมื่อนั้นเป็นเกษตรกร	- การจัดดอกไม้แบบ Jewel	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการเกษตร
13	- ธุรกิจของฉัน	- การนำดอกไม้ไปใช้ในการตกแต่งงานประดิษฐ์	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในธุรกิจเอกชน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	รูปแบบการจัดดอกไม้ที่ใช้	เศรษฐกิจพอเพียงที่นำไป สอดแทรก
14	- ทักษะศึกษา “ปากคลองตลาด”	-	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในภาพรวม
15 - 16	- การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดดอกไม้ของฉันทัน”	- ไม่กำหนดรูปแบบการจัดดอกไม้	- เน้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในแต่ละคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อนุทิน แบบประเมินทักษะ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วจึงวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังรายละเอียด

1. ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา คณะที่กำลังศึกษา สาขาที่กำลังศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ที่อยู่ระหว่างเรียน รายได้ของนิสิตต่อเดือน และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดดอกไม้ นำมา คำนวณค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จากแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณค่าเฉลี่ย และระดับคะแนน
3. ทัศนคติของผู้เรียน จากแบบประเมินทัศนคติ นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยพิจารณาเป็นรายข้อ และรายบุคคล ซึ่งกำหนดคะแนนคำตอบมาตรฐานค่า (Rating Scale) ของข้อความทางบวกและทางลบดังนี้

คำถามทางบวก กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

- 5 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา เห็นด้วย
- 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
- 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา ไม่เห็นด้วย
- 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถามทางลบ กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

- 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา เห็นด้วย
- 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
- 4 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา ไม่เห็นด้วย
- 5 คะแนน สำหรับคำตอบที่พิจารณา ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบ จึงกำหนดเกณฑ์สำหรับเทียบเพื่อแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยโดยพิจารณาจากค่า Mid Point ซึ่งชูศรี วงศ์รัตนะ (2546: 75) กำหนดไว้ และผู้วิจัยได้แปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบมีทัศนคติที่ดีอย่างยิ่งต่อวิชา

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบมีทัศนคติที่ดีต่อวิชา

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบมีทัศนคติเป็นกลางต่อวิชา

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชา

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบมีทัศนคติไม่ดีอย่างยิ่งต่อวิชา

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อและรายบุคคล โดยพิจารณาจากระดับทัศนคติที่มีต่อวิชานี้ ซึ่งมีคะแนนรวมสูงสุด 60 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 12 คะแนน จัดเป็นช่วงระดับคะแนนตามหลักสถิติ ได้ช่วงคะแนนเท่ากับ 16

เกณฑ์กำหนดระดับคะแนนทัศนคติ

44.00 – 60.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีทัศนคติที่ดีต่อวิชา
28.00 – 43.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีทัศนคติเป็นกลางต่อวิชา
12.00 – 27.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชา

ในการพิจารณาข้อมูลเป็นรายคนมีการนำเสนอโดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

4. แบบประเมินทักษะ และแบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. เปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบการวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนการเรียน และหลังการเรียน โดยใช้สถิติ paired – samples t - test

6. การวิเคราะห์ข้อมูลจากอนุทิน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Selected Topics in Home Economics Education: Provision of Flower Arrangement Integrated with Sufficiency Economy Philosophy) รหัสวิชา 01180496 ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2552 ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา คณะที่กำลังศึกษา สาขาที่กำลังศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ที่อยู่ระหว่างเรียน รายได้ของนิสิตต่อเดือน และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดดอกไม้

2. ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 การทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 การประเมินผลตามวัตถุประสงค์

2.2.1 การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้จำแนกตามวัตถุประสงค์

2.3 การทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 การเปรียบเทียบผลคะแนนของแบบทดสอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอน

2.5 ทักษะคิดของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. บทสะท้อนต่างมุมมอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกได้ดังนี้ (ตารางที่ 3)

เพศ

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประมาณสองในสามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.5 ส่วนที่เหลือร้อยละ 34.5 เป็นเพศชาย

อายุ

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอายุตั้งแต่ 19 - 24 ปี อายุเฉลี่ย 21.17 ปี และเมื่อจัดกลุ่มอายุโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยมของนิสิต (ฐานนิยมคือ 22 ปี มีถึง 41.4%) จึงจัดกลุ่มอายุของนิสิตออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 21 ปี กลุ่มที่มีอายุ 21 ปี กลุ่มที่มีอายุ 22 ปี และกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 22 ปี ผลการศึกษาการกระจายตามกลุ่มอายุมีรายละเอียดดังนี้ คือ มากกว่าสองในห้าเล็กน้อย (41.4%) ของนิสิต มีอายุ 22 ปี มากกว่าหนึ่งในสี่เล็กน้อย (27.6%) มีอายุน้อยกว่า 21 ปี เกือบหนึ่งในสี่ (24.1%) มีอายุ 21 ปี ส่วนกลุ่มนิสิตที่มีอายุมากกว่า 22 ปี เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 6.9

ชั้นปีที่ศึกษา

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 (34.5%) รองลงมา มากกว่าหนึ่งในสี่ ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 27.6 ประมาณหนึ่งในห้า ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 20.7 ส่วนกลุ่มนิสิตที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 17.2

คณะและสาขาที่ศึกษา

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าครึ่งเป็นนิสิตศึกษาศาสตร์ (คหกรรมศาสตรศึกษา) คิดเป็นร้อยละ 55.2 ส่วนที่เหลือร้อยละ 44.8 เป็นนิสิตคณะและสาขาอื่นๆ คือ ศึกษาศาสตร์ (พลศึกษา) สังคมศาสตร์ (นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และวรรณคดี) เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์เกษตร) เกษตร (ปฐพีวิทยา) และอุตสาหกรรมเกษตร (วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร)

เกรดเฉลี่ยสะสม

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.01 – 3.50 เกรดเฉลี่ยสะสมเฉลี่ย 2.89 และเมื่อจัดกลุ่มเกรดเฉลี่ยสะสมโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยมของนิสิต (ฐานนิยมคือ เกรดเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป มีถึง 58.6%) จึงจัดเกรดเฉลี่ยสะสมของนิสิตออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.49 และต่ำกว่า กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.50 – 2.99 และกลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป ผลการศึกษาการกระจายตามกลุ่มเกรดเฉลี่ยสะสมมีรายละเอียดดังนี้ คือ เกือบสามในห้า (58.6%) ของนิสิต มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป รองลงมาเกือบหนึ่งในสี่ (24.2%) มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.49 และต่ำกว่า ส่วนกลุ่มนิสิตที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.50 – 2.99 เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 17.2

ที่อยู่ระหว่างเรียน

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยอาศัยอยู่บ้านของตนเอง ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 34.5) กับนิสิตที่อาศัยหอพักเอกชน รองลงมาอาศัยอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 27.6 ในขณะที่นิสิตส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.4 พักอาศัยอยู่บ้านของญาติพี่น้อง

รายได้ของนิสิตต่อเดือน

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 2,300 – 15,000 บาท รายได้ของนิสิตต่อเดือนเฉลี่ย 5,882.76 บาท เมื่อทำการจัดกลุ่มรายได้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและฐานนิยม (ฐานนิยม คือ รายได้ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท มีถึง 37.9%) สามารถจัดกลุ่มรายได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท รายได้ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท รายได้ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท และรายได้มากกว่า 7,000 บาท ผลการศึกษาการกระจายตามการจัดกลุ่มรายได้พบว่า เกือบสองในห้า (37.9%) ของนิสิตมีรายได้ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.1 ส่วนรายได้มากกว่า 7,000 บาท และ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 17.2 และ 13.8 ตามลำดับ

ประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดดอกไม้

นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครั้งนี้ ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการจัดดอกไม้ คิดเป็นร้อยละ 82.8 ส่วนที่เหลือร้อยละ 17.2 เคยมีประสบการณ์ในการจัดดอกไม้ ได้แก่ มีประสบการณ์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและทำเป็นอาชีพเสริม มีประสบการณ์ในวิชางานบ้าน ระดับมัธยมศึกษา มีประสบการณ์ในวิชาการจัดดอกไม้ ระดับมหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ในกิจกรรมการจัดช่อดอกไม้ทรงกลมในคณะ และมีประสบการณ์จัดชุ่มคณะและร่วมกิจกรรมการจัดช่อดอกไม้ทรงกลมในคณะ

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n = 29)

เพศ	ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย		10	34.5
หญิง		19	65.5
	รวม	29	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	(n = 29)	
ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>อายุ</u>		
น้อยกว่า 21 ปี	8	27.6
21 ปี	7	24.1
22 ปี	12	41.4
มากกว่า 22 ปี	2	6.9
รวม	29	100.0
$\bar{X} = 21.17$ ปี		
Mode = 22 (f = 12, 41.4%)		
Minimum = 19 ปี		
Maximum = 24 ปี		
<u>ระดับชั้นที่ศึกษา</u>		
ชั้นปีที่ 1	8	27.6
ชั้นปีที่ 2	6	20.7
ชั้นปีที่ 3	10	34.5
ชั้นปีที่ 4	5	17.2
รวม	29	100.0
Mode = ชั้นปีที่ 3 (f = 10, 34.5%)		
<u>คณะและสาขาที่ศึกษา</u>		
ศึกษาศาสตร์ (คหกรรมศาสตร์ศึกษา)	16	55.2
อื่นๆ	13	44.8
ศึกษาศาสตร์ (พลศึกษา)	4	13.8
สังคมศาสตร์ (นิติศาสตร์)	1	3.5
สังคมศาสตร์ (วรรณคดี)	1	3.5
สังคมศาสตร์ (รัฐศาสตร์)	2	6.9
เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์เกษตร)	3	10.3
เกษตร (ปฐพีวิทยา)	1	3.5
อุตสาหกรรมเกษตร (วิทยาศาสตร์และ	1	3.5

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 29)		
ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เทคโนโลยีการอาหาร)		
รวม	29	100.0
Mode = คหกรรมศาสตรศึกษา (f = 16, 55.2%)		
<u>เกรดเฉลี่ยสะสม</u>		
2.49 และต่ำกว่า	7	24.2
2.50 – 2.99	5	17.2
3.00 ขึ้นไป	17	58.6
รวม	29	100.0
$\bar{X} = 2.89$		
Minimum = 2.01		
Maximun = 3.50		
<u>ที่อยู่ระหว่างเรียน</u>		
บ้านของตนเอง	10	34.5
บ้านของญาติพี่น้อง	1	3.4
หอพักของมหาวิทยาลัย	8	27.6
หอพักเอกชน	10	34.5
รวม	29	100.0
Mode = บ้านของตนเอง = หอพักเอกชน		
(f = 10, 34.5%)		
<u>รายได้ของนิสิตต่อเดือน</u>		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท	4	13.8
ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท	11	37.9
ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท	9	31.1
มากกว่า 7,000 บาท	5	17.2
รวม	29	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
$\bar{X} = 5,883.76$ บาท		
Minimum = 2,300 บาท		
Maximum = 15,000 บาท		
ประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดดอกไม้		
ไม่เคย	24	82.8
เคย	5	17.2
ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และทำเป็นอาชีพเสริม	1	3.4
ในวิชางานบ้าน ระดับมัธยมศึกษา	1	3.4
ในวิชาการจัดดอกไม้ ระดับมหาวิทยาลัย	1	3.4
กิจกรรมการจัดช่อดอกไม้ทรงกลมในคณะ	1	3.4
จัดชุมนุมและร่วมกิจกรรมการจัดช่อดอกไม้ทรงกลมในคณะ	1	3.4
รวม	29	100.0
Mode = ไม่เคย (f = 24, 82.8%)		

ตอนที่ 2 ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนทั้งหมด 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่ 1 ผู้เรียน เรียนรู้ที่มา ความสำคัญ และองค์ประกอบต่างๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับทักษะพื้นฐานในการจัดดอกไม้ ได้แก่

1. มงกุฎดอกไม้กับ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข
2. การจัดดอกไม้แบบ Parallel และ Grouping กับเงื่อนไขคุณธรรมและความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. การจัดดอกไม้ทรงเครื่องวงกลม กับความพอประมาณในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. การจัด Flower Ball กับความมีเหตุผลในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. การจัดช่อดอกไม้ทรงกลมกับการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สัปดาห์ที่ 2 ผู้เรียนได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติต่างๆ กับการจัดดอกไม้ ได้แก่

6. การจัดดอกไม้แบบอิกบานะกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติ
สิ่งแวดล้อม

7. การจัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติ
เศรษฐกิจ

8. การจัดดอกไม้ประดับต้นไม้กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติสังคม

9. การประดิษฐ์มาลัยช่วยกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติวัฒนธรรม

10. ทักษะศึกษา “ตลาดนัดสวนจตุจักร” ในมุมมองของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สัปดาห์ที่ 3 ผู้เรียนได้เรียนรู้การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในแบบต่างๆ กับการจัดดอกไม้ ได้แก่

11. Walk rally การจัดช่อดอกไม้แบบยาว กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้
(ทบทวน)

12. การจัดดอกไม้แบบ Jewel กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในภาค
การเกษตร

13. การนำดอกไม้ไปใช้ในการตกแต่งงานประดิษฐ์ กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป
ปรับใช้ในธุรกิจเอกชน

14. ทักษะศึกษา “ปากคลองตลาด” ในมุมมองของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

15. การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดดอกไม้ของฉัน”

การนำเสนอผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดคล้องปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

1. การทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดคล้องปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง

2. การประเมินผลตามวัตถุประสงค์

2.1 การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้จำแนกตามวัตถุประสงค์

3. การทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. การเปรียบเทียบผลคะแนนของแบบทดสอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอน
5. ทักษะคิดของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. การทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Pretest)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอน (Pretest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในเรื่อง ที่มา ความสำคัญ แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขคุณธรรมและความรู้ รวมถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน ภาคการเกษตร และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามแนวทางของตน จากแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอน (Pretest) พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 16.52 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผู้เรียนได้คะแนนสูงสุด 22 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 7 คะแนน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรม (Pretest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n = 29)

กลุ่มตัวอย่าง	ผลการประเมินก่อนจัดกิจกรรม		คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด
	\bar{X}	SD		
นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	16.52	3.007	22	7

2. การประเมินผลตามวัตถุประสงค์

แผนการสอนทั้ง 15 ครั้ง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับขั้นตอนความยากง่ายในการจัดดอกไม้ (โดยเรียงลำดับจากความง่ายไปยาก) บูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังจาการจัดการเรียนการสอนสิ้นสุดลง พบว่า ผู้เรียนมีการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดดอกไม้ ดังนี้

2.1 การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ แนวคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ระบุความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมในอนุทิน พอประมาณ ผู้เรียนใช้ดอกไม้ในท้องถิ่น เก็บดอกไม้ ใบไม้มาแต่พอดี ใช้แต่ละส่วนให้เกิดประโยชน์สูงสุด หีบดอกไม้/ใบไม้เพียงพอกับการใช้ ปักดอกไม้อย่างพอดี จัดดอกไม้ให้มีขนาดพอประมาณ ไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป มีเหตุผล ผู้เรียนใช้เหตุผลในการเลือกดอกไม้ เลือกขนาดของดอกไม้และใบไม้ขนาดเหมาะสมกับชิ้นงาน เลือกเก็บดอกไม้ที่มีความทนทานโดยดูจากความหนาและความเงาของใบ นำเหตุผลไปใช้ในการดูแลรักษาดอกไม้ ปฏิบัติงานและเสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ผู้เรียนคิดอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต พร้อมวิธีรับมือกับปัญหา/ผลกระทบนั้น รับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น วัสดุที่มีไม่เพียงพอ ก็หาวัสดุอื่นที่ใส่แทนได้

ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้อยู่บนพื้นฐานความรู้และคุณธรรม ความรู้ ประกอบด้วย รอบรู้ ผู้เรียนตั้งใจฟังผู้สอน รู้จักเลือกดอกไม้ที่มีความเหมาะสมและทนทานมาใช้ในการจัดดอกไม้ รอบคอบ ผู้เรียนคำนึงถึงการปักดอกไม้ที่ปลายก้านจะต้องปักอยู่ในน้ำเสมอ ตรวจสอบความเรียบร้อยของชิ้นงาน จัดเตรียมอุปกรณ์มา ระมัดระวัง ผู้เรียนใช้อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างระมัดระวัง ระมัดระวังในการตัดหนามดอกกุหลาบ ผู้เรียนตั้งใจทำงาน และไม่เกิดอุบัติเหตุใดๆ มีคุณธรรม ประกอบด้วย ซื่อสัตย์สุจริต ผู้เรียนไม่หยิบดอกไม้ของคนอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ลอกผลงานและความคิดของผู้อื่น จัดดอกไม้ด้วยตัวเอง มีสติปัญญา ผู้เรียนรู้จักประยุกต์สิ่งต่างๆ รอบตัวมาใช้ รู้จักต่อยอดทางความคิด ทั้งยังได้ผลงานที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร เลือกใช้ดอกไม้ได้เหมาะสมกับต้นไม้มี่จะจัด หัววิธีที่ประหยัดทรัพยากรให้มากที่สุด ขยันอดทน ผู้เรียนมีความพยายามจัดดอกไม้ให้สำเร็จลุล่วง ขยันหาแหล่งดอกไม้ใหม่ ๆ มีความขยันอดทนในการปฏิบัติการ

ต่างๆ แบ่งปัน ผู้เรียนแบ่งดอกไม้ใบไม้ที่หามาให้กับเพื่อนๆ แบ่งวัสดุอุปกรณ์ ในการปฏิบัติการ ต่างๆ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงาน มีน้ำใจให้แกกัน ช่วยทำความสะอาดห้องเรียน

ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ อาทิ ภาคการเกษตร ภาค ธุรกิจเอกชน และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามแนวทางของตน ดังนี้

มิติสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนนำ ไอเอสซีเก่ากลับมาใช้ใหม่ ใช้ดอกไม้/ใบไม้อย่างพอเหมาะรู้คุณค่า ไม่เบียดเบียนธรรมชาติจนเกินไป ใช้เศษวัสดุและวัสดุทดแทนในการประดิษฐ์แจกัน ทำให้ลดขยะและลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเหมาะ โดยคำนึงถึงอนาคต และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มิติสังคม ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มได้ พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วยเหตุผล มีน้ำใจช่วยเหลือกัน รับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และเมื่อเสร็จงานในส่วนของตนก็ไปช่วยเหลือเพื่อนที่ยังทำงานไม่เสร็จ ส่งผลให้ งานกลุ่มสำเร็จอย่างรวดเร็ว มิติเศรษฐกิจ ผู้เรียนนำ ไอเอสซีที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้เพื่อลดอัตราการใช้สินค้านำเข้า ใช้ดอกไม้ไทยและวัสดุอุปกรณ์ที่ผลิตในไทยแทนดอกไม้นำเข้าและเป็นการช่วยให้มีการหมุนเวียนเงินในประเทศ ใช้ดอกไม้ที่หาได้ทั่วไปแทนการซื้อดอกไม้เพื่อเป็นการประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างระมัดระวังรู้คุณค่า เพื่อลดการซำรุด ทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อม วางแผนการเดินทางรวมถึงการใช้จ่ายเพื่อประหยัดต้นทุน มิติวัฒนธรรม ผู้เรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย ทำให้ตระหนักว่าประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่งดงามมากมายที่ควรแก่การอนุรักษ์ รู้จักประยุกต์คัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ ดอกไม้ใบไม้ให้เหมาะกับมาลัย ประยุกต์คัดแปลงการร้อยมาลัยเมื่อดอกไม้บางอย่างมีราคาแพงแต่ยังคงเอกลักษณ์ของมาลัยชั่วคราว นอกจากนี้พบว่าผู้เรียนนำมาลัยชั่วคราวกลับไปไหว้บิดามารดา

ด้านการเกษตร ผู้เรียนมีความเข้าใจในเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวหน้าชั้นเรียน ได้ว่า นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติด้านการเกษตรอย่างไร เช่น การแบ่งพื้นที่ทำกิน (ไอเอสซี) โดยอาศัยสูตร 30:30:30:10 หรือปรับตามความเหมาะสม สามารถจำลองการบริหารที่ดินในแบบต่างๆ จัดการพื้นที่ให้สามารถพึ่งพิงตนเองได้ มีแหล่งน้ำ เลี้ยงสัตว์ ปลูกสมุนไพร ปลูกพืชหลายชนิด และเมื่อมีผลผลิตมากเกินพอก็นำไปขายเพื่อสร้างรายได้ มีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ ด้านธุรกิจเอกชน ผู้เรียนเขียนบรรยายการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจของตน โดยผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าจะเริ่มทำธุรกิจเล็กๆ ที่เหมาะสมกับตนก่อน แล้วค่อยๆ ขยับขยายในอนาคต โดยดำเนินธุรกิจให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด พยายามใช้วัตถุดิบและสินค้าที่ผลิตในไทยเพื่อให้เกิดการจ้างงาน และการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ

ภายในประเทศ ไม่เอาค่าไถ่จากลูกค้าหรือคราคาผู้ผลิตเกินควร มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ทั้งสินค้าและบริการ คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รู้จักวางแผนป้องกันความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมหาทางรับมือกับปัญหา ด้านการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามแนวทางของตน ผู้เรียนนำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการเรียนทุกครั้งๆ มากน้อยต่างกัน นอกจากนี้ในการเรียนในครั้งสุดท้าย ผู้เรียนได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดดอกไม้และนำเสนอหน้าชั้นเรียนได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งแต่ละคนมีมุมมอง และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้มากน้อยต่างกัน (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
<u>แนวคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข</u>	
- เข้าใจ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้อย่างถูกต้อง	- จัดวางอักษรในแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในเกม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข
	- ระบุความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ในอนุทินของแต่ละครั้ง
<u>ความพอประมาณ</u>	
- มีความพอประมาณในการใช้ทรัพยากร และการกระทำต่างๆ	- ใช้ดอกไม้/ใบไม้จากคาบเรียนที่ผ่านมา
	- ใช้ดอกไม้ในท้องถิ่น
	- จัดดอกไม้ให้มีขนาดพอประมาณ ไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป
	- ปักดอกไม้อย่างพอดี ไม่ยาวหรือสั้นเกินไป
	- ไม่เลือกใช้ดอกไม้ที่มีก้านใหญ่ ปักในโอเอซิสที่มีขนาดเล็กเพราะจะทำให้โอเอซิสแตกได้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
<p>- ใช้ทรัพยากรอย่างพอดี และทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บดอกไม้ ใบไม้มาแต่พอดี ใช้แต่ละส่วนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหลือเศษให้น้อยที่สุด - ปาดโอเอซิสให้พอดี นำโอเอซิสที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ - ประดิษฐ์แจกันทรงสูง ทรงเตี้ย และ Flower Holder จากเศษวัสดุ เช่น ขวดน้ำ กระดาษลัง กระดาษและแผ่นพลาสติกที่ใช้แล้ว - เลือกเก็บขวดน้ำที่ใช้แล้วแทนการซื้อมาดื่มเพื่อเอาขวด และไม่ต้องเสียเงินเพื่อซื้อภาชนะสำหรับจัดดอกไม้ - เลือกใช้ไหมพรมและใบไม้แทนริบบิ้น ประดิษฐ์มาลัยขำร่วยขนาดเล็ก
<p><u>ความมีเหตุผล</u></p> <p>- มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรแต่ละชนิด โดยอยู่บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ดอกไม้หลายที่บ้านแล้วเพื่อประหยัดดอกไม้ และทำให้พื้นที่ในการจัดดอกไม้เต็มเร็วขึ้น - ใช้ใบหมากแทนริบบิ้นในการทำที่แขวน Flower ball - เลือกเก็บดอกไม้ที่มีความทนทาน โดยดูจากความหนาและความเงาของใบ - เลือกดอกมะลิบานในการร้อยมาลัยเพราะปิดช่องว่างได้มากกว่าและเหมาะกับผู้ที่หัดร้อย
<p>- นำเหตุผลไปใช้ในการดูแลรักษาทรัพยากร โดยอยู่บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นำดอกไม้ที่ค่อนข้างเหี่ยวไปแช่น้ำ นิดละอองน้ำหรือคลุมผ้าชุบน้ำเพื่อลดการคายน้ำของดอกไม้ หยอดน้ำที่โอเอซิสเพื่อให้ดอกไม้สดชื่น

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
- รู้จักแบ่งงานอย่างมีเหตุผล เลือกคนให้เหมาะสมกับงาน พุดคุยปรึกษางานและเสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผล	- ทำงานกลุ่มโดยเน้นการใช้เหตุผล เช่น การแบ่งหน้าที่การทำงาน การแสดงความคิดเห็น
- ความพอประมาณของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เพราะเหตุผลของแต่ละคนต่างกัน แต่เหตุผลเหล่านั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม	- นำความพอประมาณไปปรับใช้ในการจัดดอกไม้ และเขียนอธิบายถึงการนำเหตุผลไปใช้ในการตัดสินใจระดับความพอประมาณ
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง	
- คิดอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต พร้อมวิธีรับมือกับปัญหา/ผลกระทบ	- ตัดดอกไม้ได้น้ำเพื่อไม่ให้ดอกไม้เหี่ยวง่าย - ในระหว่างที่ทำภาชนะสำหรับใส่ดอกไม้ก็ตัดดอกไม้แช่น้ำเพื่อป้องกันไม่ให้ดอกไม้เหี่ยวเฉาและเป็นการเพิ่มอายุการใช้งานของดอกไม้ - เอน้ำใส่ในขวดที่เป็นฐานเพราะแจกันจะได้ไม่ล้น - ห่อ Flower Holder ที่ทำจากกระดาษด้วยพลาสติกเพื่อกันน้ำ ใช้สำหรับน้ำหรือหลอดที่พันลวดมาใส่น้ำให้กับดอกไม้ก่อนปักดอกไม้เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้ดอกไม้เหี่ยวเร็วขึ้น
- ในกรณีทรัพยากรที่มีไม่เพียงพอ สามารถใช้ทรัพยากรอื่นทดแทนได้	- กรณีที่ดอกไม้หมดก็สามารถนำดอกไม้ที่หาได้ทั่วไปโดยไม่ต้องซื้อ หรือรู้จักพลิกแพลงทรัพยากรใกล้ตัว

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนและปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนบอกได้ว่าจะต้องทำอะไร จึงจะเกิดภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เช่น “...ตั้งใจเรียนหนังสือ เพื่อที่ว่าเมื่อเกิดปัญหา จะได้นำความรู้ที่นำมาปรับเพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้น ...ความสามัคคี มีน้ำใจก็สามารถทำให้ลดความรุนแรงของปัญหา/ผลกระทบต่างๆ ได้” - จัดช่อดอกไม้ทรงกลมได้โดยที่ผู้สอนไม่ต้องสอน - ประดิษฐ์ที่ปักดอกไม้เพิ่ม เพื่อเพื่อนที่อาจไม่พอใช้ หรือมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ
<p><u>เงื่อนไขความรู้</u></p> <p><u>รอบรู้</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจฟังผู้สอน - รู้ขั้นตอนและวิธีการต่างๆ - นำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจฟังเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดดอกไม้ - รู้ขั้นตอนและวิธีการต่างๆ เช่น การห่อกระดาษต้นไม้ การทำแจกัน การทำ Flower Holder - รู้จักเลือกดอกไม้ที่มีความเหมาะสมและทนทานมาใช้ในการจัดดอกไม้ รู้คุณสมบัติของดอกไม้ นั้น รู้ชื่อดอกไม้และสถานที่ปลูก
<p><u>รอบคอบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบความเรียบร้อยของชิ้นงาน - คิดวางแผนการทำงานอย่างรอบคอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อจัดเสร็จแล้วจะตรวจสอบความสวยงามและความแข็งแรงของดอกไม้ที่ใช้ในการจัด - คิดล่วงหน้าก่อนตัดกิ่งต้นไม้ดอกไม้ว่าต้องการความยาวเพียงใด และนำไปใช้แค่ไหน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
- ทำงานอย่างรอบคอบ	- ในการตัดแบ่งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มีการคำนวณก่อนว่าจะต้องใช้จำนวนเท่าไรเพื่อความรวดเร็วในการตัดแบ่ง และความประหยัด
<i>ระมัดระวัง</i>	- คำนึงถึงการปักดอกไม้ที่ปลายก้านจะต้องปักอยู่ในน้ำเสมอ
- ระวังดอกไม้	- นำกรรไกรและที่ใส่น้ำไปทุกครั้งทีไปเก็บดอกไม้
<i>ระมัดระวังในขั้นตอนการปฏิบัติและการนำความรู้ไปใช้</i>	- ค่อยๆ จัดดอกไม้อย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้ดอกไม้ช้ำและหัก
- ระมัดระวังในเรื่องของการใช้อุปกรณ์หรือทรัพยากรที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้	- ดูแลรักษาดอกไม้ไม่ให้เหี่ยวเฉา
- ระมัดระวังในเรื่องของการใช้อุปกรณ์หรือทรัพยากรที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้	- ระมัดระวังในการตัดหนามดอกกุหลาบ
- ระมัดระวังในเรื่องของการใช้อุปกรณ์หรือทรัพยากรที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้	- ระมัดระวังยางของต้นไม้หรือหนามของพืชที่ไปเก็บ
- ระมัดระวังในเรื่องของการใช้อุปกรณ์หรือทรัพยากรที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้	- ไม่เกิดอุบัติเหตุใดๆ ในระหว่างเรียน
<i>เงื่อนไขคุณธรรม</i>	
<i>ซื่อสัตย์สุจริต</i>	
- ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	- ไม่หยิบดอกไม้ของคนอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต
- ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	- ไม่หยิบดอกไม้เกินจำนวนที่ผู้สอนกำหนด
- ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	- ขอผู้ดูแลก่อนที่จะเก็บดอกไม้
- ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	- ไม่ลอกรูปแบบการจัดดอกไม้และการตกแต่งของผู้อื่น
- ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	- จัดดอกไม้ด้วยตัวเอง โดยขอคำแนะนำจากผู้อื่น แต่ไม่ให้ผู้อื่นจัดให้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
<p><u>สติปัญญา</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้สติปัญญาในการทำงาน รู้จักประยุกต์สิ่งต่างๆ รอบตัวมาใช้ หาวิธีที่ประหยัดทรัพยากรให้มากที่สุด รู้จักต่อ ยอดทางความคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - ขณะจัดดอกไม้ได้นำความรู้ที่ได้มาคิด เพื่อพัฒนาตนเองในด้านฝีมือและศิลปะ - จัดดอกไม้ตามแนวทางของตน - เลือกใช้ดอกไม้ได้เหมาะสมกับต้นไม้ที่จะจัด - นำความรู้ที่ได้ด้านสังคมมาปรับใช้ในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้งานต่างๆ ผ่านลุล่วงไปได้ด้วยดี
<p><u>ขยันอดทน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความขยันและอดทนในการปฏิบัติการต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความพยายามจัดดอกไม้ให้สำเร็จลุล่วง - ขยันหาแหล่งดอกไม้ใหม่ๆ
<p><u>แบ่งปัน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - แบ่งปันสิ่งต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบ่งปันดอกไม้ใบไม้ ที่หามาให้กับเพื่อนๆ - แบ่งวัสดุอุปกรณ์ ในการปฏิบัติการต่างๆ - แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ ที่ได้จากการเรียน
<ul style="list-style-type: none"> - มีน้ำใจและช่วยเหลือกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนในการปฏิบัติการต่างๆ มีน้ำใจให้แกกัน - ช่วยทำความสะอาดห้องเรียน
<p><u>มิติสิ่งแวดล้อม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและคุ้มค่า ใช้อย่างพอเหมาะ โดยคำนึงถึงการมีไว้ใช้ต่อไปในอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> - นำโอเอซิสที่ใช้แล้วหลายๆ ครั้ง จนคนทั่วไปไม่สามารถเอามาใช้ได้ กลับมาใช้ใหม่ - ใช้ดอกไม้/ใบไม้ อย่างพอเหมาะ รู้คุณค่า - ใช้เศษวัสดุและวัสดุทดแทนในการประดิษฐ์ แจกันแบบต่างๆ และ Flower Holder

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
<u>มิติสังคม</u>	
- ทำงานเป็นกลุ่มได้	- ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การจัดดอกไม้เป็นกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- แบ่งงานตามความสามารถ	- พุคคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วยเหตุผล
- มีน้ำใจช่วยเหลือกัน มีความสามัคคี ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	- แบ่งงานและหน้าที่ที่รับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่างๆ
	- ช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหาในการทำงาน
	- รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด
	- เมื่อเสร็จงานในส่วนของตนเองก็ไปช่วยเหลือเพื่อนที่ยังทำงานไม่เสร็จ ส่งผลให้งานกลุ่มสำเร็จอย่างรวดเร็ว
<u>มิติเศรษฐกิจ</u>	
- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	- นำไอเอชเอสที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้เพื่อลดอัตราการใช้สินค้านำเข้า
- ใช้สินค้าไทยเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ	- ใช้ดอกไม้ไทยและวัสดุอุปกรณ์ที่ผลิตในไทย แทนดอกไม้นำเข้าและเป็นการช่วยให้มีการไหลหมุนเวียนเงินในประเทศ
- ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายราคาถูกเพื่อลดค่าใช้จ่าย	- ใช้ดอกไม้ที่หาได้ทั่วไปแทนการซื้อดอกไม้เพื่อเป็นการประหยัด
- วางแผนการทำงาน เพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย	- วางแผนการเดินทาง การซื้อดอกไม้ และการทำงานเพื่อประหยัดต้นทุน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
- ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างระมัดระวังรู้คุณค่า เพื่อลด การชำรุด ทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการ ซ่อมแซม	- ใช้คัตเตอร์ กรรไกร อย่างระมัดระวังและ รู้คุณค่า เพื่อลดการชำรุด ทำให้ไม่ต้องเสีย ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม
- เพิ่มคุณค่าให้กับสิ่งของต่างๆ เพื่อเป็นการลด ค่าใช้จ่าย	- ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปรับเปลี่ยนวัสดุ ที่ไม่มีค่าให้มีคุณค่าและมีประโยชน์ใช้สอย ลดการซื้อสินค้าเพิ่ม
- การทำงานต่างๆ ได้เอง เป็นการช่วยลด ค่าใช้จ่ายและประหยัด	- สามารถจัดดอกไม้ได้เองโดยไม่ต้องเสียค่าจ้าง และเป็นการประหยัดเงิน
มิติวัฒนธรรม	
- เรียนรู้วัฒนธรรมไทย ทำให้ตระหนักว่า ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่งดงามมากมายที่ควร แก่การอนุรักษ์	- ร้อยมาลัยชำร่วย - เรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ที่ควรอนุรักษ์ - นำมาลัยชำร่วยกลับไปไหว้บิดามารดา
- คงเอกลักษณ์ในวัฒนธรรมไทย	- รู้จักประยุกต์ดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ ดอกไม้ ใบไม้ให้เหมาะกับมาลัย - ประยุกต์ดัดแปลงการร้อยมาลัยเมื่อดอกไม้ บางอย่างมีราคาแพงแต่ยังคงเอกลักษณ์ของ มาลัยชำร่วย
ด้านการเกษตร	
- เข้าใจเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นตัวอย่งการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างเป็น รูปธรรม	- ถ่ายทอดเรื่องราวหน้าชั้นเรียนผ่านการจัด ดอกไม้แบบ Jewel ได้ว่า นำปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไปปรับใช้ในมิติด้านการเกษตร อย่างไร

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจำลองการบริหารที่ดินในแบบต่าง ๆ เช่น แบ่งพื้นที่ทำกิน (โอเอซิส) ออกเป็น 4 ส่วน (30:30:30:10) หรือปรับตามความเหมาะสม - จำลองการจัดการพื้นที่ที่สามารถพึ่งพิงตนเองได้ มีแหล่งน้ำ เลี้ยงสัตว์ ปลูกสมุนไพร ปลูกพืชหลายชนิด และเมื่อมีผลผลิตมากเกินไปก็นำไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองได้ - จำลองการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ เช่น การพัฒนาภัณฑ์ท้องถิ่นต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์จากกล้วย ร่วมมือกันพัฒนาสวัสดิการของชุมชน มีความสามัคคี ร่วมมือกับแหล่งเงินทุน และแหล่งพลังงานภายนอก เพื่อสนับสนุนด้านการลงทุนในชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวม - จำลองการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเปรียบเทียบกับเกษตรทฤษฎีใหม่
<u>ด้านธุรกิจเอกชน</u>	
-บริหารธุรกิจให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุด	- บอกได้ว่าจะเริ่มทำธุรกิจเล็ก ๆ ที่เหมาะสมกับตนก่อน แล้วค่อย ๆ ขยับขยายในอนาคต โดยดำเนินธุรกิจให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด
- ช่วยกระจายรายได้โดยคำนึงถึงเศรษฐกิจไทย	- พยายามใช้วัตถุดิบและสินค้าที่ผลิตในไทย เพื่อให้เกิดการจ้างงาน และการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจภายในประเทศ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวคิดที่ได้รับ	ประสบการณ์การเรียนรู้
<p>- มีความพอประมาณ และมีคุณธรรมต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>- ไม่ต่อรองหรือคราคราจากผู้ผลิตจนเกินไปจนผู้ผลิตไม่สามารถอยู่รอดได้ในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลต่อธุรกิจของตนเองเช่นกัน</p> <p>- ไม่เอากำไรจากลูกค้าเกินควร มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ทั้งตัวสินค้าและบริการ</p>
<p>- มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการดำเนินธุรกิจ</p>	<p>- คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รู้จักวางแผนป้องกันความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมหาทางรับมือกับปัญหา</p>
<u>การนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปปรับใช้ตามแนวทางของตน</u>	
<p>- การนำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการเรียน</p>	<p>- ทดลองนำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการเรียนทุกครั้ง มากน้อยต่างกัน</p>
<p>- การนำองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ตามแนวทางของตน ควรมีความยืดหยุ่นเพราะพอเพียงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทขณะนั้น</p>	<p>- ผู้เรียนทดลองนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการเรียนแต่ละครั้ง</p> <p>- ในการเรียนในครั้งสุดท้าย ผู้เรียนได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดดอกไม้และนำเสนอหน้าชั้นเรียนได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งแต่ละคนมีมุมมอง และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้มากน้อยต่างกัน</p>

2.2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้จำแนกตามวัตถุประสงค์

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้หลังจากการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามวัตถุประสงค์ 3 ด้าน คือ สติปัญญา ทักษะคิด และทักษะ ดังนี้

ผลของการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ด้านสติปัญญา

จากผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นลำดับขั้น โดยการเรียนในคาบที่ 1 เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 และ 2 (*ความรู้และความเข้าใจ*) โดยผู้เรียนระบุแนวคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในอนุทินได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข จากมงกุฎดอกไม้ และเกม 3 ห่วง 2 เงื่อนไขเพื่อทบทวนความรู้ความจำ จากนั้นเป็นการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจโดยสามารถอธิบายแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ (*ความเข้าใจ*) และสามารถนำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ผ่านกิจกรรมการจัดดอกไม้ (*การนำไปใช้*) และเขียนสิ่งที่นำไปใช้นั้นลงในอนุทิน

หลังจากที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในมิติต่างๆ แล้ว ผู้สอนจึงให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความรู้ต่างๆ และวิเคราะห์ตนเองว่าได้นำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างไร (*การวิเคราะห์*) จากนั้นผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกลุ่มอาชีพต่างๆ (*การสังเคราะห์*) คือ เกษตรกร นักธุรกิจเอกชน นิสิตนักศึกษา โดยให้ผู้เรียนสังเคราะห์เนื้อเรื่องเอง เช่น การเขียนบรรยายการทำธุรกิจ โดยนำความรู้ทั้งหมดที่ได้เรียนไปปรับใช้ การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในด้านเกษตร และการนำเสนอหน้าชั้นเรียนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามความคิดของตน ซึ่งในตอนท้ายพบว่าผู้เรียนเขียนลงในอนุทินเปรียบเทียบให้เห็นว่าตนเองนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรและแสดงถึงความแตกต่างก่อนและหลังที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ (*การประเมินผล*)

ในส่วนของการจัดดอกไม้นั้น ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นเช่นกัน แต่อาจไม่เด่นชัดเท่ากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะ โดยทั่วไปการจัดดอกไม้เน้นที่การเรียนรู้ด้านทักษะมากกว่า อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นดังนี้ บอกหลักพื้นฐานที่ใช้ในการจัด

ดอกไม้ได้ (*ความรู้*) อธิบายความรู้ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ได้ (*ความเข้าใจ*) อธิบายเหตุผลในการเลือกดอกไม้ใบไม้ (*การนำไปใช้*) วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่เหมาะสมในการนำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ในการจัดดอกไม้ (*การวิเคราะห์*) ประกอบองค์ความรู้ในการจัดดอกไม้เข้าด้วยกัน เพื่อนำเสนอผ่านกิจกรรมต่างๆ ตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง (*การสังเคราะห์*) เปรียบเทียบรูปแบบการจัดดอกไม้แบบต่างๆ อธิบายถึงข้อดีข้อเสีย และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม (*การประเมินผล*)

ผลของการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ด้านทัศนคติ

ผลการเรียนรู้ด้านทัศนคตินั้นเป็นสิ่งที่สังเกตเห็น ได้ยากกว่าผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญาและด้านทักษะ อย่างไรก็ตามเมื่อสังเกตอย่างละเอียดแล้วพบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นลำดับขั้น โดยตั้งใจฟังการบรรยายองค์ประกอบและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ (*การรับ*) ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นเกม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมระดมปัญญาความพอประมาณ และความมีเหตุผล รับผิดชอบงานของตน (*การตอบสนอง*) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เขียนรายงานในอนุทินถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในแต่ละครั้งและส่งอย่างต่อเนื่อง นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปลองปรับใช้ด้วยตนเอง (*การเห็นคุณค่า ค่านิยม*) ตระหนักถึงความสำคัญของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติและกลุ่มต่างๆ เช่น มิติสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจ กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มธุรกิจเอกชน (*การจัดระบบค่านิยม*) แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียน โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมั่นในตนเองในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ นำเสนอรูปแบบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการจัดดอกไม้ในมิติและกลุ่มอาชีพต่างๆ (*การกำหนดคุณลักษณะ*)

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การจัดดอกไม้ด้านทัศนคติอย่างเป็นลำดับขั้นเช่นกัน โดยตั้งใจฟังความรู้และหลักศิลป์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ ชักถามเมื่อสงสัยหรือไม่เข้าใจ (*การรับ*) ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การหาวัสดุแปลกๆ หรือวัสดุที่ไม่มีมูลค่ามาใช้จัดดอกไม้ รับผิดชอบงานของตน (*การตอบสนอง*) ประารถนาที่จะปรับปรุงความสามารถในการจัดดอกไม้ของตน แสดงออกซึ่งความรู้สึกลึกและความคิดเห็นต่อการจัดดอกไม้รูปแบบต่างๆ (*การเห็นคุณค่า ค่านิยม*) ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดดอกไม้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่ได้จากห้องเรียนและในชีวิตประจำวัน (*การจัดระบบค่านิยม*) แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดดอกไม้ได้โดยใช้ความรู้จากหลักการจัดดอกไม้และหลักศิลป์ที่เรียนมา เชื่อมั่นในตนเองใน

การปรับใช้รูปแบบและเทคนิควิธีในการจัดดอกไม้ นำเสนอรูปแบบการจัดดอกไม้ในแบบต่างๆ ตามที่ได้ออกแบบเอง (*การกำหนดคุณลักษณะ*)

ผลของการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ด้านทักษะ

การเรียนรู้ด้านทักษะในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะสูงสุด คือสามารถเป็นต้นแบบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทักษะอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ผู้เรียนสังเกตการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของผู้สอนทั้งในการเรียนการสอนและการสาธิต (*การรับรู้*) จากนั้นผู้สอนจึงให้ผู้เรียนลองนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ผ่านการจัดดอกไม้พบว่าผู้เรียนเตรียมพร้อมและกระตือรือร้นที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ผ่านการจัดดอกไม้ (*การเตรียมพร้อม*) อย่างไรก็ตามในขั้นต้นผู้เรียนได้เลียนแบบพฤติกรรมกรนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จากผู้สอน บ้างก็นำหลักการที่ผู้สอนสอนไปทดลองใช้ เช่น ทดลองนำความพอประมาณและความมีเหตุผลมาใช้ในการจัดดอกไม้ทรงครึ่งวงกลมและ Flower Ball โดยมีผู้สอนคอยชี้แนะ (*การปฏิบัติงานโดยอาศัยผู้แนะ*)

อย่างไรก็ดี เมื่อผู้เรียนได้ลองฝึกทดลองดู และพยายามนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดดอกไม้ในหลายๆ ครั้งประกอบกับการได้รับการตรวจสอบและชี้แนะจากผู้สอนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดดอกไม้ผ่านการเขียนอนุทิน พบว่าผู้เรียนเกิดความมั่นใจขึ้นสามารถปฏิบัติงานได้เอง (*การปฏิบัติงานได้เอง*) จากนั้นจึงสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างแคล่วคล่องและมั่นใจมากขึ้น เกิดความชำนาญ (*การปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ*) เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้จนเกิดความชำนาญจึงพร้อมที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างยืดหยุ่นในโอกาสต่างๆ (*การดัดแปลงได้อย่างเหมาะสม*) เช่น นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น การเกษตร ธุรกิจเอกชน และในขั้นตอนสุดท้ายพบว่า ผู้เรียนสามารถผสมผสาน สร้างสรรค์ ออกแบบและริเริ่มการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามรูปแบบของตนเอง (*การเป็นต้นแบบ*)

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การจัดดอกไม้ด้านทักษะตามลำดับขั้นอย่างชัดเจน เริ่มต้นจาก ผู้เรียนรับรู้ (*การรับรู้*) ผ่านทางประสาทสัมผัส เช่น การฟังหลักศิลป์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ การดู การจัดดอกไม้ การจับต้องสัมผัสวัสดุอุปกรณ์ หาแนวทางปฏิบัติโดยการสนใจและสังเกตตำแหน่ง ของการปักหลักในการจัดดอกไม้ ชักถามเทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดดอกไม้ จากนั้น ผู้เรียนจึงมีความ พร้อม (*การเตรียมพร้อม*) ทั้งทางสมอง คือมีความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ทางด้านสติปัญญา เตรียมพร้อมทางกายโดยมีท่าทางที่เหมาะสม ทางอารมณ์ คือกระตือรือร้นที่จะจัดดอกไม้ ดังนั้นเมื่อ ผู้เรียนมีความพร้อมแล้วผู้สอนจึงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากผู้เรียนมีประสบการณ์น้อยจึง ต้องปฏิบัติงานตามโดยอาศัยผู้สอนแนะนำก่อน (*การปฏิบัติงานโดยอาศัยผู้แนะ*) ซึ่งผู้เรียนบางคน ทำตามหลักการบางคนเลียนแบบผู้สอนบางส่วนและบางคนก็ลองผิดลองถูก ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียน สามารถจัดดอกไม้ได้ดีแต่ส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจ

อย่างไรก็ดี เมื่อผู้เรียนได้ลองผิดลองถูก และพยายามจัดดอกไม้หลายๆครั้งพบว่าผู้เรียน เกิดความมั่นใจขึ้น สามารถปฏิบัติงานได้เอง (*การปฏิบัติงานได้เอง*) จากนั้นจึงสามารถจัดดอกไม้ ได้อย่างคล่องแคล่วและเรียบร้อยมากขึ้น สามารถปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ (*การปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ*) เช่น จัดดอกไม้ได้อย่างถูกต้องตามหลักการ ประหยัดและสวยงาม เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะจนเกิดความชำนาญจึงพร้อมที่จะคัดเลือกรูปแบบการจัดดอกไม้ให้เหมาะสม (*การคัดเลือกได้อย่างเหมาะสม*) ในโอกาสต่างๆ เช่น นำหลักการจัดดอกไม้แบบพาราเรว ครึ่ง วงกลม ทรงกลม แบบกลุ่ม มาดัดแปลงใช้ประกอบการจัดดอกไม้เพื่อนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเกษตร และในขั้นตอนสุดท้าย (*การเป็นต้นแบบ*) พบว่า ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ ออกแบบ รูปแบบการจัดดอกไม้ได้เอง

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินทักษะในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง พบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 34.84 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการเรียนรู้ด้านทักษะ

การเรียนการสอน ครั้งที่	คะแนนเฉลี่ย (จากคะแนนเต็ม 40)
1	30.36
2	29.74
3	31.43
4	33.89
5	34.21
6	35.44
7	36.02
8	35.98
9	36.23
10	(ทัศนศึกษา)
11	36.58
12	37.22
13	37.76
14	(ทัศนศึกษา)
15	38.03
รวม	34.84

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดดอกไม้กรอบวงรีวัตถุประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ด้านทัศนคติ (Affective Domain) และด้านทักษะ (Psychomotor Domain) ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ซึ่งการประเมินผลผู้เรียนตาม วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน

ก ร ร	ผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์					
	การจัดดอกไม้			ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
	Cognitive Domain	Affective Domain	Psychomotor Domain	Cognitive Domain	Affective Domain	Psychomotor Domain
1	ผู้เรียน - บอกขั้นตอนการทำมงกุฏดอกไม้ได้	ผู้เรียน - รู้สึกสนุกและเพลิดเพลินในการทำมงกุฏดอกไม้	ผู้เรียน - จัดมงกุฏดอกไม้ได้อย่างประหยัดคนละ 1 ชิ้น	ผู้เรียน - ระบุแนวคิด 3 หัวง 2 เงื่อนไข ในอนุทินได้อย่างถูกต้อง	ผู้เรียน - รู้สึกว่าการจัดวันนี้สื่อถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างมาก	ผู้เรียน - นำความพอประมาณไปใช้ในการจัดมงกุฏดอกไม้
2	- ระบุความรู้ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ได้อย่างถูกต้องในอนุทิน	- ระบุว่า “ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น เข้าใจกล้าคิดกล้าแสดงออก”	- จัดดอกไม้ภายใต้การแนะนำของผู้สอนได้คนละ 1 ชิ้น	- ระบุ ความรู้และคุณธรรม ที่ใช้ในอนุทินได้ถูกต้อง	- ตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรู้และคุณธรรม	- ตั้งใจฟังผู้สอน มีความซื่อสัตย์ สุจริต หยิบดอกไม้ตามที่กำหนด
3	- ระบุว่า “ใช้ Filler Flower เพื่อให้ดูอ่อนนุ่ม”	- ระบุว่า “รู้สึกชอบที่ได้กล้าคิดกล้าตัดสินใจ”	- จัดดอกไม้ทรงครึ่งวงกลมได้คนละ 1 ชิ้น	- ระบุว่า “ใช้ดอกไม้ในท้องถิ่นเก็บมาแต่พอดี”	- มีทัศนคติและความคิดที่ดีต่อความพอประมาณ	- ใช้โอเอซิสก่อนเก่าที่ยังสามารถใช้ได้
4	- ระบุว่า “ควรปักหลักเป็นทรงครึ่งวงกลม แล้วจึงปักหลักเพิ่ม แล้วแซมดอกไม้ใบไม้	- กลับมาเล่าให้ฟังในวันรุ่งขึ้นว่ามีแต่คนชมว่าสวยน่ารัก น่าจะทำขายในวันรับปริญญา	- จัด Flower ball ภายใต้การแนะนำของผู้สอนได้อย่างประหยัด	- ระบุเหตุผลที่ใช้ตัดสินใจระดับความพอประมาณของคนในการจัด Flower Ball ได้	- ระบุว่า “ชอบมากค่ะที่ได้ให้หนูนำหลักความมีเหตุผลมาใช้ในการจัดดอกไม้”	- ใช้เหตุผลในการทำงาน เช่น ใช้ดอกไม้ใบไม้ ขนาคเล็กเพราะทำขึ้นงานขนาดเล็ก
5	- นำความรู้ในการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็น Flower Holder ได้	- ระบุว่า “รู้สึกกระตือรือร้นเลยอยากจะทำดอกไม้เร็วๆ...”	- ประดิษฐ์ Flower holder และช่อดอกไม้ทรงกลมได้อย่างประหยัด	- ระบุในอนุทินได้ว่าจะต้องทำอย่างไร จึงจะเกิดภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	- ระบุว่า “ควรเก็บเงินไว้ส่วนหนึ่งเพื่อเวลาที่ทำเป็นจะได้ไม่ลำบาก”	- ช่วยกันวางแผนการจัดโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
6	- นำความรู้ในหลักศิลป์ การใช้สี การดูแลรักษาดอกไม้ ไปใช้ในการจัดได้	- ระบุว่า “รู้สึกว่าเป็นการจัดที่ง่ายมาก และใช้เวลาไม่นาน”	- จัดดอกไม้แบบอิเคบานะอย่างง่ายได้คนละ 1 ชิ้น	- วางแผนการใช้และเก็บดอกไม้ใบไม้เพื่อจะได้มีใช้ในวันต่อไป	- ระบุว่า “ภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น”	- ใช้เศษวัสดุในการประดิษฐ์แจกัน ทำให้ลดขยะ
7	- นำความรู้ในการจัดดอกไม้ประดับต้นไม้มาใช้ได้อย่างเหมาะสม	- ระบุว่า “รู้สึกภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ร่วมกันทำ..”	- จัดดอกไม้ประดับต้นไม้ได้อย่างประหยัด	- ระบุว่า “ก่อนจะปักดอกไม้จะทำให้เก็บน้ำซึ่งช่วยให้ดอกไม้ที่ยาวช้ำ”	- ระบุตรงกันว่าชอบการเรียนการสอนเป็นกลุ่มแบบนี้มากอยากให้มีโอกาสให้มีโอกาส	- พุดจากับเพื่อน ด้วยเหตุผล - มีน้ำใจช่วยเหลือกัน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ก ร ร	ผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์					
	การจัดดอกไม้			ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
	Cognitive Domain	Affective Domain	Psychomotor Domain	Cognitive Domain	Affective Domain	Psychomotor Domain
8	ผู้เรียน - ระบุว่า “รู้เทคนิคและรูปแบบการจัดที่หลากหลาย รวมถึงการจัดตกแต่งภาชนะ”	ผู้เรียน - ระบุว่า “วันนี้เป็นการจัดที่ผ่อนคลาย เพราะเราสามารถแต่งเติมได้ตามอัธยาศัย”	ผู้เรียน - จัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารอย่างประหยัดได้ คนละ 1 ชิ้น	ผู้เรียน - ระบุว่า “ใช้ขวดน้ำพลาสติกมาเป็นภาชนะไม่ต้องเสียเงินไปซื้อภาชนะมาใส่”	ผู้เรียน - ระบุว่า “ไม่ต้องหุหุราแต่สามารถนำของที่ไม่มีแพงหรือมีอยู่แล้วมาใช้ให้เกิดความสวยงามและมีประโยชน์”	ผู้เรียน - จัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหารได้เองโดยไม่ต้องเสียค่าจ้าง และเป็น การประหยัดเงิน
9	- ได้รับความรู้และเทคนิคการร้อยมาลัยที่เป็นพื้นฐาน	- ระบุว่า “รู้สึกสนุกมากเลยคะ ... แบบของที่เขารวทั้งน่ารัก และเก๋กว่าเยอะเลยคะ”	ผู้เรียนประดิษฐ์มาลัยข้าวสวยอย่างง่ายภายใต้คำแนะนำของผู้สอนได้	- ระบุว่า “เลือกดอกบานเพราะเปิดช่องโหว่ได้มากกว่าและเหมาะกับผู้ที่หัดร้อยมาลัย”	- ระบุว่า “ทำให้เห็นวัฒนธรรมที่ดีงามมากมายที่ควรแก่การอนุรักษ์”	- ระบุว่า “การร้อยมาลัยข้าวสวยเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอีกทางหนึ่ง”
10	- เชื่อมโยงความรู้ในการจัดดอกไม้กับสิ่งต่างๆ รอบตัวได้อย่างถูกต้อง	- ระบุว่า “เป็นการเปิดโลกทัศน์ของเราให้ขยายกว้างขึ้น ไม่ใช่มีเฉพาะในห้องเท่านั้น”	-	- ยกตัวอย่างวัสดุในการจัดดอกไม้ผ่านมุมมองของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	- ระบุว่า “มองอะไรก็นึกถึงความพอเพียง คิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะเป็นการพอเพียง”	-
11	- ระบุว่า “เรียนรู้การรักษาความสดของดอกไม้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการจัดดอกไม้”	- ระบุว่า “สนุกกับการหาดอกไม้ใบไม้ เป็นการจัดดอกไม้้นอกสถานที่ที่สนุกดี”	- จัดช่อดอกไม้แบบยาวได้อย่างประหยัด คนละ 1 ชิ้น	- ระบุว่า “เก็บดอกไม้ที่จะจัด เพราะถ้าเหลือก็จะต้องทิ้ง”	- ระบุว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้กับชีวิตในทุกๆ วัน ได้เพียงแต่เรามีสติ”	- เก็บดอกไม้ใบไม้เท่าที่จำเป็น และเหลือทิ้งน้อยมาก - ตัดใบไม้โดยคำนึงถึงทัศนียภาพ
12	- ระบุว่า “การจัดดอกไม้ประเภทนี้เน้นการจัดดอกไม้เรียงเป็นแถว หรือเรียงแบบเป็นวงกลม”	- ระบุว่า “ชอบที่สุดเลยคะ เป็นการจัดที่สนุกมากที่สุด เป็นการใช้จินตนาการโดยไม่มีข้อจำกัด”	- จัดดอกไม้โดยใช้เทคนิค Jewel ได้ อย่างประหยัด และมีความคิดสร้างสรรค์	- นำเสนอผลงานกลุ่มเพื่อสื่อถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจไปใช้ในด้านการเกษตรอย่างสร้างสรรค์	- กระตือรือร้นช่วยกันแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	- จำลองการบริหารที่ดิน โดยแบ่งที่ดิน (oasis) เป็น 3 ส่วน ปลูกพืชผัก (ดอกไม้) แบบผสมผสาน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ก ร ร	ผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์					
	การจัดดอกไม้			ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
	Cognitive Domain	Affective Domain	Psychomotor Domain	Cognitive Domain	Affective Domain	Psychomotor Domain
13	ผู้เรียน - ระบุว่า “นำ ความรู้ที่เคยจัด ดอกไม้แบบ ธรรมดา มาใช้ใน การจัดดอกไม้ แบบจิว”	ผู้เรียน - ระบุว่า “สนุก ดีครับ การประดิษฐ์ แบบนี้ชอบมาก ครับ และมีดอกไม้ มาตกแต่งทำให้ สวยงามดีครับ”	ผู้เรียน - นำดอกไม้ไปใช้ ตกแต่งเพิ่มเติม ผลงานของตนได้ อย่างสร้างสรรค์	ผู้เรียน - ระบุว่า “ไม่ต่อ ราคาเกษตรกร จนเกินไป...ไม่ ลงทุนเมื่อมีความ เสี่ยง”	ผู้เรียน - ระบุว่า “ธุรกิจที่ บริหารงานโดยใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงธุรกิจนั้น ย่อมมีความมั่นคง มากกว่า”	ผู้เรียน - จัดตกแต่งร้าน โดยคำนึงถึงการ นำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้
14	- ระบุว่า “รู้จัก ดอกไม้มากขึ้น รู้ว่าขายกลางคืน มากกว่า เพราะ ดอกไม้จะสดกว่า ดูแลรักษาง่ายกว่า”	- รู้สึกสนุกสนาน ในการเดินชม ปากคลองตลาด แม้ว่าอากาศจะ ร้อนก็ตาม	- ดอกไม้ตาม แนวทางของตนได้ คนละ 1 ชิ้น	- ยกตัวอย่างวัสดุ ในการจัดดอกไม้ ผ่านมุมมองของ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	- ระบุว่า “ควรจะ วางแผนการซื้อ ให้ดี ซื้ออย่าง พอประมาณ เลือกใช้ดอกไม้ที่ ปลูกในไทย”	-
15	- นำความรู้พื้นฐาน มาใช้ในการจัด ดอกไม้ตาม แนวทางของตนได้	- มีความ กระตือรือร้น ตั้งใจ ในการจัดดอกไม้ เพื่อนำเสนอ	- ออกแบบการจัด ดอกไม้ตาม แนวทางของตนได้ คนละ 1 ชิ้น	- อธิบายการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไปปรับใช้ ในการจัดดอกไม้ ของคนได้อย่าง เหมาะสม	- พยายามนำ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไป สอดแทรกใน ชิ้นงานของตน	- นำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้ในการ จัดดอกไม้ได้ตาม แนวทางของ ตนเอง

3. การทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Posttest)

การทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน (Posttest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของนิสิตในเรื่อง ที่มา ความสำคัญ แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขคุณธรรมและความรู้ รวมถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน ภาคการเกษตร และตามแนวทางของตน จากแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน (Posttest) พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.17 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผู้เรียนได้คะแนนสูงสุด 27 คะแนน และ คะแนนต่ำสุด 17 คะแนน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน (Posttest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มตัวอย่าง	ผลการประเมินก่อนจัดกิจกรรม		คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด
	\bar{X}	SD		
นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	24.17	2.508	27	17

(n = 29)

4. การเปรียบเทียบผลคะแนนของแบบทดสอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอน

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 24.17$ และ 16.52 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบผลคะแนนของแบบทดสอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้
สอศแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอน

(n = 29)

คะแนน	n	\bar{X}	SD	t	p
ก่อนการสอน	29	16.52	3.007	-14.892	.000
หลังการสอน	29	24.17	2.508		

5. ทักษะของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอศแทรกปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง

การนำเสนอข้อมูลทักษะของผู้เรียนต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้
สอศแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อและรายคน
ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ในการประเมินระดับทักษะออกเป็น 3 ระดับ คือ ผู้ตอบมีทักษะที่ดีต่อวิชา
ผู้ตอบมีทักษะเป็นกลางต่อวิชา และผู้ตอบมีทักษะไม่ดีต่อวิชา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า
ผู้เรียนทั้งหมด (100%) มีทักษะที่ดีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สอศแทรก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ระดับทักษะของผู้เรียนที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้
สอศแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n = 29)

ระดับทักษะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- มีทักษะไม่ดีต่อวิชา (ช่วงคะแนนรวม 12.00 – 27.00)	-	-
- มีทักษะเป็นกลางต่อวิชา (ช่วงคะแนนรวม 28.00 – 43.00)	-	-
- มีทักษะที่ดีต่อวิชา (ช่วงคะแนนรวม 44.00 – 60.00)	29	100.00
รวม	29	100.00

$\bar{X} = 51.41$ คะแนน

เมื่อพิจารณาทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายข้อ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ พบว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีอย่างยิ่งต่อวิชานี้ 3 ประเด็น เรียงตามลำดับคือ วิชานี้เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.76$) น่าสนใจ มีกิจกรรมหลากหลาย ($\bar{X} = 4.62$) และจุดประกายความคิดที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ($\bar{X} = 4.55$)

ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชานี้ 8 ประเด็น เรียงตามลำดับคือ วิชานี้ทำให้นิสัยตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.48$) ทันสมัย นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.41$) ไม่มีมีกฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดมากเกินไป ไม่ปิดกั้นความคิดของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.34$) และไม่น่าเบื่อ ไม่มีกิจกรรมที่ซ้ำๆ ($\bar{X} = 4.28$) วิชานี้เป็นวิชาที่จำเป็นต้องเรียน เพื่อให้สามารถจัดดอกไม้ได้ ($\bar{X} = 4.17$) ผ่อนคลาย เรียนแล้วสนุก และ ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจอ่อนโยน รักธรรมชาติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ คือ 4.14 และนิสัยรู้สึกเสียสละแทนเพื่อนที่ไม่ได้เรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 4.03$)

มีเพียงประเด็นเดียว ที่ผู้เรียนมีทัศนคติเป็นกลาง คือ วิชานี้มีส่วนทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.48$) (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n = 29)

ลำดับที่	ทัศนคติต่อวิชา	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1	วิชานี้เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	24 (82.8)	3 (10.3)	2 (6.9)	-	-	4.76	0.58
2	น่าสนใจ มีกิจกรรมหลากหลาย	18 (62.1)	11 (37.9)	-	-	-	4.62	0.49

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ทัศนคติต่อวิชา	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3	วิชานี้เป็นวิชาที่ จุดประกายความคิดที่จะนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับ ใช้	16 (55.2)	13 (44.8)	-	-	-	4.55	0.51
4	ทำให้ท่านตระหนักในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	15 (51.7)	13 (44.8)	1 (3.4)	-	-	4.48	0.57
5	ทันสมัย นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	14 (48.3)	13 (44.8)	12 (6.9)	-	-	4.41	0.63
6	*มีกฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดมาก เกินไป ปิดกั้นความคิดของผู้เรียน	-	-	5 (17.2)	9 (31.0)	15 (51.7)	4.34	0.77
7	*น่าเบื่อ มีแต่กิจกรรมที่ซ้ำๆ	-	-	2 (6.9)	17 (58.6)	10 (34.5)	4.28	0.59
8	*ไม่จำเป็นต้องเรียน ใครๆก็ สามารถจัดดอกไม้ได้	-	-	4 (13.8)	16 (55.2)	9 (31.0)	4.17	0.66
9	ผ่อนคลาย เรียนแล้วสนุก	8 (27.6)	17 (58.6)	4 (13.8)	-	-	4.14	0.64
9	ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจอ่อนโยน รัก ธรรมชาติ	9 (31.0)	15 (51.7)	5 (17.2)	-	-	4.14	0.69
10	ท่านรู้สึกเสียค่าแทนเพื่อนที่ ไม่ได้เรียนวิชานี้	9 (31.0)	13 (44.8)	6 (20.7)	1 (3.4)	-	4.03	0.82
11	*มีส่วนทำลายธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	-	2 (6.9)	15 (51.7)	8 (27.6)	4 (13.8)	3.48	0.83
	รวม						4.28	0.27

หมายเหตุ: * ข้อคำถามนិเสธ

ตอนที่ 3 บทสะท้อนต่างมุมมอง

3.1 มุมมองของผู้สอน

ผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญในการจัดเรียนการสอน จากบันทึกหลังการสอนและจากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนตลอดการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนซึ่งเป็นผู้วิจัยดำเนินการสอน การจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ โดยผู้เรียนแสดงออกให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และประยุกต์แนวคิดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดดอกไม้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้พบว่า สิ่งที่ผู้เรียนระบุตรงกันหลายคนคือ ได้เรียนรู้ความประหยัดและความมีเหตุผล สิ่งที่ระบุแตกต่างเพิ่มเติมคือ เรียนรู้การวางแผนอนาคต การป้องกันปัญหา การตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้า การสร้างรายได้ การกระตุ้นเศรษฐกิจ การนำความรู้ควบคู่คุณธรรมไปใช้ ความขยันอดทน เห็นคุณค่า มีความพอเพียง รู้จักรักษาของ ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและชาญฉลาด รู้จักการประยุกต์ใช้ มีความภูมิใจ มีภูมิคุ้มกันที่ดี ดังที่นิสิตระบุในอนุทิน เช่น

“ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประหยัด ในตอนท้ายของเรื่อง เป็นการแสดงให้เห็นว่าหากเราประหยัด ไม่ถูกวิธีก็จะนำมาซึ่งผลเสียมากกว่าผลดี เพราะฉะนั้น การเรียนรู้การสร้างภูมิคุ้มกัน การวางแผนอนาคตไว้ล่วงหน้า จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยไม่คาดคิด”

“ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดดอกไม้ ควรเป็นของที่ผลิตโดยคนไทย เพื่อเป็นการสร้างรายได้ของสายอาชีพต่าง ๆ และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเองในการใช้จ่ายให้สอยและนำความรู้ควบคู่คุณธรรมไปใช้ พอประมาณในตนเอง ประหยัด ปรับเปลี่ยนรสนิยมและหันมาใช้ของไทย ขยัน อดทน นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทางที่สร้างสรรค์ มีคุณธรรม และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง มีเหตุผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ”

“...หลังจากที่หนูได้เรียนวิชาการจัดดอกไม้จบแล้ว หนูรู้สึกว่ หนูได้ประโยชน์ขึ้นทันตาเลยคะ เพราะหนูได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ทำให้หนูจัดดอกไม้ไม่เห็นคุณค่า ใช้วัสดุอุปกรณ์ด้วยความพอเพียง รู้จักรักษาของถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ของของตน รู้จักการประยุกต์ใช้ และทดแทนกัน ทำให้เกิดความภูมิใจในผลงาน”

“...หนูได้ใช้ความพอเพียงหลายอย่าง เช่น นำเศษผ้าที่เหลือใช้มาเย็บให้เป็นผลงานชิ้นใหม่ ในเรื่องความมีเหตุผล เช่น หนูได้พยายามใช้ใบไม้ที่มีขนาดใหญ่และกว้าง ดอกไม้ที่มีลักษณะค่อนข้างบาน เพื่อที่เวลาหนูนำมาปัก มันจะทำให้เนื้อที่ดูเต็มเร็วขึ้น อีกทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและชาญฉลาดอีกด้วย ส่วนในเรื่องการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เช่น หนูจะใช้โอเอซิสใส่ลงไปในกระถางก่อนปักดอกไม้ เพื่อชะลอความเหี่ยวเฉาของดอกไม้ให้ช้าลง และยังช่วยให้เราสามารถปักดอกไม้ได้ตรงตามรูปทรงที่เราต้องการอีกด้วย”

ในขณะที่เดียวกันในการจัดการเรียนสอนดังกล่าวผู้สอนได้มีโอกาสสอดแทรกความรู้ในการจัดการทรัพยากร การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การสร้างบรรยากาศและลดความตึงเครียด

การจัดการทรัพยากร

ในการจัดดอกไม้โดยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ผู้เรียนควรจะต้องมีความรู้ในการจัดการทรัพยากรต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ ดอกไม้ใบไม้ และเวลา เริ่มจากผู้สอนพยายามเป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียน เช่น การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วน หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกสบายในการปฏิบัติการ และเป็นการประหยัดเวลา

จากนั้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการจัดการทรัพยากร ภายในเวลาที่เหมาะสม พบว่าผู้เรียนสามารถจัดการทรัพยากรได้เป็นอย่างดี เช่น มีความกระตือรือร้นในการนำวัสดุอุปกรณ์มาและนำมาเผื่อผู้อื่น นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากร ดังที่ผู้เรียนระบุว่า

“วันนี้นำขวดกับกระดาษลังที่ตัดแล้ว มาจากบ้าน นอกจากของตนเองแล้ว ยังเอามาเพื่อเพื่อนคนที่ไม่มีด้วยเป็นการประหยัดและรักษาสິงแวดล้อมไปอีกทางหนึ่งได้ เพราะเพื่อนๆ ก็ไม่ต้องไปซื้อใหม่ เพื่อนำมาใช้ ซึ่งเราก็มีอยู่แล้ว ก็เอามาให้เพื่อนๆ ได้”

“วัสดุส่วนมากจะเป็นการเก็บมาจากข้างทาง สำหรับดอกไม้ นั้น จะเก็บจากดอกไม้ร่วง หล่นมาแล้ว แต่สำหรับใบไม้ จะตัดจากริมทางแต่อย่างไรก็ตาม การตัดมานั้นจะเป็นการตัดที่ไม่มากจนเกินไป จะตัดให้พอดีกับความต้องการที่ใช้ ซึ่งเป็นการนำความรู้ในเรื่องของการจัดการทรัพยากรมาประยุกต์ใช้ และผลที่ได้รับก็คือ ไม่ทิ้งทรัพยากรไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

นอกจากนี้ การกำหนดทรัพยากรอย่างจำกัดหรือจัดเตรียมให้เพียงบางส่วนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน ดังนี้

“มีความเพียงพอกับผู้เรียน และในการกำหนดจำนวนของดอกไม้ในครั้งแรก ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

“มีความรู้สึกว่าคุณจะต้องฝึกการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ว่าตนเองจะต้องจัดการอย่างไร เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่ได้รับให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าไม่ได้รับการฝึกเช่นนี้อาจจะทำให้ทุกคนไม่เกิดการจัดการทรัพยากรของตนเองให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อไปในอนาคต โดยทรัพยากรอาจจะถูกนำไปใช้อย่างสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์”

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น เริ่มจากการให้ผู้เรียนได้เห็นความคิดสร้างสรรค์จากผู้สอนและแหล่งต่างๆ เช่น รูปภาพ และเทคนิควิธีการจัดดอกไม้แบบต่างๆ ซึ่งผู้สอนได้สอดแทรกในขั้นตอนบรรยาย และสาธิต จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในมุมมองต่างๆ เช่น การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการกำจัดวัสดุเหลือใช้ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอเรื่องราวเพื่อสื่อถึงการนำเสนอ เศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้ และการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน ดังนี้

“นอกจากต้นยิปโซแล้ว อุปกรณ์ที่นำมาใช้ล้วนเป็นวัสดุเหลือใช้ เช่น หลอดกาแฟ ไม้เสียบลูกชิ้น และวัสดุที่สามารถหามาได้ตามธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ต่างๆ ที่สามารถเก็บได้ทั่วไปในมหาวิทยาลัย ถือเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการกำจัดขยะอีกทางหนึ่ง”

“การจัดดอกไม้เต็มไปด้วยความสนุกสนาน และช่วยกันออกความคิดสร้างสรรค์ ตั้งแต่การคิดพลอตเรื่อง และการลงมือตกแต่งดอกไม้ มีการนำดอกไม้และใบไม้มาใช้แทนผัก ใช้หญ้าแทนกองฟาง ใช้ดอกหญ้าแทนต้นข้าว ใช้เศษยิปโซแทนใบของต้นไม้ การปฏิบัติการครั้งนี้ทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ และได้เห็นความคิดสร้างสรรค์ของเพื่อนๆ ต่างกลุ่ม ซึ่งเป็นความคิดแปลกใหม่และน่ารัก เป็นการฝึกการใช้จินตนาการที่ดีมาก”

“การจัดดอกไม้ทำให้ได้รู้ว่าของที่มีอยู่รอบๆตัวเรา ที่เราเห็นว่าไม่มีค่า แต่เมื่อเราหยิบมาจัดเข้ากับองค์ประกอบอื่นๆ จะทำให้ของไร้ค่าชิ้นนั้นกลับมีคุณค่าขึ้นมาในทันที เช่น หลอดกาแฟ และไม่เสียลูกชิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเรามีความคิดสร้างสรรค์ในการคิดแปลงสิ่งต่างๆที่มีอยู่รอบตัวเราได้มากขนาดไหน”

การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

ในการเรียนการสอน ผู้สอนเปิด โอกาสให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ขึ้น เช่น ผู้สอนจัดเตรียมดอกไม้และใบไม้ให้ผู้เรียนเพียงบางส่วน กำหนดจำนวนดอกไม้ที่ใช้ สร้างสถานการณ์ในกิจกรรมช่วยพี่สาวจัดช่อดอกไม้ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ไขปัญหา ดังที่ระบุในอนุทิน ดังนี้

“ผู้สอนมีการเตรียมดอกไม้มาให้ผู้เรียนส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งให้ผู้เรียนเตรียมมาเอง การที่ดอกไม้ไม่พอหรือใบไม้ไม่พอ ทำให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ไขปัญหา และการแบ่งปันค่ะ”

“แต่ทุกคนถูกกำหนดให้ใช้ดอกกุหลาบได้คนละ 2 ดอกเท่านั้น ซึ่งก็ต้องคิดว่าทำอย่างไรจึงจะจัดออกมาสวยงาม เป็นการท้าทายความสามารถในการแก้ไขปัญหาของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี”

“จากกิจกรรมการช่วยพี่สาวในการทำช่อดอกไม้แบบกลม ได้คิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในยามคับขัน ซึ่ง ณ ขณะนั้น อาจจะมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ จึงต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รู้จักเอาสิ่งของต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวมาทำได้ง่ายที่สุด และประหยัดเวลา”

ในบางครั้งพบว่า ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอนได้ ดังที่นิสิตระบุในอนุทิน เช่น

“การจัดช่อดอกไม้แบบยาวในวันนี้ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการออกแบบผลงาน และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยเฉพาะปัญหาการจัดช่อดอกไม้ด้วยมือเดียว ซึ่งอย่างไรก็ตาม ผู้เรียนจะต้องใช้ความอดทน และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาให้ผ่านพ้นไปด้วยดี”

“จากการเรียนการสอนในการทำมาลัยชำร่วยในครั้งนี้ ทำให้ผู้เรียนสามารถประดิษฐ์มาลัยชำร่วยได้ อีกทั้งยังได้ฝึกการทำงานที่ต้องการความละเอียดและประณีต และนอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รู้จักแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าในปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานอีกด้วย เช่น การร้อยให้หน้าดอกเสมอกัน การรูดดอกไม้ออกจากเข็ม การผูกอุบะเข้ากับตัวมาลัย”

การสร้างบรรยากาศ และการลดความตึงเครียด

บ่อยครั้งการจัดการเรียนการสอนมีการสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งบางครั้งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ผู้สอนจึงพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่น่าเบื่อหน่าย หาวิธีสร้างบรรยากาศที่ดี เช่น การเปิดเพลงระหว่างการจัดดอกไม้ จัดรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสาธิต สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน ดังนี้

“ชอบการเปิดเพลงให้ฟังขณะจัดดอกไม้ คิดว่าเป็นการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี”

“เกิดบรรยากาศใหม่ๆ ในการจัดดอกไม้ เพราะออกไปจัดข้างนอก สดชื่นขึ้นกว่าเดิม”

“เป็นการเปลี่ยนแนวการสอนที่นั่งอยู่ในห้องเรียนเป็นออกมาเก็บดอกไม้พร้อมกับการจัดดอกไม้ข้างนอก เปลี่ยนบรรยากาศใหม่ ๆ เกิดแรงบันดาลใจของความคิดในการจัด”

3.2 มุมมองของผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนไม่สามารถสังเกต และรับรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวได้ทั้งหมด มุมมองของผู้เรียนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะสะท้อนสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนได้อีกทางหนึ่ง ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ผู้สอนมั่นใจมากขึ้นว่าการสอดแทรกในประเด็นต่างๆ ได้ผลกับผู้เรียนจริงๆ เช่น การฝึกให้กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าลองผิดลองถูก กล้าตัดสินใจ การฝึกใช้ความคิด คิดอย่างเป็นกระบวนการ คิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดวิเคราะห์หาคำตอบ การรู้จักการวางแผนการทำงาน และทำงานอย่างมีขั้นตอน การทำงานกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และการตระหนักถึงภาวะโลกร้อน นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เช่น เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ รอบตัว มีสมาธิ ใจเย็นขึ้น มีความรู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลิน มีความสุข และมีความภาคภูมิใจในตนเอง

การกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าลองผิดลองถูก กล้าตัดสินใจ

ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้กล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าลองผิดลองถูก กล้าตัดสินใจ จากสถานการณ์ต่างๆ เช่น ผู้สอนเปิดโอกาสและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น การใช้อิสระในการทำงานในขั้นตอนต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น การเลือกดอกไม้ การจัดดอกไม้ ผลที่ได้จึงทำให้ผู้เรียนเป็นคน กล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าลองผิดลองถูก กล้าตัดสินใจ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น

“จากกิจกรรมวันนี้ ทำให้ได้ประสบการณ์ดีตัว และกล้าคิดกล้าแสดงออก ต่องานต่างๆและการกระทำในอนาคต ซึ่งการแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวและไม่เป็นสิ่งที่ผิด”

“การจัดตอนแรกที่เขาวีก็จะบอกหลักการจัดการ หลังจากนั้นก็ให้เราทำต่อเอง โดยให้ออกมาเป็นตามแบบที่เรียน ก็ดี ทำให้เรากล้าลองผิดลองถูก”

“การปฏิบัติการในครั้งนี้ รู้สึกว่าตนเองกล้าคิดกล้าตัดสินใจมากขึ้น อาจเป็นเพราะที่ได้ให้อิสระในการเลือกดอกไม้ และการจัดตามความคิดของตนเอง ทำให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงาน”

การฝึกใช้ความคิด คิดอย่างเป็นกระบวนการ คิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดวิเคราะห์หาคำตอบ

ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้ฝึกใช้ความคิด คิดอย่างเป็นกระบวนการ คิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดวิเคราะห์หาคำตอบ จากกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอนจัดขึ้น เช่น การอภิปราย เกม และการระดมปัญญา ผลที่ได้จึงทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด คิดอย่างเป็นกระบวนการ คิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดวิเคราะห์หาคำตอบ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น

“เป็นเกมที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและเป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น นอกจากนั้นยังเป็นการเรียกสมาธิของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนให้มีจิตใจจดจ่อกับอาจารย์ผู้สอน”

“ทำให้ข้าพเจ้าได้ฝึกการคิดแบบมีกระบวนการ และมีลำดับขั้นตอน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของตนเองและเพื่อน ๆ ในกิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคิด มีลำดับขั้นตอนการคิด”

“เป็นกิจกรรมที่ดี เพราะทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม อีกทั้งยังเป็นเหมือนการฝึกให้ผู้เรียนใช้ความคิดเพื่อวิเคราะห์หาคำตอบ โดยการหาคำตอบจะมาจากผู้เรียนทุกคนภายในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เห็นคำตอบในมุมมองที่กว้างขึ้นมากกว่าการคิดหาคำตอบเพียงผู้เดียว”

การรู้จักการวางแผนการทำงาน และทำงานอย่างมีขั้นตอน

ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้รู้จักการวางแผนการทำงาน และทำงานอย่างมีขั้นตอน ซึ่งในการทำงานจำเป็นต้องมีการวางแผนการทำงาน เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและหาทางป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น การวางแผนและทำงานอย่างเป็นขั้นตอนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ในด้านทักษะ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้ง่ายขึ้นและทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น

“ในการจัดดอกไม้จะต้องมีการใช้ความคิดว่า จะต้องจัดดอกไม้อย่างไรให้ดูเหมาะสมกับภาชนะที่ประดิษฐ์ขึ้นมา ที่ต้องวางแผนก็เพราะป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งในการวางแผนนั้นจะต้องประกอบไปด้วย จะจัดในลักษณะใด ใช้ดอกไม้อะไร แล้วจะต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง อีกทั้งจะต้องเตรียมรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดอยู่ตลอด ก็เพื่อให้ดำเนินงานสามารถผ่านไปได้อย่างดีและผลงานที่ออกมามีความสมบูรณ์มากที่สุด”

“เป็นการสอนให้เรารู้จักวางแผน และทำงานอย่างมีลำดับขั้นตอน รู้จักบริหารเวลาให้เป็นฝึกให้เราคิด เพื่อที่เราจะนำไปใช้ในการทำงานหรือในการเรียนวิชาอื่นต่อไป”

การทำงานกลุ่ม และกระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติสังคม ในการเรียนการสอนบางครั้ง ผู้สอนจึงจัดให้มีกิจกรรมที่จำเป็นต้องอาศัยการทำงานกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จเพื่อฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่ม สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น

“การปฏิบัติการณ์ครั้งนี้ จะมีการปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงสามารถจัดสรรงานต่างๆ ให้แต่ละคนได้ โดยการเรียนการสอนแบบนี้จะทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นภายในกลุ่ม อีกทั้งยังช่วยให้งานสามารถเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว เพราะต่างคน ต่างมีหน้าที่ ที่แตกต่างกันไป โดยแต่ละหน้าที่ก็จะถูกจัดให้กับบุคคลที่มีความชำนาญในด้านนั้นๆ ผลงานที่ออกมาจึงมีคุณภาพ”

นอกจากนี้ ความสามัคคี การวางแผนการทำงาน การแบ่งหน้าที่และการทำงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการกลุ่ม ทำให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น

“ในการปฏิบัติจะต้องใช้ความสามัคคีเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นภายในกลุ่ม จึงแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อแต่ละคนเสร็จสิ้นหน้าที่ของตน ก็จะมาช่วยเหลือเพื่อนที่ยังทำไม่เสร็จทันที ทำให้ขั้นตอนของการปฏิบัติงานสามารถดำเนินผ่านไปได้อย่างดี ถึงแม้ว่าจะพบกับปัญหาต่างๆก็ตาม แต่ด้วยความสามัคคีของทุกคนในกลุ่ม จึงทำให้สามารถฟันฝ่าปัญหา และอุปสรรคไปได้”

“การปฏิบัติการณ์ในวันนี้ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการฝึกให้นิสิตได้รู้จักการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน รวมไปถึงการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้งานของกลุ่มสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรบุคคลของแต่ละกลุ่มเป็นอย่างดี และยังได้ฝึกทักษะการเข้าสังคม คือกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นของตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น”

“ทุกคนในกลุ่มต่างระดมความคิดเพื่อคิดเรื่องราวที่จะสื่อถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเกษตร เมื่อได้ข้อสรุปแล้ว ทุกคนก็จะแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบตามความถนัดของแต่ละคน การจัดดอกไม้แบบ jewel ก็เป็นไปอย่างสนุกสนาน ทุกคนในกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานของกลุ่มที่ได้จากความสามัคคีกันทำให้ประสบความสำเร็จ”

การตระหนักถึงภาวะโลกร้อน

การตระหนักถึงภาวะโลกร้อนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงการกระทำสิ่งต่างๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน เช่น การประหยัด การนำวัสดุเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ ดังที่นิสิตระบุในอนุทิน เช่น

“ดีค่ะ เป็นการใช้ออกไม้เก่าที่เหลือจากการใช้เมื่อวาน เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากรการเงิน บุคคล และแรงงาน แถมยังช่วยลดภาวะ โลกร้อน ได้ด้วย”

“การนำโอเอซิสก้อนเก่ากลับมาใช้ใหม่ การใช้ขวดน้ำและกระดาษลังในการทำแจกันและการใช้กระดาษ A4 ที่เหลือใช้มาทำเป็นก้านของช่อดอกไม้ ซึ่งหนูคิดว่าสิ่งที่ได้กล่าวมานี้ ล้วนเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดและเป็นการช่วยลดปัญหาภาวะ โลกร้อน ได้อีกทางหนึ่ง... หนูจะคิดอยู่เสมอว่า สิ่งที่เราทิ้งลงขยะ ไปนั้น มันยังสามารถเอาไปทำอะไร ได้อีกบ้าง ซึ่งมันจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหภาวะ โลกร้อนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้อีกด้วย”

การเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ รอบตัว

ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ มากขึ้น ซึ่งนอกจากการที่ผู้สอนสังเกตเห็นได้ จากการนำเศษวัสดุ และวัสดุต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดดอกไม้ ยังพบว่าผู้เรียนระบุถึงการรู้จักคุณค่าของสิ่งต่างๆ ลงในอนุทิน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอนไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น

“ผมเต็มทีครับ พยายามหาวัสดุที่คนอื่นใช้ไม่ได้มาประยุกต์ให้เข้ากับงานของเรา เป็นการรู้จักถึงคุณค่าของอุปกรณ์ครับ”

“วัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่จะหาได้ตามธรรมชาติ อาทิ ใบไม้ ดอกไม้ ต้นหญ้า ซึ่งอาจมองดูไม่มีประโยชน์ในสายตาของคนอื่น แต่เราเลือก เพื่อที่จะนำมาจัดช่อดอกไม้ให้เกิดความสวยงาม และดูมีค่ามากยิ่งขึ้น”

“วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ และตกแต่ง หาได้ตามข้างทาง ทำให้เรารู้สึกว่าทุกอย่างที่เราเห็นนั้นมีคุณค่า แล้วแต่ว่าเราจะใช้มันหรือไม่เท่านั้นเอง”

“มีการนำขวดพลาสติกที่ใช้แล้วมาเป็นภาชนะในการจัดดอกไม้อีกครั้ง ซึ่งทำให้เห็นคุณค่าของเหลือใช้... ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหลือใช้ หรือใช้แล้ว เลือกใช้อย่างประหยัดและเห็นคุณค่า”

การมีสมาธิ ใจเย็นขึ้น

การจัดดอกไม้สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมาธิและใจเย็นขึ้น โดยเฉพาะการร้อยมาลัย ซึ่งการมีสมาธิ และใจเย็นขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ผู้สอนสังเกตเห็นได้ยาก แต่สามารถรับรู้ได้ง่ายเมื่อผู้เรียนระบุนิออนุทิน เช่น

“..วันนี้ถือเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง โดยนำความรู้ที่ได้เรียนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งยังสร้างสมาธิในการจัดช่อดอกไม้โดยจัดดอกไม้อย่างเบามือ เพื่อไม่ให้ดอกไม้เหี่ยวเฉา”

“การร้อยมาลัยในวันนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกตัวเองใจเย็นและตั้งใจทำมาก ไม่รู้เหมือนกันในการหยิบดอกไม้แต่ละดอก ในการร้อยแต่ละครั้ง มันมีความตั้งใจและความหมายมาก ในการที่เราจะนำไปให้ใครซักคน”

“การจัดดอกไม้วันนี้เป็นการทำมาลัยชั่วคราว ซึ่งจะต้องใช้ความประณีต และใจเย็นกว่าการจัดดอกไม้แบบทั่วไป แต่การทำมาลัยชั่วคราวในวันนี้ก็ทำให้เราสุขุมและใจเย็นขึ้น และเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมไทยมากขึ้น”

การมีความรู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลิน มีความสุข

ผู้เรียนมีความรู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลิน และมีความสุข เมื่อได้จัดดอกไม้ ดังที่ผู้เรียนระบุในอนุทิน เช่น

“รู้สึกว่าเป็นการจัดที่ผ่อนคลาย เพราะเราสามารถแต่งเติมได้ตามอัธยาศัย และอุปกรณ์ก็สามารถหาได้ง่าย โดยการใช้อุปกรณ์ที่เคยจัดดอกไม้แบบ Ikebana มาใช้ใหม่”

“การจัด Flower Ball ในวันนี้ง่ายและสนุกมากค่ะ เพลินดี อีกทั้งยังให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ในหลายๆแบบ ผลงานที่ออกมา จึงเป็นที่น่าพอใจมากค่ะ เนื่องจากว่าการเรียนในครั้งที่แล้วเป็นพื้นฐานในครั้งนี้”

“จากการปฏิบัติวันนี้ดีค่ะ เหมือนเป็นการทวนความรู้ และเพิ่มความรู้ในส่วนที่ยังไม่รู้ และยังมีความสุขในการจัดดอกไม้และปฏิบัติกร้อยมาลัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองรัก และชอบด้วย”

การมีความภาคภูมิใจในตนเอง

ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของผลงานทั้งของตนเองและของเพื่อน ภูมิใจในความสามารถของตนและกลุ่ม ภูมิใจในการช่วยเหลือเพื่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้สอนสังเกตเห็นได้ยาก แต่สามารถรับรู้ได้ง่ายเมื่อผู้เรียนระบุในอนุทิน เช่น

“...จะยากตรงที่เราจะต้องร้อยอย่างเบามือ ไม่ให้ก้านดอกไม้แตก จำเป็นจะต้องใช้ความละเอียดลออเป็นอย่างมาก แต่ฉันก็รู้สึกดีใจที่ได้ปฏิบัติ เพราะเป็นการร้อยมาลัยครั้งแรก ซึ่งถือเป็นความภูมิใจอย่างมากของฉัน”

“...การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้เราเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น เพราะว่าในชีวิตจริงเราไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว และเมื่อผลงานเสร็จสมบูรณ์ ก็จะรู้สึกภาคภูมิใจ ไม่เพียงแต่เฉพาะในผลงานของตนเองเท่านั้น เพราะเราได้มีส่วนร่วมในผลงานที่สำเร็จของเพื่อนๆในกลุ่มด้วย”

“รู้สึกภูมิใจในผลงานของกลุ่มตนเองเพราะเป็นผลงานที่เราได้ช่วยกันทำขึ้นมา การนำเสนอผลงานเป็นไปอย่างสนุกสนานแต่แฝงไปด้วยสาระ นอกจากนี้ยังภูมิใจที่ทุกคนในกลุ่มต่างช่วยกันทำงาน ทุกคนมีความสำคัญด้วยกันหมด เพราะสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในผลงานชิ้นนี้”

“ในวันนี้ได้ช่วยเพื่อน แก้ปัญหาต่างๆ ในการจัด และช่วยออกแบบให้ใหม่ ทำให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก”

ข้อวิจารณ์

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ การพัฒนาวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการเรียนรู้ และทัศนคติของผู้เรียน

การพัฒนาวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการจัดดอกไม้ ถือเป็นแนวทางหนึ่งในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสู่สถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถยึดมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต การที่ผู้เรียนซึ่งจะเป็นกำลังหลักของประเทศชาติในอนาคตมีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ย่อมทำให้สังคมไทยมีความสุขและความเจริญยั่งยืน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2550: 5) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) โดยมุ่งเน้นนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

เมื่อดำเนินการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเสร็จสิ้นแล้ว พบว่ารายวิชาดังกล่าวมีความเหมาะสมกับผู้เรียนระดับปริญญาตรี ทั้งด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และคุณลักษณะของผู้เรียน ดังรายละเอียด

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าว ผู้สอนได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับ สุภาพ นัตรภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่า การสอนจะเป็นที่น่าสนใจของผู้สอนและผู้เรียนมากขึ้น ถ้าผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้มีหลาย ๆ วิธีประสมประสานกัน จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านสติปัญญาและการทำงานร่วมกัน ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย และควรมีความต่อเนื่องของกิจกรรม ซึ่งในวิชานี้การจัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง (3 ชั่วโมง) มีกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับผู้เรียนที่ระบุในอนุทินว่า “ผู้สอน...หาวิธีการนำเสนอและรูปแบบการสอนที่หลากหลาย ไม่น่าเบื่อและสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย...”

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการประเมินทัศนคติที่พบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีอย่างยิ่งต่อวิชาในประเด็น วิชาที่น่าสนใจมีกิจกรรมหลากหลาย ($\bar{X} = 4.62$)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในวิชานี้ ครอบคลุม การระดมปัญญา กรณีตัวอย่าง เกม การสาธิต การปฏิบัติการ การอภิปรายทั้งชั้น การถาม – ตอบ การเรียนแบบร่วมมือกัน ประสบการณ์จำลอง และทัศนศึกษา

การระดมปัญญา ผู้สอนใช้การระดมปัญญาในกิจกรรมที่ใช้ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน สอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2537: 68) ที่กล่าวว่า การระดมปัญญาเป็นวิธีที่ใช้ได้ดี เมื่อผู้สอนต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ สุภาพ นัตรภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่า การระดมปัญญาช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ได้ผลผลิตใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ เสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างรื่นรมย์ มีบรรยากาศที่สร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ได้ข้อคิดที่มีความหลากหลายน่าสนใจ

กรณีตัวอย่าง ผู้สอนนำเสนอกรณีตัวอย่างให้กับผู้เรียน โดยใช้สื่อการ์ตูน เรื่องชินจังจอมแก่น เพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดภูมิคุ้มกันในมิติเศรษฐกิจ สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาของตัวการ์ตูนในเรื่อง จากนั้นจึงให้ผู้เรียนอภิปรายร่วมกันถึงสาเหตุของปัญหา และความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของตัวการ์ตูน พร้อมทั้งสมมติตนเองว่าถ้าเป็นตัวการ์ตูนนั้น จะแก้ไขปัญหายังไง ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด หาวิธีการแก้ปัญหามา

สถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับ สุภาพ ฉัตรภรณ์ (2548ก) ที่ระบุการใช้กรณีตัวอย่าง ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหาาร่วมกัน ได้พัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์หาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ได้ประยุกต์ความรู้และทักษะสอดคล้องกับความเป็นจริง และสอดคล้องกับคารกา วรรณวนิช (2549) ที่กล่าวว่า การใช้กรณีตัวอย่างเพื่อฝึกให้ผู้เรียนเผชิญหรือแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลาย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีมุมมองกว้างขึ้น

เกม ผู้สอนละลายพฤติกรรมและนำเข้าสู่เนื้อหาโดยใช้เกม เด็กมีปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยร่วมกันแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้เพื่อนนิสิตทายคำตอบส่งผลต่อการละลายพฤติกรรม ผู้เรียนสนุกสนาน ได้รับความรู้ และนำเข้าสู่บทเรียน โดยสามารถนำมาอภิปรายต่อเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อีกด้วย นอกจากนี้ เกมที่สามารถทบทวนความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนคือ เกม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยมีบัตรคำองค์ประกอบต่างๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมงกุฎดอกไม้ ให้ผู้เรียนแข่งกันเรียงกลุ่มคำให้ถูกต้อง ซึ่งพบว่าผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้ รู้สึกสนุกสนาน และนำเข้าสู่บทเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สุภาพ ฉัตรภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่า การใช้เกมในการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเพลิดเพลินสนุกสนาน เป็นวิธีที่ดีสำหรับการเรียนรู้เพื่อฝึกใช้ความคิดในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีการอภิปรายต่อท้ายเพื่อขยายความคิดของผู้เรียน และเกมสามารถกระตุ้นและชักจูงความสนใจของผู้เรียนในเนื้อหาวิชานั้น และสอดคล้องกับคารกา วรรณวนิช (2549) ที่กล่าวว่า เกมเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้จากการเล่น

การสาธิต ในการจัดการเรียนการสอน 15 ครั้ง ผู้สอนสาธิตควบคู่ไปกับการปฏิบัติการของผู้เรียน 13 ครั้ง ซึ่งพบว่า การสาธิตกระตุ้นความสนใจได้ดี ผู้เรียนตั้งใจชมการสาธิตทุกครั้ง ผู้สอนอธิบายวิธีทำทุกขั้นตอนพร้อมสอดแทรกเทคนิคและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนปฏิบัติการได้ดีเพราะมีโอกาสได้ยีนคำอธิบายและได้เห็นขั้นตอนพร้อมๆ กัน และผู้เรียนได้ทำตาม โดยมีผู้สอนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับสุภาพ ฉัตรภรณ์ (2548ก) ที่ระบุว่า การสาธิตกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดี เป็นการเรียนรู้อย่างกระจำจัด เพราะผู้เรียนมีโอกาสทั้งได้ยินคำอธิบายและได้เห็นขั้นตอนหรือวิธีการประกอบกันด้วย

การปฏิบัติการ ในการจัดการเรียนการสอน 15 ครั้ง ผู้เรียนได้ปฏิบัติการ 13 ครั้ง ในการปฏิบัติการ ผู้เรียนได้ฝึกการวางแผนและการทำงานทั้งที่เป็นงานเดี่ยว และงานกลุ่ม ร่วมแสดงความคิดสร้างสรรค์ ได้พัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม การวางแผน และทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ร่วมกัน ฝึกการจัดการทรัพยากร นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้จริง โดยเฉพาะการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้ โดยผู้เรียนได้นำองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้ในการจัดดอกไม้ เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ เป็นนามธรรม การแปลงสิ่งที่ เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ สุนทรภรณ์ (2548ก) ที่ระบุว่า การปฏิบัติการทางคหกรรมศาสตร์ เป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม โดยตรงในการวางแผน การจัดการ และดำเนินการทั้งเป็นส่วนบุคคล และเป็นกลุ่ม ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ทรัพยากรเป็น และจัดการทรัพยากร ได้อย่างคุ้มค่า ได้สรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการปฏิบัติการ และนำหลักการหรือทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ กับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ การปฏิบัติการเป็นการให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกทำ กิจกรรมภายใต้คำแนะนำ และการดูแลจากผู้สอน ได้เรียนรู้จากสิ่งที่ เป็นรูปธรรม แทนนามธรรม ทำให้ความเข้าใจในสิ่งที่เข้าใจยากกลายเป็นสิ่งที่เข้าใจง่ายขึ้น และยังเป็น การเพิ่มประสบการณ์การทำงาน และเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย

การอภิปรายทั้งชั้น หลังจากผู้เรียนร่วมเล่นเกม ฟังบรรยาย ดูการ์ตูน ละครต่างๆ หรือร่วม ทำกิจกรรมต่างๆ ผู้สอนจะร่วมอภิปรายกับผู้เรียนทั้งชั้น เพื่อตรวจสอบความคิด ความเข้าใจ ให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก ฝึกใช้ความคิด สอดคล้องกับสุนทรภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่า การอภิปรายทั้งชั้น ทำให้ผู้เรียนรับรู้สิ่งต่างๆ ร่วมกัน มีส่วนร่วมในการสำรวจความคิดเห็นของเพื่อนๆ ทั้งชั้น กระตุ้นให้ผู้เรียนเสนอความคิดที่มีประโยชน์ ช่วยแก้ปัญหา ความเข้าใจผิด ซึ่งวิธีนี้มีประสิทธิภาพมาก เมื่อใช้หลังจากการนำเสนอ หรือภาพยนตร์ที่ต้องมีการวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการนำเสนอ หรือภาพยนตร์

การถาม - ตอบ ในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง ผู้สอนมีการถามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้กิจกรรมเกิดความต่อเนื่อง กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ และกล้าแสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิดใน ทิศทางที่ถูกต้อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ตรงกับผู้สอน สอดคล้องกับสุนทรภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่า คำถามเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนคิด

ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถที่จะสรุปความเนื้อหาที่สำคัญให้ตรงประเด็น และตอบได้ตรงคำถาม และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามเป็นการดึงดูความสนใจของผู้เรียน ที่ดี และมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนจำคำตอบได้นาน และสอดคล้องกับ อภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ที่กล่าวว่า คำถามช่วยส่งเสริมทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นความสนใจ ทำให้ผู้เรียนตื่นตัว สนใจเรียนดี ขึ้น ขยายความคิดและแนวทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี

การเรียนแบบร่วมมือกัน ในการจัดการเรียนการสอนมีหลายกิจกรรมที่เน้นการเรียนและทำงานแบบร่วมมือกัน เช่น กิจกรรม Walk rally ที่ให้ผู้เรียนรับผิดชอบร่วมกันเป็นกลุ่ม กิจกรรมการนำเสนอการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการเกษตร กิจกรรมการจัดดอกไม้ประดับต้นไม้โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติสังคม ซึ่งในแต่ละกลุ่ม ได้วางแผนการจัดการ ทั้งการออกแบบความคิดสร้างสรรค์ การจัดการทรัพยากร ฝึกการทำงาน จัดสรร แบ่งหน้าที่และทำงานร่วมกัน ช่วยกันรับผิดชอบ นอกจากนี้ ได้ฝึกความสามัคคี ความอดทน ใช้เหตุผลในการทำงาน เห็นคุณค่าของการทำงานกลุ่ม ภูมิใจในผลสำเร็จร่วมกัน และภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือกัน เชื่อมมั่นในตนเอง และเห็นความสำคัญของพลังกลุ่ม สอดคล้องกับสุภาพ ฉัตรภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือกันไม่ได้มุ่งเฉพาะพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงพัฒนาการทางสังคม และพึ่งพากัน และเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งมีผลดีต่อผู้เรียน คือ ช่วยพัฒนาความคิด วิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม และทักษะสังคม มีความผูกพันกับเพื่อนร่วมกลุ่ม มีเจตคติทางบวกต่อวิชาเพิ่มมากขึ้น กระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทำและรับผิดชอบ และพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น

ประสบการณ์จำลอง ในการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 5 กิจกรรมช่วยพี่จัดช่อดอกไม้และครั้งที่ 12 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร มีการนำเทคนิคประสบการณ์จำลองมาใช้โดยเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสบการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนและรู้สึกสนุกสนาน ได้วิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น มีอิสระในการแสดงออก ได้ประยุกต์ความรู้และทักษะให้สอดคล้องกับความเป็นจริง หาแนวทางการแก้ปัญหาได้หลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับสุภาพ ฉัตรภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์จำลองเป็นวิธีที่เน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแต่ละคนมีโอกาสมีส่วนร่วมตามความต้องการของตน ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและสนุกสนาน อยากเรียนภายใต้

สถานการณ์ที่ผู้สอนจำลองขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ มีอิสระในการแสดงออก ได้ประยุกต์ความรู้และทักษะให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ได้แนวทางการแก้ปัญหาจากหลายมิติ และหลายรูปแบบ

ทัศนศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 10 และ 14 ผู้เรียนได้ทัศนศึกษา ณ ตลาดนัดสวนจตุจักรและปากคลองตลาด ตามลำดับ เพื่อศึกษาความรู้จากสภาพจริงรวมถึงสินค้าต่างๆ ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดดอกไม้ เข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของธุรกิจร้านดอกไม้ในปัจจุบัน ได้ประสบการณ์จากการสำรวจสินค้า นอกจากนี้ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์สินค้าต่างๆ โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ เช่น การใช้วัสดุที่ลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การใช้วัสดุใกล้ตัวหรือไม่มีคุณค่ามาเพิ่มมูลค่าของพ่อค้าแม่ค้า พร้อมทั้งให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นอย่างเสรีในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับร้านค้าต่างๆ สอดคล้องกับสุภาพนัฏธาราภรณ์ (2548ก) ที่กล่าวว่าทัศนศึกษา เป็นวิธีการนำผู้เรียนไปดูงานและศึกษาสถานการณ์และสถานที่ต่างๆ เพื่อศึกษาหาความรู้จากสภาพจริง ได้ประสบการณ์จากการสำรวจ ผู้เรียนจะได้แนวความคิดใหม่ๆ เกิดความริเริ่มและมองโลกกว้างขึ้น เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างห้องเรียนและประสบการณ์ภายนอก ทำให้แนวคิดของวิชานั้นๆ มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น

คุณลักษณะของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความหลากหลายทั้งด้านเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะและสาขาที่ศึกษา และเกรดเฉลี่ยสะสม กล่าวคือ ผู้เรียนมีทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยมีเพศชายประมาณ 1 ใน 3 ของผู้เรียนทั้งหมด มีอายุระหว่าง 19 - 24 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 - 4 ผู้เรียนมากกว่าครึ่งเล็กน้อยเป็นนิสิตสาขาเกษตรศาสตร์ศึกษา ที่เหลือเป็นนิสิตสาขาพลศึกษา เศรษฐศาสตร์การเกษตร รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ วรรณคดี ปฐพีวิทยา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ตามลำดับ และผู้เรียนมีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.01 ถึง 3.50 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ด้านทักษะโดยเฉลี่ย พบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะการจัดดอกไม้ได้เป็นอย่างดี (ตารางที่ 6) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า วิชานี้เหมาะสมสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะนิสิตสาขาเกษตรศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์เท่านั้น

ผลการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการสอน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 3 ชั่วโมง โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการจัดดอกไม้ ให้กับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ก่อนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 24.17$ และ 16.52 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่านิสิตเกิดการเรียนรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สามารถพิจารณา ผลการเรียนรู้ 2 ประเด็น คือ ผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ 3 ด้าน

ผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในองค์ประกอบต่างๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมี ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้ง่อนไขคุณธรรมและความรู้ เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติต่างๆ คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ในกลุ่มต่างๆ คือ เกษตรกร ธุรกิจเอกชน และตามแนวทางของตน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความพอประมาณ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ดอกไม้ในท้องถิ่น ใช้แต่ละส่วนให้เกิด ประโยชน์สูงสุด หยิบดอกไม้/ใบไม้เพียงพอกับการใช้ และจัดการทรัพยากร โดยคำนึงถึงการ เบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

ความมีเหตุผล ผู้เรียนมีเหตุผลในการเลือกดอกไม้และใบไม้ให้เหมาะสมกับชิ้นงาน เลือก เก็บดอกไม้ที่มีความทนทาน โดยดูจากความหนาและความงามมันของใบ รู้จักทำงาน และแบ่งงาน อย่างมีเหตุผล เลือกคนให้เหมาะสมกับงาน พุดคุย ปรีภษางาน ตัดสินใจ และเสนอความคิดเห็นด้วย เหตุผล

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ผู้เรียนตัดดอกไม้ได้น้ำเพื่อไม่ให้ดอกไม้เหี่ยวง่าย ห่อ Flower Holder ที่ทำจากกระดาษด้วยพลาสติกเพื่อกันน้ำ คิดอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต พร้อมวิธีรับมือกับปัญหา/ผลกระทบนั้น

ในการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียนเพื่อให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น จำเป็นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานคือ

ความรู้ ผู้เรียนมีความรอบรู้โดยตั้งใจฟังผู้สอน รู้จักเลือกดอกไม้ที่มีความเหมาะสมและทนทานมาใช้ในการจัดดอกไม้ รู้คุณสมบัติของดอกไม้ รู้ขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ในการจัดดอกไม้ มีความรอบคอบ ตรวจสอบความเรียบร้อยของชิ้นงาน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์มา ในการตัดแบ่งวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ มีการคำนวณก่อนว่าจะต้องใช้จำนวนเท่าไรเพื่อความรวดเร็วในการตัดแบ่ง และความประหยัด ระมัดระวังในเรื่องของการใช้อุปกรณ์หรือดอกไม้ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ดูแลรักษาดอกไม้ไม่ให้เหี่ยวเฉา ระมัดระวังในการตัดหนามดอกกุหลาบ ผู้เรียนตั้งใจทำงาน และไม่เกิดอุบัติเหตุใดๆ

คุณธรรม ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่หยิบดอกไม้ของคนอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ลอกผลงานและความคิดของผู้อื่น หาวิธีประหยัดทรัพยากรให้มากที่สุด มีความขยันอดทน พยายามจัดดอกไม้ให้สำเร็จลุล่วง ขยันหาแหล่งดอกไม้ใหม่ ๆ แบ่งปันดอกไม้ใบไม้ที่หามาให้กับเพื่อนๆ แบ่งวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติการต่างๆ แนะนำเพื่อนในการปฏิบัติการต่างๆ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงาน มีน้ำใจให้แก่กัน ช่วยทำความสะอาดห้องเรียน

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 70-72) ที่กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการศึกษาให้มีพื้นฐานบนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้คนมีคุณลักษณะที่ดี และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า **เป็นผู้รู้จักความพอประมาณ** มีความพอประมาณตามศักยภาพของตนเอง พอในความต้องการ ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น **เป็นผู้มีเหตุผล** ทั้งในการคิด พูดย และการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำอะไร โดยมีการใช้วิจารณญาณพินิจพิจารณาอย่างถ่องแท้ ไม่ทำตามอารมณ์ตนเอง **เป็นผู้มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** มีการลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นคงปลอดภัย รู้จักเตรียมตัวพร้อมรับกับความผันผวนของเหตุการณ์ต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน และคำนึงถึงอนาคต **เป็นผู้ที่มีความรู้** (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) แสวงหาความรู้ให้มีความรอบรู้ในด้านต่างๆ ทั้งนี้ผู้มีความรู้จะตัดสินใจในการกระทำใดๆ โดยมีข้อมูลที่

ชัดเจน ทำให้การตัดสินใจผิดพลาดน้อยลง **เป็นผู้ที่มีคุณธรรม** รู้จักมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง และสังคม โดยมีความมานะพากเพียร อดทน มีสติปัญญา รู้จักการให้ เสียสละ แบ่งปันเวลาและ สิ่งของ และมีหลักไตรสิกขา คือ มีระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (ศีล) ฝึกจิตใจให้ตั้ง มั่นในความดีงาม ขยันหมั่นเพียร อดทน (สมาธิ) และฝึกคิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยเหตุและ ผล รู้จัดผิดชอบชั่วดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง (ปัญญา)

เมื่อผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจใน 3 หัวง 2 เงื่อนไขแล้ว ผู้เรียนจึงได้เรียนรู้การนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ คือ มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติ วัฒนธรรม ดังนี้

มิติสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติสิ่งแวดล้อมในการจัด ดอกไม้ได้อย่างเหมาะสม โดย นำไอเอสทีเก่ากลับมาใช้ใหม่ ใช้ดอกไม้/ใบไม้อย่างพอเหมาะ รู้ คุณค่า ไม่เบียดเบียนธรรมชาติจนเกินไป ใช้เศษวัสดุและวัสดุทดแทนในการประดิษฐ์แจกัน ทำให้ ลดขยะและลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเหมาะ โดย คำนึงถึงอนาคต และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

มิติสังคม ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติสังคมในการจัดดอกไม้ได้ อย่างเหมาะสม โดย ทำงานเป็นกลุ่มได้ แบ่งงานกันทำตามความสามารถ พุดคุยแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นกันด้วยเหตุผล มีน้ำใจช่วยเหลือกัน รับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และเมื่อเสร็จงานในส่วนของตนก็ไปช่วยเหลือเพื่อนที่ยังทำงานไม่เสร็จ ส่งผลิให้งานกลุ่มสำเร็จ อย่างรวดเร็ว

มิติเศรษฐกิจ ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติเศรษฐกิจในการจัด ดอกไม้ได้อย่างเหมาะสม โดย นำไอเอสทีที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้เพื่อลดอัตราการใช้สินค้า นำเข้า ใช้ดอกไม้ไทยและวัสดุอุปกรณ์ที่ผลิตในไทยแทนดอกไม้นำเข้าและเป็นการช่วยให้มีการ หมุนเวียนเงินในประเทศ ใช้ดอกไม้ที่หาได้ทั่วไปแทนการซื้อดอกไม้เพื่อเป็นการประหยัด ใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างระมัดระวังรู้คุณค่า เพื่อลดการชำรุดทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อม วางแผน การเดินทางรวมถึงการใช้จ่ายเพื่อประหยัดต้นทุน

มิติวัฒนธรรม ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติวัฒนธรรมในการจัดดอกไม้ได้อย่างเหมาะสม โดยได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทย ทำให้ตระหนักว่าประเทศไทยมีวัฒนธรรมประเพณี ที่ดีงามมากมายที่ควรแก่การอนุรักษ์ และการรื้อมาลัยชำระ่วยเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอีกทางหนึ่ง รู้จักประยุกต์ดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ ดอกไม้ใบไม้ให้เหมาะกับมาลัย ประยุกต์ดัดแปลงการรื้อมาลัยเมื่อดอกไม้บางอย่างมีราคาแพงแต่ยังคงเอกลักษณ์ของมาลัยชำระ่วย

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับปรียานุช พิบูลยสรารุช (2551) ที่กล่าวถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในมิติต่างๆ ดังนี้ **มิติสิ่งแวดล้อม** โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยความระมัดระวัง ด้วยความรับผิดชอบต่อคนรุ่นหลัง ที่จำเป็นต้องพึงพิงทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้เช่นกัน **มิติสังคม** โดยกล่าวถึงสภาพการอยู่ร่วมกันและความสัมพันธ์ของคนในสังคม ที่มีการไว้เนื้อเชื่อใจกัน การช่วยเหลือ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวินัย เคารพกฎระเบียบ มีความผูกพันรักใคร่สามัคคี ประรองคองของหมู่คณะและในสังคม **มิติเศรษฐกิจ** โดยการใช้จ่ายอย่างมีขีดจำกัด ใช้จ่ายอย่างพอประมาณสมเหตุสมผล สมดุลกับรายรับและอรรถภาพของตน คำนึงถึงความประหยัดและจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย รักษาทรัพย์อย่างพอเพียง ให้มีใช้นานๆ ใช้อย่างประหยัด ไม่ใช้อย่างสิ้นเปลือง ทำนุบำรุงรักษาสิ่งของ เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ให้คงสภาพอยู่คงทน เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ยาวนานและคุ้มค่า และ**มิติวัฒนธรรม** โดยกล่าวถึงวิถีการดำเนินชีวิตและการดำรงชีวิต รวมถึงความเชื่อ ศาสนา ระบบคุณค่า ภูมิปัญญา การแต่งตัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ การแสดง เป็นต้น โดยพัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อของคนในท้องถิ่น

เมื่อผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจใน 3 หัวง 2 เงื่อนไข และเรียนรู้การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ คือ มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติวัฒนธรรม จากนั้นผู้เรียนจึงได้เรียนรู้การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ด้านต่างๆ หรือกลุ่มอาชีพต่างๆ ดังนี้

ด้านการเกษตร (กลุ่มเกษตรกร) ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในด้าน การเกษตรผ่านการจัดดอกไม้ได้อย่างเหมาะสม โดย มีความเข้าใจในเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวหน้าชั้นเรียน ได้ว่า นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติด้านการเกษตรในสถานการณ์จำลองอย่างไร เช่น การแบ่งพื้นที่ทำกิน (โอเอซิส) โดยอาศัยสูตร 30:30:30:10 หรือปรับตามความเหมาะสม สามารถจำลองการบริหารที่ดินในแบบต่างๆ จัดการพื้นที่ให้สามารถพึงพิง

ตนเองได้ มีแหล่งน้ำ เลี้ยงสัตว์ ปลูกสมุนไพร ปลูกพืชหลายชนิด และเมื่อมีผลผลิตมากเกินไปก็นำไปขายเพื่อสร้างรายได้ มีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 14-23) ที่กล่าวถึง เกษตรทฤษฎีใหม่ ว่าเป็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เห็นเด่นชัดมากที่สุด เนื่องจากเป็นทฤษฎีปฏิบัติที่ไม่ซับซ้อน มี 3 ขั้นตอน โดยขั้นที่หนึ่ง เน้นการจัดการพื้นที่ทางเกษตรกรรมในระดับครอบครัว เพื่อให้สามารถพึ่งพิงตนเองได้ในระดับหนึ่ง แบ่งพื้นที่ทำกินออกเป็น 4 ส่วน อาศัยสูตร 30:30:30:10 อย่างไรก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสภาพภูมินิเวศน์ในแต่ละพื้นที่ ขั้นที่สอง คือรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ เกษตรกรในพื้นที่ร่วมแรงในการผลิตจัดการตลาด พัฒนาสวัสดิการของชุมชน ขั้นสุดท้าย สร้างความร่วมมือกับแหล่งเงินทุน และแหล่งพลังงานภายนอก เพื่อสนับสนุนด้านการลงทุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวม

ด้านธุรกิจเอกชน (กลุ่มนักธุรกิจ) ผู้เรียนเขียนบรรยายการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจของตน โดยระบุว่าจะเริ่มทำธุรกิจเล็กๆ ที่เหมาะสมกับตนก่อน แล้วค่อยๆ ขยับขยายในอนาคต โดยดำเนินธุรกิจให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด พยายามใช้วัตถุดิบและสินค้าที่ผลิตในไทยเพื่อให้เกิดการจ้างงาน และการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ไม่เอากำไรจากลูกค้าหรือกดราคาผู้ผลิตเกินควร มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ทั้งสินค้าและบริการ คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รู้จักวางแผนป้องกันความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมหาทางรับมือกับปัญหาสอดคล้องกับคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 19-25) ที่กล่าวถึง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจเอกชน โดยยกตัวอย่างธุรกิจของบ้านอนุรักษ์กระดาศา ที่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า และเข้าใจถึงประโยชน์ในการรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าระยะยาว กระจายความเสี่ยงทางการตลาด คำนึงถึงผลกระทบของธุรกิจต่อพนักงาน สังคม และสภาพแวดล้อม ใช้วัตถุดิบอย่างประหยัด ให้ความสำคัญกับผู้ผลิต เพิ่มราคาวัตถุดิบเพื่อให้ผู้ผลิตมีรายได้มากขึ้น โดยเน้นที่ชาวบ้านที่มีรายได้น้อย มีความเมตตาและซื่อสัตย์ไม่เอาเปรียบพนักงาน ขยับขยายธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามแนวทางของตน (กลุ่มนิสิตนักศึกษา)
ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามแนวทางของตนได้อย่างเหมาะสม โดย นำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการเรียนและการจัดดอกไม้ทุกครั้ง

มากน้อยต่างกัน ซึ่งแต่ละคนมีมุมมอง และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับบริบท และสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 80) ที่กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรที่ต้องเชื่อมโยงองค์ความรู้ของคนไทย และภูมิปัญญาเข้าสู่หลักสูตร พัฒนาหลักสูตรที่พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแบบองค์รวม พัฒนาทั้งกระบวนการคิด ความรับผิดชอบ และทักษะชีวิต โดยมีเป้าหมายพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของบุคคลให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทต่างๆ ได้

ผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ 3 ด้าน

เมื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ 3 ด้าน พบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในแต่ละด้านอย่างเป็นขั้นตอนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ โดยการเรียนรู้ **ด้านสติปัญญา** จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ด้านสติปัญญานี้ สอดคล้องกับ Benjamin Bloom และคณะ (1956 อ้างถึงใน สุภาพ นัทรารณณ์, 2548ข) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้านสติปัญญาคือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ (การประยุกต์ใช้) การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล **ด้านทัศนคติ** จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ด้านทัศนคติสอดคล้องกับ David R. Krathwohl และคณะ (1964 อ้างถึงใน สุภาพ นัทรารณณ์, 2548ง) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้านทัศนคติ คือ การรับ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า ค่านิยม การจัดระบบค่านิยม การกำหนดคุณลักษณะ **ด้านทักษะ** จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ด้านทักษะ สอดคล้องกับ Simpson (1975 cited in Donald, 2007c) และ สุภาพ นัทรารณณ์ (2548ก) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้านทักษะคือ การรับรู้ การเตรียมพร้อม การปฏิบัติงานโดยอาศัยผู้แนะ การปฏิบัติงานได้เอง การปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ การดัดแปลงได้อย่างเหมาะสม และ การเป็นต้นแบบ

ทัศนคติของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้ สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีอย่างยิ่งต่อวิชานี้ 2 ประเด็น คือ วิชานี้เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.76$) และ วิชานี้มีความน่าสนใจ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.55$)

ในประเด็นของ วิชาที่มีความน่าสนใจ มีกิจกรรมที่หลากหลาย อาจเนื่องจากผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้กับผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น และส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน สอดคล้องกับสุภาพ ฉัตรภรณ์ (2548) ที่กล่าวว่า การจัดการสอนให้มีกิจกรรมหลายอย่าง จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และ ดารกา วรรณวนิช (2549) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้นในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับ อนุทิน ที่กล่าวว่า

“ผู้สอนให้ความสนใจต่อผู้เรียน โดยดูแลเอาใจใส่ หาวิธีนำเสนอและรูปแบบการสอนที่หลากหลาย ไม่น่าเบื่อ สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย”

“แต่ครั้งมีอะไรแปลกๆใหม่ๆ มาสอนตลอดเวลา ทั้ง เกม กิจกรรมการแสดงความคิดแบบต่างๆ Power point แบบสร้างสรรค์ คลิปวิดีโอ การ์ตูน โฆษณา และการให้จัดดอกไม้แบบต่างๆ โดยนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างๆ ไปปรับใช้ ส่งผลให้การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง สนุกสนาน น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้สอน ”

ส่วนประเด็น วิชานี้เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ อาจเนื่องมาจาก รายวิชา นี้ มีกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมระดมปัญญา (Brainstorming) ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2538: 68) ที่กล่าวว่า การระดมปัญญาเป็นวิธีที่ใช้ได้ดีเมื่อผู้สอนต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ สุภาพ ฉัตรภรณ์ (2548) ที่กล่าวว่าการระดมปัญญาช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ได้ผลผลิตใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ เสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างรื่นรมย์ มีบรรยากาศที่สร้างสรรค์ ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ได้ข้อคิดที่มีความหลากหลายน่าสนใจ

กิจกรรมที่ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตนเองเป็นผู้อื่นแล้ววางแผนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ไปปรับใช้แล้วเขียนบรรยาย และนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยสมมติตนเองเป็นเกษตรกรและนักธุรกิจ หรือให้จัดดอกไม้โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมุมมองของมิติต่างๆ ไปปรับใช้ หรือการเล่นเกมนิโครได้ประโยชน์ ที่ให้สมมติตนเองว่าเป็นสิ่งของนั้นๆ ให้คิดว่าตนมีประโยชน์ให้กับใครบ้าง สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ Joyce and Weil พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของกอร์ดอน (ทิสนา เขมมณี, 2548)

ที่กล่าวว่าบุคคลจะเกิดความคิดที่สร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิมได้ หากมีโอกาสดำลองคิด แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติตนเองเป็นคนอื่น หรือสิ่งอื่น สภาพการณ์เช่นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ๆ ขึ้นได้

กิจกรรมที่สอดคล้องกับวิธีการพัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยเล่าเรื่องที่ค้างไว้ และให้ผู้เรียนแต่งต่อให้จบ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) โดยการที่ผู้สอนสาธิตการจัด ดอกไม้และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามเฉพาะหลักพื้นฐานแล้วให้ผู้เรียนออกแบบ แต่งเติม ให้เสร็จด้วยตนเอง ดังที่ผู้เรียนระบุลงในอนุทิน

“เป็นการสาธิตให้ดูเพียงเล็กน้อยและให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ผลงานต่อเอง ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์และใช้จินตนาการได้อย่างเต็มที่ ทำให้ได้ผลงานที่หลากหลาย น่าตื่นตาตื่นใจ”

“ตรงช่วงสุดท้ายที่ให้ประดับตกแต่งต้นไม้ ทางผู้สอนด้านเปิดกว้างในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่”

การปฏิบัติการ เป็นการให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนในกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างดี ยิ่ง ผู้เรียนจะได้มีโอกาสแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548ก) นอกจากนี้การจัดดอกไม้ก็เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้จัดได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Hunter, 2000; Pryke, 2006) ช่วยพัฒนาผู้จัดในด้านต่าง ๆ ฝึกอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์และจินตนาการ (วนิษา เรช, 2550) สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียนที่ระบุในอนุทิน ดังนี้

“การจัดดอกไม้ถือเป็นสื่อที่ดีในการเรียน เพราะช่วยให้เราเห็นตามได้ชัดเจน ช่วยให้มีสมาธิจดจ่อกับงาน และทำให้ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์”

“เพื่อนบางคนได้เก็บดอกหญ้าข้างทางเข้ามาประกอบกับช่อดอกไม้ ซึ่งเป็นการประยุกต์ความพอเพียงเข้ากับความคิดสร้างสรรค์ คือ ไม่ต้องใช้ดอกไม้แพงๆ เราก็สามารถใช้ดอกหญ้าข้างทางแทนได้ซึ่งมีความสวยงามไม่แพ้กัน”

“กิจกรรม walk rally เดินไปจัดดอกไม้ไป ทำให้เกิดกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ผลงาน ว่าต้องการจะให้งานออกมาในลักษณะใด จากนั้นเมื่อเดินไปเจอดอกไม้ที่เหมือนกับแบบที่คิดเอาไว้จึงค่อยเก็บมาใช้ จากนั้นก็จะเก็บใบไม้ต่าง ๆ ที่ต้องการจะนำมาใช้ในผลงาน ทำให้ผู้เรียนเกิดการใช้ความคิดก่อนสร้างสรรค์ผลงานว่าต้องการจะทำออกมาในรูปแบบใด”

ผู้สอนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้อิสระกับผู้เรียนในการจัดดอกไม้และตกแต่งชิ้นงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ ลัดดา ภูเกียรติ และคณะ (2549) ที่กล่าวว่า ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้น และจุดประกายให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้การที่ผู้สอนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนในการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ ย่อมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้เช่นกัน ดังที่ผู้เรียนระบุในอนุทิน ดังนี้

“รู้สึกว่าคุณสอนเป็นคนเก่ง มีความรู้ที่หลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ เพราะไม่ว่าจะเจอกับใบไม้หรือดอกไม้รูปแบบไหน ก็สามารถนำมาจัดได้อย่างลงตัว”

“ทางผู้สอนได้เสนอไอเดียในการจัดดอกไม้ประดับโต๊ะอาหาร พร้อมทั้งสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งถ้าผู้เรียนท่านใดมีไอเดียในการประหยัดมากกว่านี้ก็สามารถนำเสนอได้ ถือว่าทางผู้สอนได้เปิดกว้างในด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่”

นอกจากนี้ พบว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีอย่างยิ่งที่ต่อวิชานี้ ในประเด็นวิชานี้จุดประกายความคิดที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ($\bar{X} = 4.55$) และมีทัศนคติที่ดีในประเด็น วิชานี้ทำให้นิสิตตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.48$) อาจเป็นเพราะผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้านในทุกครั้ง โดยส่วนใหญ่อาจเริ่มจากการเรียนรู้ทางด้านสติปัญญา หรือด้านทักษะ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจึงส่งผลต่อทัศนคติของผู้เรียน สอดคล้องกับ ชีพสมน รังสยาธร (2551) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนอาจพัฒนาทักษะและในขณะที่เดียวกันก็อาจเกิดทัศนคติหรือค่านิยม และเกิดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะนั้นด้วยบ่อยครั้งที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการแสดงทักษะหรือปฏิบัติงาน และความสำเร็จในงานนั้นจะส่งผลต่อทัศนคติหรือค่านิยม สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียนที่ระบุในอนุทิน ดังนี้

“รู้สึกได้เลยว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้นั้น ไม่ได้ยากอย่างที่คิด และสามารถนำไปใช้ได้กับทุกๆ เรื่องในชีวิต”

“...สิ่งที่มีประโยชน์อีกสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากเรียนวิชานี้ คือ ทัศนคติและเห็นคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมาก ทั้งการเรียน การทำงาน ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวัน...ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ประโยชน์ต่อชีวิตแล้ว การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ยังส่งผลดีกับจิตใจของผู้ปฏิบัติด้วย ทำให้เกิดความสงบสุข มั่นคงต่อไป”

นอกจากนี้ ผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงความชอบและความประทับใจที่ได้เรียนวิชานี้ และอยากให้เปิดวิชานี้ต่อไป ดังระบุในอนุทิน

“ การเรียนวิชานี้ทำให้รู้จักที่จะมองสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราในหลายมุมมอง ซึ่งเราสามารถนำมุมมองเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเราได้ และได้เห็นความตั้งใจและทุ่มเทของผู้สอนทำให้รู้สึกประทับใจมาก รู้สึกว่าการเรียนวิชานี้ได้มากกว่าประสบการณ์ในการจัดดอกไม้และความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากมาย รู้สึก โชคดีที่ตัดสินใจลงทะเบียนเรียนวิชานี้ และโชคดีที่มีวิชาดี ๆ แบบนี้เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ”

“ ตั้งแต่ได้มาเรียนวิชานี้ ก็จะถูกเพื่อนที่ถามว่าเรียนวิชาอะไร ซึ่งเพื่อนก็สนใจอยากที่จะเรียนด้วยเพราะเพื่อนเห็นชิ้นงานที่น่ากลับจึงชอบ ซึ่งฉันก็รู้สึกดีใจที่เพื่อนชอบ และเชื่อได้เลยว่าถ้าเพื่อนได้เรียนจะต้องจัดดอกไม้สวยกว่าฉันทำแน่นอน ฉันรู้สึกดีใจและ โชคดีที่ได้มาเรียนวิชานี้ สิ่งที่ได้มันมากกว่าเกรด แต่มันหมายถึงความรู้ที่มันจะติดตัวเราไปทุกเมื่อ และมันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมของเรา ฉันจึงขอขอบคุณผู้สอนทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และการเอาใจใส่เป็นอย่างดี และฉันหวังว่าวิชานี้จะเปิดสอนต่อไปอีกเพราะเป็นวิชาที่ดีที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ”

“ อยากให้มีการเรียนการสอนวิชานี้ต่อไป เพราะมีความสำคัญสำหรับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดดอกไม้ เชื่อได้เลยว่าคนในปัจจุบันนี้เมื่อคิดจะจัดดอกไม้อันดับแรกต้องคิดที่จะซื้อดอกไม้เป็นหลัก ถึงแม้ว่างานนั้นจะไม่ได้ใหญ่โตมากก็ตาม ฉันคิดว่าวิชานี้สามารถเปลี่ยนความคิดให้กับผู้ได้เรียนที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดดอกไม้เป็นอย่างดี ที่สำคัญยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารายวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตที่เรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2552 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 แผน แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบประเมินทัศนคติ อนุทิน และแบบประเมินทักษะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพรรณนา t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลสรุปดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต

นิสิตเกือบสองในสามเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 21.17 ปี มากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 มากกว่าครึ่งเล็กน้อยเป็นนิสิตสาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสมเฉลี่ย 2.89 นิสิตมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยอาศัยอยู่บ้านของตนเอง ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับนิสิตที่อาศัยหอพักเอกชน รายได้ของนิสิตต่อเดือนเฉลี่ย 5,882.76 บาท และนิสิตส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการจัดดอกไม้

ตอนที่ 2 ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Pretest)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอน (Pretest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของนิสิตในเรื่อง ที่มา ความสำคัญ แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน ภาคการเกษตร และตามแนวทางของตน จากการทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอน (Pretest) พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 16.52 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผู้เรียนได้คะแนนสูงสุด 22 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 7 คะแนน

2. การประเมินผลตามวัตถุประสงค์

แผนการสอนทั้ง 15 ครั้ง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการ การจัดดอกไม้ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากการจัดการเรียนการสอนสิ้นสุดลง พบว่า ผู้เรียนมีการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดดอกไม้ ดังนี้

2.1 การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ แนวคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ระบุความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมในอนุทิน **พอประมาณ** ผู้เรียนใช้ดอกไม้ในท้องถิ่น เก็บดอกไม้ ใบไม้มาแต่พอดี ใช้แต่ละส่วนให้เกิดประโยชน์สูงสุด หยิบดอกไม้/ใบไม้เพียงพอกับการใช้ ปักดอกไม้อย่างพอดี จัดดอกไม้ให้มีขนาดพอประมาณไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป **มีเหตุผล** ผู้เรียนใช้เหตุผลในการเลือกดอกไม้ เลือกขนาดของดอกไม้และใบไม้ขนาดเหมาะสมกับชิ้นงาน เลือกเก็บดอกไม้ที่มีความทนทานโดยดูจากความหนาและความเงาของใบ นำเหตุผลไปใช้ในการดูแลรักษาดอกไม้ ปฏิบัติงานและเสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผล **มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** ผู้เรียนคิดอย่างรอบคอบ และระมัดระวังถึง

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต พร้อมวิธีรับมือกับปัญหา/ผลกระทบนั้น รับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น วัสดุที่มีไม่เพียงพอ ก็หาวัสดุอื่นที่ใช้แทนได้

ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้อยู่บนพื้นฐานความรู้และคุณธรรม **ความรู้** ประกอบด้วย **รอบรู้** ผู้เรียนตั้งใจฟังผู้สอน รู้จักเลือกดอกไม้ที่มีความเหมาะสมและทนทานมาใช้ในการจัดดอกไม้ **รอบคอบ** ผู้เรียนคำนึงถึงการปักดอกไม้ที่ปลายก้านจะต้องปักอยู่ในน้ำเสมอ ตรวจสอบความเรียบร้อยของชิ้นงาน จัดเตรียมอุปกรณ์มา **ระมัดระวัง** ผู้เรียนใช้อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างระมัดระวัง ระมัดระวังในการตัดหนามดอกกุหลาบ ผู้เรียนตั้งใจทำงาน และไม่เกิดอุบัติเหตุใดๆ **คุณธรรม** ประกอบด้วย **ซื่อสัตย์สุจริต** ผู้เรียนไม่หยิบดอกไม้มือของคนอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ลอกผลงานและความคิดของผู้อื่น จัดดอกไม้ด้วยตัวเอง **มีสติปัญญา** ผู้เรียนรู้จักประยุกต์สิ่งต่างๆ รอบตัวมาใช้ รู้จักต่อยอดทางความคิด ทั้งยังได้ผลงานที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร เลือกใช้ดอกไม้ได้เหมาะสมกับต้นไม้ที่จะจัด หัววิธีประหยัดทรัพยากรให้มากที่สุด **ขยันอดทน** ผู้เรียนมีความพยายามจัดดอกไม้ให้สำเร็จลุล่วง ขยันหาแหล่งดอกไม้ใหม่ ๆ มีความขยันอดทนในการปฏิบัติการต่างๆ **แบ่งปัน** ผู้เรียนแบ่งดอกไม้ใบไม้ที่หามาให้กับเพื่อนๆ แบ่งวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติการต่างๆ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงาน มีน้ำใจให้แกกัน ช่วยทำความสะอาดห้องเรียน

ผู้เรียนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ อาทิ ภาคการเกษตร ภาคธุรกิจ เอกชน และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามแนวทางของตน ดังนี้

มิติสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนนำโอเอซิสเก่ากลับมาใช้ใหม่ ใช้ดอกไม้/ใบไม้อย่างพอเหมาะรู้คุณค่า ไม่เบียดเบียนธรรมชาติจนเกินไป ใช้เศษวัสดุและวัสดุทดแทนในการประดิษฐ์แจกัน ทำให้ลดขยะและลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเหมาะ โดยคำนึงถึงอนาคต และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม **มิติสังคม** ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มได้ พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วยเหตุผล มีน้ำใจช่วยเหลือกัน รับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และเมื่อเสร็จงานในส่วนของคนก็ไปช่วยเหลือเพื่อนที่ยังทำงานไม่เสร็จ ส่งผลให้งานกลุ่มสำเร็จอย่างรวดเร็ว **มิติเศรษฐกิจ** ผู้เรียนนำโอเอซิสที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ได้เพื่อลดอัตราการใช้น้ำค่าน้ำเข้า ใช้ดอกไม้ไทยและวัสดุอุปกรณ์ที่ผลิตในไทยแทนดอกไม้นำเข้าและเป็นการช่วยให้มีการหมุนเวียนเงินในประเทศ ใช้ดอกไม้ที่หาได้ทั่วไปแทนการซื้อดอกไม้เพื่อเป็นการประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างระมัดระวังรู้คุณค่าเพื่อลดการชำรุดทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อม วางแผนการเดินทางรวมถึงการใช้จ่ายเพื่อประหยัดต้นทุน **มิติวัฒนธรรม** ผู้เรียนได้เรียนรู้

วัฒนธรรมไทย ทำให้ตระหนักว่าประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่งดงามมากมายที่ควรแก่การอนุรักษ์ รู้จักประยุกต์คัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ ดอกไม้ใบไม้ให้เหมาะกับมาลัย ประยุกต์คัดแปลงการร้อยมาลัย เมื่อดอกไม้บางอย่างมีราคาแพงแต่ยังคงเอกลักษณ์ของมาลัยชั่วคราว นอกจากนี้พบว่า มีผู้เรียนนำ มาลัยชั่วคราวกลับไปไหว้บิดามารดา

ด้านการเกษตร ผู้เรียนมีความเข้าใจในเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถถ่ายทอดเรื่องราว หน้าชั้นเรียน ได้ว่า นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติด้านการเกษตรอย่างไร เช่น การแบ่งพื้นที่ทำกิน (โอเอซิส) โดยอาศัยสูตร 30:30:30:10 หรือปรับตามความเหมาะสม สามารถจำลอง การบริหารที่ดินในแบบต่างๆ จัดการพื้นที่ให้สามารถพึ่งพิงตนเองได้ มีแหล่งน้ำ เลี้ยงสัตว์ ปลูก สมุนไพร ปลูกพืชหลายชนิด และเมื่อมีผลผลิตมากเกินพอก็นำไปขายเพื่อสร้างรายได้ มีการ รวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ **ด้านธุรกิจเอกชน** ผู้เรียนเขียนบรรยายการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจของตน โดยผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าจะเริ่มทำธุรกิจเล็กๆ ที่เหมาะสมกับ ตนก่อน แล้วค่อยๆ ขยับขยายในอนาคต โดยดำเนินธุรกิจให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด พยายามใช้ วัตถุดิบและสินค้าที่ผลิตในไทยเพื่อให้เกิดการจ้างงาน และการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ภายในประเทศ ไม่เอากำไรจากลูกค้าหรือคราคราคาผู้ผลิตเกินควร มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ทั้งสินค้า และบริการ คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รู้จักวางแผนป้องกันความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นใน อนาคต พร้อมหาทางรับมือกับปัญหา **ด้านการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และการนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามแนวทางของตน** ผู้เรียนนำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาปรับใช้ในการเรียนทุกครั้งมากขึ้นน้อยต่างกัน นอกจากนี้ในการเรียนในครั้งสุดท้าย ผู้เรียน ได้้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดดอกไม้และนำเสนอหน้าชั้นเรียนได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งแต่ละคนมีมุมมอง และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้มากขึ้นน้อยต่างกัน

2.2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้จำแนกตามวัตถุประสงค์

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้หลังจากการจัดการ เรียนการสอน จำแนกตามวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ดังนี้

การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ด้านสติปัญญา พบว่าผู้เรียนเกิด **การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสติปัญญา** อย่างเป็นขั้นตอน โดยระบุแนวความคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขในอนุทินได้อย่างถูกต้อง (ความรู้) สามารถอธิบายแต่ละองค์ประกอบของปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง (ความเข้าใจ) สามารถนำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ผ่านกิจกรรมการจัดดอกไม้ (การนำไปใช้) วิเคราะห์ความรู้ต่างๆ และวิเคราะห์ตนเองว่าได้ นำแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้อย่างไร (การวิเคราะห์) พัฒนาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น เกษตรกร นักธุรกิจ (การสังเคราะห์) เปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ (ประเมินผล) ในส่วนของ การเรียนรู้การจัดดอกไม้ด้านสติปัญญา ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นเช่นกัน โดยบอกหลักพื้นฐานที่ใช้ในการจัดดอกไม้ได้ (ความรู้) อธิบายความรู้ต่างๆที่ใช้ในการจัดดอกไม้ได้ (ความเข้าใจ) อธิบายเหตุผลในการเลือกดอกไม้ใบไม้ (การนำไปใช้) วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่เหมาะสมในการนำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ในการจัดดอกไม้ (การวิเคราะห์) ดัดแปลงรูปแบบการจัดดอกไม้แบบต่างๆ เพื่อนำเสนอผ่านกิจกรรมต่างๆ ตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง (การสังเคราะห์) เปรียบเทียบรูปแบบการจัดดอกไม้แบบต่างๆ อธิบายถึงข้อดีข้อเสียและเลือกใช้ได้ อย่างเหมาะสม (การประเมินผล)

การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ด้านทัศนคติ พบว่าผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทัศนคติ โดยผู้เรียนตั้งใจฟังการบรรยายองค์ประกอบและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (การรับ) ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ (การตอบสนอง) นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปลองปรับใช้ด้วยตนเองและเขียนลงอนุทิน (การเห็นคุณค่าคำนิยม) ตระหนักถึงความสำคัญของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ (การจัดระบบคำนิยม) เชื่อมั่นในตนเองในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ และนำเสนอรูปแบบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการจัดดอกไม้ในมิติและกลุ่มอาชีพต่างๆ (การกำหนดคุณลักษณะ) ในส่วนของการเรียนรู้การจัดดอกไม้ด้านทัศนคติ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นเช่นกัน โดยตั้งใจฟังความรู้และหลักศิลป์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ (การรับ) แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมระดมปัญญาความพอประมาณและความมีเหตุผล (การตอบสนอง) ประารถนาที่จะปรับปรุงความสามารถในการจัดดอกไม้ของตน (การเห็นคุณค่าคำนิยม) ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดดอกไม้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่ได้จากห้องเรียนและในชีวิตประจำวัน (การจัดระบบคำนิยม) แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดดอกไม้ได้โดยใช้ความรู้จากหลักการจัดดอกไม้และหลักศิลป์ที่เรียนมา นำเสนอรูปแบบการจัดดอกไม้ในแบบต่างๆ ตามที่ได้ออกแบบเอง (การกำหนดคุณลักษณะ)

การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ด้านทักษะ พบว่าผู้เรียนเกิด **การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทักษะ** โดยสังเกตการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้จากผู้สอนทั้งในการเรียนการสอนและการสาธิต (*การรับรู้*) เตรียมพร้อมและกระตือรือร้นที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ผ่านการจัดดอกไม้ (*การเตรียมพร้อม*) ทดลองนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติโดยมีผู้สอนคอยชี้แนะ (*การปฏิบัติงาน โดยอาศัยผู้แนะ*) และสามารถปฏิบัติงานได้เอง (*การปฏิบัติงาน ได้เอง*) สามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างแคล่วคล่องและมั่นใจมากขึ้นจนเกิดความชำนาญ (*การปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ*) นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างเหมาะสมในโอกาสต่างๆ (*การดัดแปลง ได้อย่างเหมาะสม*) สามารถผสมผสานสร้างสรรค์ ออกแบบและริเริ่มการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามรูปแบบตนเอง (*การเป็นต้นแบบ*) ในส่วนของ**การเรียนรู้การจัดดอกไม้ด้านทักษะ** ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นเช่นกัน โดยผู้เรียนรับรู้ (*การรับรู้*) ผ่านทางประสาทสัมผัส เช่น การฟังหลักศิลป์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้ การจับต้องสัมผัสวัสดุอุปกรณ์ จากนั้นผู้เรียนจึงมีความพร้อม (*การเตรียมพร้อม*) ทั้งทางสมอง ทางกายและทางอารมณ์ เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมแล้วผู้สอนจึงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากผู้เรียนมีประสบการณ์น้อยจึงต้องปฏิบัติงานตาม โดยอาศัยผู้สอนแนะนำก่อน (*การปฏิบัติงาน โดยอาศัยผู้แนะ*) และสามารถปฏิบัติงานได้เอง (*การปฏิบัติงาน ได้เอง*) เมื่อผู้เรียนพยายามจัดดอกไม้หลายๆ ครั้ง พบว่าสามารถจัดดอกไม้ได้อย่างแคล่วคล่องและเรียวร้อยมากขึ้น (*การปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ*) สามารถดัดแปลงรูปแบบการจัดดอกไม้ให้เหมาะสมในโอกาสต่างๆ (*การดัดแปลง ได้อย่างเหมาะสม*) และในขั้นตอนสุดท้าย (*การเป็นต้นแบบ*) พบว่า ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์และออกแบบรูปแบบการจัดดอกไม้ได้เอง

3. การทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Posttest)

การทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน (Posttest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของนิสิตในเรื่อง ที่มา ความสำคัญ แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในมิติต่างๆ รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน ภาคการเกษตร และตามแนวทางของตน จากการทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน (Posttest) พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.17 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผู้เรียนได้คะแนนสูงสุด 27 คะแนน และ คะแนนต่ำสุด 17 คะแนน

4. การเปรียบเทียบผลคะแนนของการทดสอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอน

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 24.17$ และ 16.52 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. ทักษะของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้เรียนทั้งหมดมีทัศนคติที่ดี ต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเมื่อพิจารณาทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายชื่อ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ พบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีอย่างยิ่งต่อวิชานี้ 3 ประเด็น เรียงตามลำดับคือ วิชานี้เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ น่าสนใจ มีกิจกรรมหลากหลาย และจุดประกายความคิดที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้

ตอนที่ 3 บทสะท้อนต่างมุมมอง

1. มุมมองของผู้สอน

ผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญในการจัดเรียนการสอน จากบันทึกหลังการสอนและจากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนตลอดการจัดการเรียนการสอน พบว่าผู้สอนซึ่งเป็นผู้วิจัยดำเนินการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดดอกไม้ครบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ โดยผู้เรียนแสดงออกให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและประยุกต์แนวคิดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดดอกไม้ได้อย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกันในการจัดการเรียนสอนดังกล่าวผู้สอนได้มีโอกาสสอดแทรกความรู้ใน การจัดการทรัพยากร โดยผู้สอนพยายามเป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียน เช่น การเตรียมวัสดุอุปกรณ์

ครบถ้วนหลากหลายส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกสบายและประหยัดเวลา จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และการจัดการทรัพยากรภายในเวลาที่เหมาะสม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนได้เห็นความคิดที่สร้างสรรค์จากผู้สอนและแหล่งต่างๆ เช่น รูปภาพและเทคนิควิธีการจัดดอกไม้แบบต่างๆ ซึ่งผู้สอนได้สอดแทรกในขั้นตอนบรรยายและสาธิต จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในมุมมองต่างๆ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ปัญหาที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ขึ้น หรือกำหนดจำนวนดอกไม้ที่ใช้ สร้างสถานการณ์ในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหา และผู้สอน สร้างบรรยากาศและลดความตึงเครียด โดยหาวิธีสร้างบรรยากาศที่ดี เช่น การเปิดเพลงระหว่างการจัดดอกไม้ จัดรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และปรับเปลี่ยนรูปแบบการสาธิต

2. มุมมองของผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนไม่สามารถสังเกตและรับรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวได้ทั้งหมด มุมมองของผู้เรียนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะสะท้อนสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนได้อีกทางหนึ่ง ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ผู้สอนมั่นใจมากขึ้นว่าการสอดแทรกในประเด็นต่างๆ ได้ผลกับ ผู้เรียนจริงๆ เช่น การฝึกให้ กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าลองผิดลองถูก กล้าตัดสินใจ โดยผู้สอนเปิดโอกาสและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ให้ผู้เรียนได้รับอิสระในการทำงานในขั้นตอนต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น การเลือกดอกไม้ การจัดดอกไม้ ฝึกใช้ความคิด คิดอย่างเป็นกระบวนการ คิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดวิเคราะห์หาคำตอบ โดยเรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอนจัดขึ้น เช่น การอภิปราย เกม และการระดมปัญญา รู้จักการวางแผนการทำงาน และทำงานอย่างมีขั้นตอน โดยได้รับการส่งเสริมให้รู้จักการวางแผนการทำงานและทำงานอย่างมีขั้นตอน วางแผนการทำงานเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและหาทางป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น การวางแผน ทำงานกลุ่มและเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม โดยผู้สอนจัดให้มีกิจกรรมที่จำเป็นต้องอาศัยการทำงานกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จเพื่อฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ความสามัคคี การวางแผนการทำงาน การแบ่งหน้าที่และการทำงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตระหนักถึงภาวะโลกร้อน โดยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนตระหนักถึงการกระทำสิ่งต่างๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน เช่น การประหยัด การนำวัสดุเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ มากขึ้น นำเศษวัสดุและวัสดุพืชต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดดอกไม้

มีสมาธิ ใจเย็นขึ้น โดยการจัดดอกไม้ไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมาธิและใจเย็นขึ้น โดยเฉพาะการร้อยมาลัย มีความรู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลิน มีความสุข โดยผู้เรียนมีความรู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลิน และมีความสุขเมื่อได้จัดดอกไม้ มีความภาคภูมิใจในตนเอง โดยผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของผลงานทั้งของตนเองและของเพื่อน ภูมิใจในความสามารถของตนเองและกลุ่ม ภูมิใจในการช่วยเหลือเพื่อน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำหรับสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มุ่งจะสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนในวิชาทำนองเดียวกัน มีประเด็นที่ควรพิจารณาดังนี้

1. การพัฒนารายวิชา สำหรับผู้สอนที่ต้องการนำการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ควรมีความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดดอกไม้ การจัดการเรียนการสอนทั้งขั้นการวางแผน ขั้นการดำเนินการสอน ขั้นการประเมินผล รวมถึงต้องทำความเข้าใจอย่างละเอียดในบริบทต่างๆ มีความยืดหยุ่น อาจมีการปรับให้สอดคล้องกับผู้สอน ผู้เรียน บริบทของสถาบันการศึกษาและบริบทของสังคม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ความพอประมาณของแต่ละคนแตกต่างกัน และผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน (Role Model)

2. การเตรียมตัวและความพร้อมของผู้สอน รูปแบบการจัดดอกไม้มีหลากหลายรูปแบบอย่างไรก็ดี การที่ผู้สอนสามารถคิดรูปแบบที่ง่ายและสามารถนำไปใช้ได้จริง จะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน แต่จะดีที่สุดเมื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบรูปแบบนั้นๆ ผู้เรียนจะภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทำและรับผิดชอบสร้างสรรค์ผลงาน พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น และผู้สอนก็จะภูมิใจที่สามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนออกมาได้

3. **บริบทของสถาบันการศึกษา** สถาบันการศึกษาที่ต้องการนำวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในงานวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนการสอนการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไปใช้ ต้องพิจารณาถึงบริบททั่วไปของสถาบันศึกษานั้น คือ เป็นสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี และสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทรัพยากรธรรมชาติ ดิน ไม้ ดอกไม้ ที่อุดมสมบูรณ์ มีเศษวัสดุเหลือใช้จำนวนมาก

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ผลที่สอดคล้องกับงานวิจัย ควรมีผู้สอน 1 คน และผู้ช่วยสอน 1-2 คน ต่อผู้เรียน (ไม่จำกัดสาขา) 20 - 30 คน

4. **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้** จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ผู้สอนควรคำนึงถึงความรู้ ความสนใจ และพฤติกรรมของผู้เรียน และจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย สนองความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

4.1 **ความรู้ ความสนใจ และพฤติกรรมของผู้เรียน** แต่ละคนมีความแตกต่างกัน เพราะมาจากต่างสาขา ดังนั้นผู้สอนควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ต้องแก้ไขปัญหาคณะหน้าที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ต้องมีการเตรียมเนื้อหา สื่อการสอน วิธีการประเมินผล รวมทั้งคิดวิธีการจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ รู้สึกสนุกสนาน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คอยดูแลและให้กำลังใจ พยายามแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ชมเชยเมื่อผู้เรียนทำได้ดี

4.2 **กิจกรรมที่ผู้เรียนชอบและสนใจ** ได้แก่ เกม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข กิจกรรมช่วยพี่สาวจัดช่อดอกไม้ กิจกรรม Walk rally จัดดอกไม้ กิจกรรมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการเกษตร ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรมีความหลากหลาย และพิจารณากิจกรรมที่มีลักษณะสนองความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด เพื่อพัฒนาการในด้านต่างๆ ของผู้เรียน

5. **การประเมินผลการเรียนรู้** การประเมินผลการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายครอบคลุมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบทดสอบความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประเมินผลด้านสติปัญญา แบบประเมินทักษะและจากการพิจารณาจากผลงานเพื่อประเมินผลด้านทักษะ แบบประเมินทัศนคติและอนุทินเพื่อประเมินผลด้านทัศนคติ

โดยเฉพาะการใช้อนุทิน ซึ่งพบว่ามีส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สอนและผู้เรียน เพราะการพูดคุยกับผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนอาจไม่ทั่วถึง ผู้สอนควรเขียนโต้ตอบอนุทินทุกครั้งเนื่องจากการสื่อสารสองทางระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และเข้าใจถึงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งกันและกัน ผู้สอนสามารถให้กำลังใจและโต้ตอบเชิงบวก พร้อมทั้งเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ให้กับผู้เรียน รวมถึงปรับความเข้าใจในกรณี que ผู้เรียนเข้าใจคลาดเคลื่อนให้ถูกต้องเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนการคัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในภาคการศึกษายกดี เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และผลในการจัดการเรียนการสอน
2. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีสภาพแวดล้อม ทรัพยากร และบริบทอื่นๆ ที่ต่างกัน
3. ควรมีการจัดการเรียนการสอนสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียน ผู้ใหญ่ และอาจจัดการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ ทั้งรายวิชาในการเรียนการสอนตามปกติ โครงการอบรมระยะสั้น หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และผลในการจัดการเรียนการสอน
4. ควรมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ทางคหกรรมศาสตร์ เช่น การจัดการบ้านเรือน การจัดการทรัพยากรครอบครัว การพัฒนาครอบครัวและเด็ก อาหาร และงานประดิษฐ์
5. ควรมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ เช่น วิชาทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประมง วิศวกรรมศาสตร์ โดยสอดแทรกในสถานการณ์ที่เป็นจริง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กীরติ ชนา. 2549. **จัดดอกไม้ กับ กীরติ ชนา**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

กุมารี วัชชวงษ์. 2550. “การศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสมัยชาตพระเกียรติครูของแผ่นดิน.” **ข่าวสด** (ม.ป.ป.): 24

กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ. 2548. **สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ: พระมหากรุณาธิคุณทรงฟื้นฟูศิลปประดิษฐ์** (Online). www.sakulthai.com/DSakulcolumnndetailsql.asp?stcolumnid=3920&stissueid=2644&stcolcatid=4&stauthorid=36%20, 28 ธันวาคม 2551.

กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. 2546. **กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. ม.ป.ท.

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. **การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง**. ม.ป.ท.

_____. 2548. **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท.

ชีพสุมน รั้งสาธิต. 2551. **เอกสารประกอบการสอนวิชา การประเมินผลทางคหกรรมศาสตร์**. ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา).

ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.

ดารกา วรณวนิช. 2549. **เอกสารประกอบการสอนวิชา ศษ 361 ยุทธศาสตร์การสอน (Teaching Strategies)**. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา).

- ทศนา เขมมณี. 2548. **รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธยา รัตนานนท์ และ ดนัย บุญเกียรติ. 2537. **การปฏิบัติภายหลังการเก็บเกี่ยวดอกไม้**. กรุงเทพมหานคร: อินเดียนสตรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2537. **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีวัตร เขื่อนแก้ว. 2552ก. **การหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method)** (Online). www.wijai48.com/eriability/test1time/richardson.htm., 7 สิงหาคม 2552. อ้างถึง Ebel and Frisbie. 1986. **Essentials of Educational Measurement**. England: Prentice-Hall.
- _____. 2552ข. **การหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method)** (Online). www.wijai48.com/eriability/test1time/richardson.htm., 7 สิงหาคม 2552. อ้างถึง Fraenkel and Wallen. 1993. **Education, Proposal Writing in Educational Research, Research, Methodology, Evaluation**. New York: McGraw-Hill.
- ประชาไท (นามแฝง). 2550. **มุมมองนักศึกษา ม.อุบลฯ: เศรษฐกิจพอเพียงในรั้วมหาวิทยาลัย** (Online). www.prachatai.com/05web/th/home/10630., 5 ตุลาคม 2551.
- ปริญญช พิบูลยสรารุช. 2551ก. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้** (Online). www.sufficiencyeconomy.org., 5 ตุลาคม 2551.
- _____. 2551ข. **เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา** (Online). www.sufficiencyeconomy.org., 5 ตุลาคม 2551
- ไพศาล สุวรรณน้อย. ม.ป.ป. **สื่อการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น. (อัดสำเนา).

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร:
 นานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์จำกัด.

ลัดดา ภูเกียรติ และคณะ. 2549. **กลยุทธ์การสอน ของครูมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ล้วน สายยศ. 2543. **การวัดด้านจิตพิสัย**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

วนิษา เรช. 2550. **อัจฉริยะสร้างได้**. กรุงเทพมหานคร: ไทยยูเนียนกราฟฟิกส์.

สิริวรรณ ศรีพล. 2550. “การจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน.”
วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช 20 (2): 5-20.

สุภาพ ฉัตรภรณ์. 2548ก. **การสอนคหกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2548ข. **การสอนคหกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง Benjamin S. Bloom et al. 1956. **Taxonomy of
 Educational Objective, Handbook I: Cognitive Domain**. New York: David McKay
 Company.

_____. 2548ค. **การสอนคหกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง A.A. Glatthorn, 1987. **Curriculum Renewal**.
 Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

_____. 2548ง. **การสอนคหกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง David R. Krathwohl et al. 1964. **Taxonomy of
 Education Objectives, Handbook II: Affective Domain**. New York: David McKay
 Company.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554**. กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินติ้ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548. **มาตรฐานการศึกษาชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.

เสาวพร เมืองแก้ว. 2531. **การประเมินผลทางคหกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: เจ.เอ็น.ที.

อภิชัย พันธเสน. 2551. “ภารกิจโครงการและประสานงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2551.” การสัมมนาเรื่อง วช. กับการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตแบบพหุมิติและพระระดับในบริบทของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2550. **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.

Anonymous. n.d. **Ikebana** (Online). www.japan-zone.com/culture/ikebana.shtml, December 27, 2008

Danh and Murray. 2008. **Training & Development** (Online). [www.authorstream.com/Presentation/shengvn-65919-session-7-training-development-education-ppt-powerpoint/.](http://www.authorstream.com/Presentation/shengvn-65919-session-7-training-development-education-ppt-powerpoint/), November 17, 2008.

Donald, C. 2007a. **Learning Domains or Bloom’s Taxonomy** (Online). www.nwlink.com/~donclark/hrd/bloom.html, October 27, 2008. cited Dave, R. H. 1975. **Developing and Writing Behavioural Objectives**. n.p.: Educational Innovators Press.

- Donald, C. 2007b. **Learning Domains or Bloom's Taxonomy** (Online).
www.nwlink.com/~donclark/hrd/bloom.html, October 27, 2008. cited Harrow, Anita.
1972. **A Taxonomy of Psychomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives**. New York: David McKay Company.
- _____. 2007c. **Learning Domains or Bloom's Taxonomy** (Online).
www.nwlink.com/~donclark/hrd/bloom.html, October 27, 2008. cited Simpson, E. J.
1972. **The Classification of Educational Objectives in the Psychomotor Domain**.
Washington, DC: Gryphon House.
- Hunter, N. T. 2000. **The Art of Floral Design**. New York: Delmar Thomson Learning.
- Pryke, P. 2006. **Paula Pryke's Flower School: Mastering the Art of Floral Design**.
United States: Rizzoli International Publications.
- Webb, I. 1982. **The Complete Guide to Flower & Foliage Arrangement**. Exeter:
Ebury Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
และหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดา สุจริต	ผู้อำนวยการศูนย์วิชาการ
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ศราภพันธุ	ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทลี พรธาดาวิทย์	ภาควิชาการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย อาคารสารสนเทศ โทร. 0-2942-8445-9 ภายใน 1184-7 ต่อ 210, 211
ที่ ศธ 0513.11501/2238 วันที่ 8 มีนาคม 2551
เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วย นายเชาวน์ สุวรรณชล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ศึกษา ภาควิชาอาชีพศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนการตัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ภายใต้การควบคุมของ

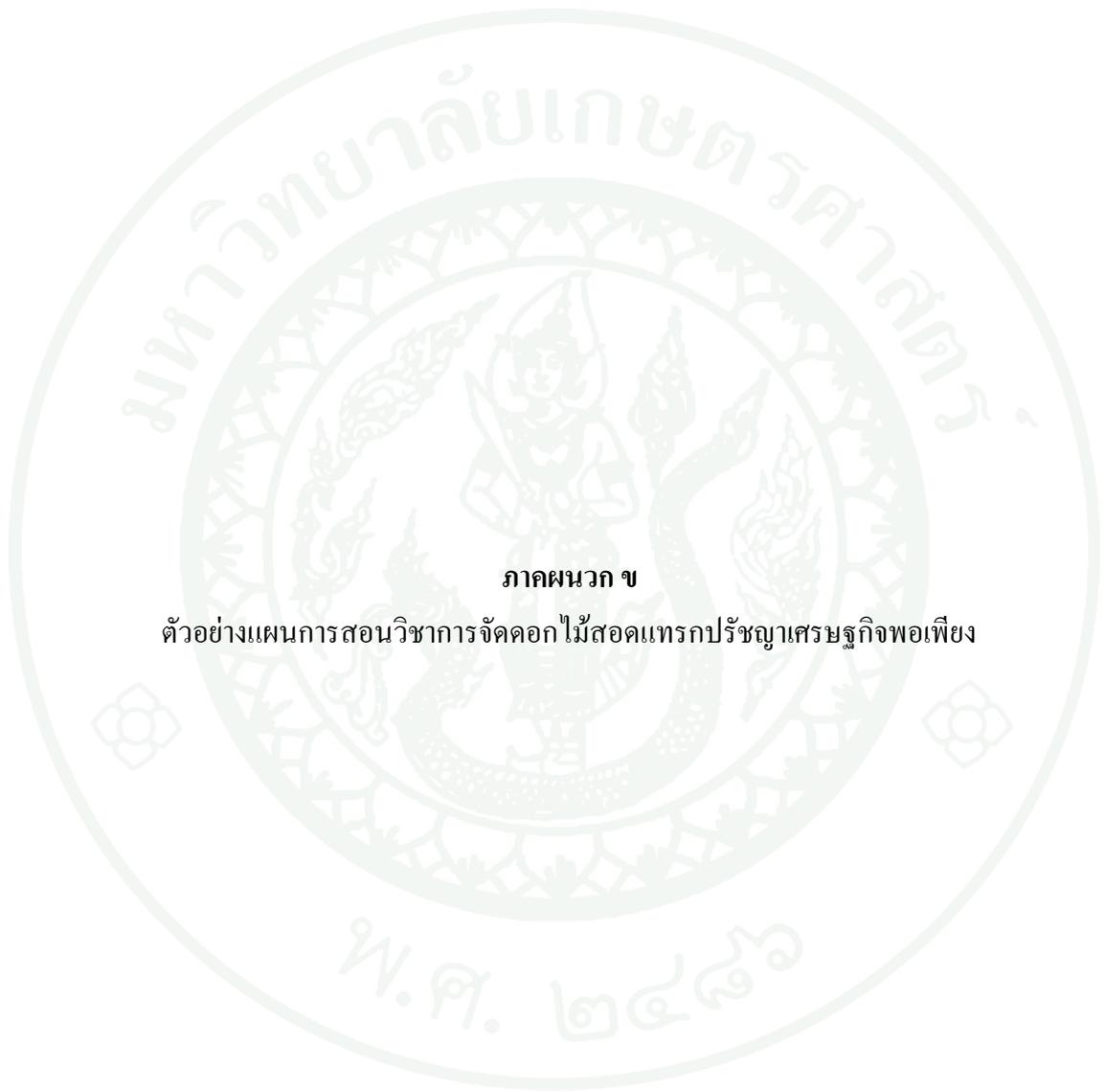
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชีพสมน รังสยาธร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ฉัตรภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

การวิจัยครั้งนี้ นิสิตจำเป็นต้องทำการทดลองเครื่องมือวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย โดยขอคำปรึกษา แนะนำ เพื่อประกอบการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นายเชาวน์ สุวรรณชล สามารถติดต่อได้ที่ หมายเลขโทรศัพท์ 080-9806053 และขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ชีระกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการสอนวิชาการจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง มงกุฎดอกไม้กับ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขว้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายวิชา การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รหัสวิชา 01180496

เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

นิติระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. สาระสำคัญ

การจัดดอกไม้มีหลักฐานว่าเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยอียิปต์ และมีการพัฒนามาจนถึงยุคปัจจุบัน มงกุฎดอกไม้เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรีก โดยจัดขึ้นเพื่อมอบให้นักบวช วิบริช นอกจากนี้ มงกุฎดอกไม้สามารถทำได้ง่าย และสวยงาม และมงกุฎดอกไม้เป็นรูปแบบการจัดดอกไม้แบบแรกๆที่ทุกคนรู้จักในวัยเด็ก

2. จุดประสงค์ปลายทาง

ผู้เรียน รู้ เข้าใจวิธีการทำมงกุฎดอกไม้ ลงมือปฏิบัติการทำมงกุฎดอกไม้ และมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. จุดประสงค์นำทาง ผู้เรียน

1. เลือกวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำมงกุฎดอกไม้ได้อย่างประหยัด
2. ทำมงกุฎดอกไม้ภายใต้การแนะนำของผู้สอนได้คนละ 1 ชิ้น
3. อธิบายความรู้เบื้องต้นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

4. เนื้อหา

วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการทำมงกุฎดอกไม้

5. การบูรณาการ

ที่มา ความสำคัญ และแนวคิดแผนภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขว้ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

(ปฐมนิเทศและให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน)

1. ผู้สอนถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย
2. ผู้สอนนำผู้เรียนเข้าสู่เกม “เด็กมีปัญหา” เพื่อละลายพฤติกรรม
3. ผู้เรียนเล่นเกม “เด็กมีปัญหา”

ขั้นให้เนื้อหา

4. ผู้สอนเชื่อมโยงปัญหาเข้าสู่วิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. ผู้สอนอธิบายกรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบ Power point
6. ผู้สอนสาธิตการจัดมงกุฎดอกไม้
7. ผู้เรียนปฏิบัติการทำมงกุฎดอกไม้
8. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงาน โดยนำมงกุฎดอกไม้มาตัดแปลงเป็นภาพ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยการจับกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน

ขั้นสรุปและประเมินผล

9. ผู้สอนสรุปการเรียนการสอนและประเมินผลงานของผู้เรียน
10. ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนอนุทิน และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

7. ชิ้นงานของผู้เรียน

มงกุฎดอกไม้ และผลงานการจัดดอกไม้เป็น 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยใช้มงกุฎดอกไม้ประกอบในผลงาน

8. สื่อการเรียนการสอน

1. Power point ความรู้ทั่วไปของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เกม “เด็กมีปัญหา”
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำแผนภาพสามห่วงสองเงื่อนไข ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดดอกไม้

9. การวัดผลและการประเมินผล

9.1 วิธีวัดผล

- ให้ผู้เรียนเขียนอนุทิน
- สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานการจัดมงกุฏดอกไม้ของผู้เรียน
- สังเกตพฤติกรรมทั่วไปของผู้เรียน

9.2 เครื่องมือวัด

- แบบการเขียนอนุทิน ครั้งที่ 1
- แบบประเมินทักษะ “การทำมงกุฏดอกไม้”
- แบบสรุปผลหลังการสอน

9.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ผู้เรียนทุกคน เขียนอนุทินส่ง
- ผู้เรียนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70 ทำมงกุฏดอกไม้ได้ระดับดี
- ผู้สอนเขียนแบบสรุปผลหลังการสอน โดยครอบคลุมการเรียนการสอนทั้งหมด

เกมเด็กมีปัญหา

จุดมุ่งหมาย เพื่อ

นำเข้าสู่บทเรียน และละลายพฤติกรรม

อุปกรณ์

1. สลากที่ระบุปัญหาในสังคมไทย จำนวน 12 แผ่น (แผ่นละ 1 ปัญหา) ซึ่งมีจำนวนเป็น 3 เท่าของจำนวนกลุ่มผู้เรียน (ผู้เรียนมี 4 กลุ่ม)

วิธีการเล่น

1. แบ่งผู้เรียนในกลุ่มเป็น 2 กลุ่มย่อย คือกลุ่มใบคำ และกลุ่มทายคำตอบ
2. ให้ตัวแทนผู้เรียนในกลุ่มใบคำ หยิบสลาก 1 ใบ
3. ผู้เรียนในกลุ่มใบคำ แสดงท่าทางหรืออาการเพื่อใบคำ โดยห้ามพูด
4. ผู้เรียนในกลุ่มทายคำตอบช่วยกันทายคำตอบ ถ้าทายผิดหัก 1 คะแนน
5. กลุ่มที่ถูกหักคะแนนน้อยที่สุดเป็นผู้ชนะ

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตัวอย่าง Pretest)

สำหรับนิสิตลงเรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นิสิตปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคฤดูร้อน

ปีการศึกษา 2552

จำนวนข้อทดสอบ 30 ข้อ

เวลา 20 นาที

คำสั่ง ให้นิสิตทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวในกระดาษคำตอบ

1. เศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญตามข้อใด

- ก. ความพอประมาณ ความมีคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกันที่ดี
ภายใต้เงื่อนไขความพอประมาณและความมีเหตุผล
- ข. ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี
ภายใต้เงื่อนไขการมีคุณธรรม และความรู้
- ค. ความพอประมาณ ความมีคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกันที่ดี
ภายใต้เงื่อนไขความมีเหตุผล และความรู้
- ง. ความพอประมาณ ภายใต้เงื่อนไขการมีภูมิคุ้มกันที่ดี
ความมีเหตุผล ความมีคุณธรรม และความรู้

2. ความพอประมาณหมายถึง

- ก. ไม่โลก
ข. ไม่มากเกินไปไม่น้อยไป
ค. ไม่อยากได้ของคนอื่น
ง. ไม่เกินตัว

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีหมายถึง

- ก. การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง
ในด้านต่างๆ เพื่อไม่เกิดผลกระทบจากปัญหาต่างๆ
- ข. การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง
ในด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่
- ค. การคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ
อย่างรอบคอบ

ง. การดำเนินการเรื่องต่างๆอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ
คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วน

4. เงื่อนไขคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง

- ก. ซื่อสัตย์สุจริต ไม่โลก ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน
- ข. ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน
- ค. พอเพียง พอประมาณ ซื่อสัตย์สุจริต
- ง. ไม่โลก ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน

5. เงื่อนไขความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง

- ก. สติ และปัญญา
- ข. ความขยันหมั่นเพียร
- ค. รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง
- ง. รอบรู้ รอบตัว ทันโลก

6. ข้อใดสื่อถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มากที่สุด

- ก. พรหมวิหาร 4
- ข. สังคหวัตถุ 4
- ค. ทางสายกลาง
- ง. ความพอเพียง

7. เงื่อนไขใดในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการแยก
ออกมาเป็น เงื่อนไขชีวิต

- ก. เงื่อนไขความพอประมาณ
- ข. เงื่อนไขความรู้
- ค. เงื่อนไขคุณธรรม
- ง. เงื่อนไขความมีเหตุผล

แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตัวอย่าง Postest)

สำหรับนิสิตลงเรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นิสิตปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคฤดูร้อน

ปีการศึกษา 2552

จำนวนข้อทดสอบ 30 ข้อ

เวลา 20 นาที

คำสั่ง ให้นักลิตทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวในกระดาษคำตอบ

<p>1. ข้อใดคือถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มากที่สุด</p> <p>ก. พรหมวิหาร 4</p> <p>ข. สังคหวัตถุ 4</p> <p>ค. ความพอเพียง</p> <p>ง. ทางสายกลาง</p> <p>2. เศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญตามข้อใด</p> <p>ก. ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้ง่อนไขการมีคุณธรรม และความรู้</p> <p>ข. ความพอประมาณ ความมีคุณธรรม การมีความรู้ที่ดี ภายใต้ง่อนไขความพอประมาณและความมีเหตุผล</p> <p>ค. ความพอประมาณ ภายใต้ง่อนไขการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความมีเหตุผล ความมีคุณธรรม และความรู้</p> <p>ง. ความพอประมาณ ความมีคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้ง่อนไขความมีเหตุผล และความรู้</p> <p>3. ความพอประมาณหมายถึง</p> <p>ก. ไม่มากเกินไปไม่น้อยไป</p> <p>ข. ไม่โลภ</p> <p>ค. ไม่เกินตัว</p> <p>ง. ไม่อยากได้ของคนอื่น</p> <p>4. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีหมายถึง</p> <p>ก. การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เพื่อไม่เกิดผลกระทบจากปัญหาต่างๆ</p> <p>ข. การดำเนินการเรื่องต่างๆอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ้</p> <p>ค. การคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ</p> <p>ง. การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่</p>	<p>5. <u>เงื่อนไขความรู้</u>ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง</p> <p>ก. รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง</p> <p>ข. รอบรู้ รอบตัว ทันโลก</p> <p>ค. สติ และปัญญา</p> <p>ง. ความขยันหมั่นเพียร</p> <p>6. <u>เงื่อนไขคุณธรรม</u>ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง</p> <p>ก. ซื่อสัตย์สุจริต ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน</p> <p>ข. ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน</p> <p>ค. พอเพียง พอประมาณ ซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>ง. ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน</p> <p>7. เงื่อนไขใดในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการแยกออกมาเป็น <u>เงื่อนไขชีวิต</u></p> <p>ก. เงื่อนไขคุณธรรม</p> <p>ข. เงื่อนไขความพอประมาณ</p> <p>ค. เงื่อนไขความมีเหตุผล</p> <p>ง. เงื่อนไขความรู้</p> <p>8. “เกิดจิตสำนึก มีความศรัทธาเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง และจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” หมายถึงอะไร</p> <p>ก. ระเบิดไปสู่ภายนอก</p> <p>ข. ระเบิดจากภายใน</p> <p>ค. ระเบิดจากภายนอก</p> <p>ง. ระเบิดที่จิตใจ</p>
---	---

แบบประเมินทัศนคติ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วิชา วิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินทัศนคติของนิสิตที่มีต่อวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ข้อละ 1 คำตอบ

โดยกำหนดให้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง เห็นด้วย

3 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
วิชานี้เป็นวิชาที่					
1. น่าสนใจ มีกิจกรรมหลากหลาย					
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจอ่อนโยน รักธรรมชาติ					
3. น่าเบื่อ มีแต่กิจกรรมที่ซ้ำๆ					
4. ทันท่วงที นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
5. มีส่วนทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์					
7. มีกฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดมากเกินไป ปิดกั้นความคิดของผู้เรียน					
8. ไม่จำเป็นต้องเรียน ใครๆก็สามารถจัดดอกไม้ได้					
9. ผ่อนคลาย เรียนแล้วสนุก					
10. ท่านรู้สึกเสียค่าแทนเพื่อนที่ไม่ได้เรียนวิชานี้					
11. ทำให้ท่านตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
12. จุดประกายความคิดที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้					

การประเมินในครั้งนี้ไม่ส่งผลใดๆต่อระดับคะแนนที่นิสิตได้รับ

แบบประเมินทักษะ

เรื่อง “การจัดดอกไม้แบบ Parallel และ Grouping” คำชี้แจง โปรดระบุระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

วันที่ประเมิน.....

พฤติกรรม	คะแนน	ระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็น																												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
ขั้นปฏิบัติงาน																														
1. เตรียม โอเอซิสสำหรับพร้อมปัก	3																													
2. เตรียมดอกไม้และใบไม้	3																													
3. ปักดอกไม้แบบ Parallel	3																													
4. ปักดอกไม้แบบ Grouping	3																													
5. ปักใบไม้และเก็บรายละเอียด	3																													
6. เก็บอุปกรณ์/สถานที่หลังการทำงาน	3																													
ขั้นผลสำเร็จ																														
1. ความสวยงาม ความเป็นหนึ่งเดียว	3																													
สี (Colour)	3																													
จังหวะ (Rhythm)	3																													
สมดุล (Balance).	3																													
ความสดของดอกไม้.	3																													
2. ความคงทนของชิ้นงาน	3																													
3. สื่อถึงการนำความรู้และคุณธรรม ไปใช้	4																													
คะแนนรวม	40																													

อนุทิน ครั้งที่ 6

1. ท่านมีความเห็นหรือรู้สึกอย่างไรต่อกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในวันนี้

- Power Point การจัดดอกไม้แบบญี่ปุ่น.....

.....

- การสาธิตการทำภาชนะสำหรับจัดดอกไม้อย่างง่าย.....

.....

- การปฏิบัติการทำภาชนะสำหรับจัดดอกไม้อย่างง่าย.....

.....

- การสาธิตการจัดดอกไม้แบบอิคะบานะอย่างง่าย.....

.....

- การปฏิบัติการจัดดอกไม้แบบอิคะบานะอย่างง่าย.....

.....

- การนำไอเอสไอเก่ามาทำใหม่.....

.....

-Power point ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติสิ่งแวดล้อม

.....

- วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนวันนี้.....

.....

- วัสดุอุปกรณ์ที่ท่านนำมาใช้ในการเรียนในวันนี้.....

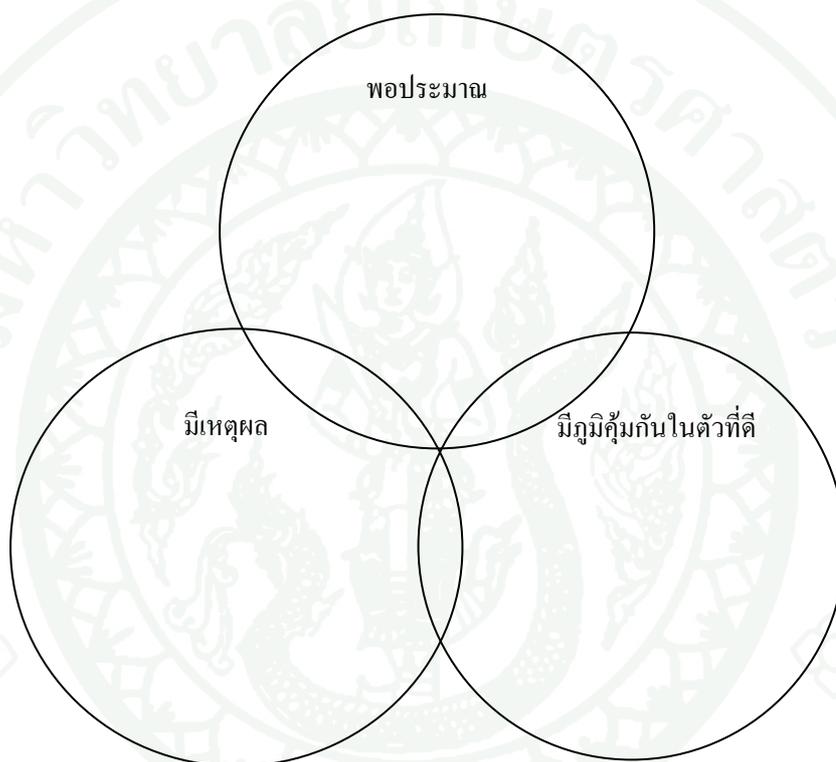
.....

.....

2. ในการเรียนวันนี้ท่านได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์/ปรับใช้อย่างไรบ้าง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทางสายกลาง

ความรู้		
รอบรู้	รอบคอบ	ระมัดระวัง

คุณธรรม			
ซื่อสัตย์ สุจริต	ขยันอดทน	สติปัญญา	แบ่งปัน

3. ท่านคิดว่า ในการเรียนการสอนวันนี้ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ลดและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. ท่านได้รับประสบการณ์หรือเกิดการเรียนรู้อะไรบ้างหลังจากการเรียนในวันนี้

- การจัดดอกไม้.....

.....

.....

.....

- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....

.....

.....

.....

5. ท่านมีความคิดเห็นหรือรู้สึกอย่างไร กับการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(มิติสิ่งแวดล้อม) ในการสอนจัดดอกไม้ในวันนี้

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสรุปผลหลังการสอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วิชา วิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินพฤติกรรมของนิสิต ขณะเรียนวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์: การจัดดอกไม้สดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปผลหลังการสอน.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล	นายเชาวน์ สุวรรณชล
วัน เดือน ปี ที่เกิด	11 กุมภาพันธ์ 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดกระบี่
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (ชีววิทยา - พฤกษศาสตร์) (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

